

Universitätsbibliothek Wuppertal

Plutarchu Chairōneōs Ta Sōzomena Panta

Continens Vitas Parallelas Graecè & Latinè

Plutarchus

Francofurti, 1620

M. Cicero

Nutzungsrichtlinien Das dem PDF-Dokument zugrunde liegende Digitalisat kann unter Beachtung des Lizenz-/Rechtehinweises genutzt werden. Informationen zum Lizenz-/Rechtehinweis finden Sie in der Titelaufnahme unter dem untenstehenden URN.

Bei Nutzung des Digitalisats bitten wir um eine vollständige Quellenangabe, inklusive Nennung der Universitätsbibliothek Wuppertal als Quelle sowie einer Angabe des URN.

[urn:nbn:de:hbz:468-1-1340](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:468-1-1340)

PLUTARCHI
M. CICERO.

ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΥ
ΚΙΚΕΡΩΝ.

CICERONIS matrem tradunt Heluiam claro genere & honesta vita fuisse: de patre nihil mediocre refertur. Alii in officina fullonia & natum volunt & educatum: alii ad Appium Tallium clarum Vol-

scorum regem originem familiae eius referunt. Verum is qui huius gentis Cicero princeps est cognominatus, virum egregium arbitror fuisse. quare non repudiauerunt eius posterii hoc cognomen: sed, licet etiam vulgo in ora hominum pro ludibrio abiret, sunt id tamen amplexi. Habuit ille in extremo nasi in modum Ciceris caecam incisuram, unde cognomen quaesuit. Ipse quidem, quo de hic scribimus Cicero, ad inuentibus amicis, quum primum honores peteret & remp. attingeret, vt abiiceret hoc nomen immutaretve, fertur gloriatus dixisse enisurum se illustrius Ciceronis nomen Scauris & Catulis reddere. Quae stor in Sicilia donum argenteum diis consecrauit, in quo initia inscripsit duorum nominum, Marc. Tul. tertii loco ludens, cicer iussit artifice proximè illas literas incidere. De nomine haec prodita sunt. Editum ferunt Ciceronem, facili partu & nullo matris dolore, tertio Nonas Ianuarias, quo die magistratus nunc vota faciunt & sacrificant pro incolumitate principis. Nutrici eius spectrum aiunt se obtulisse, ac praedixisse ingens eam bonum omnibus Romanis nutrire. Haec quum somnia esse & vana alioquin viderentur, ipse breui ostendit certum fuisse oraculum. Nam vbi literarum fuit per aetatem capax, tanta in eo eluxit indoles, tantumque nomen inter pueros & laudem comparauit, quae parentes eorum excitaret vt ad ludum pergerent ad Ciceronem oculis contemplandum, celebratumque eius in discendo acumen & solertiam considerandam: agrestiores succenserent filiis, quum cernerent in media eos caterua Ciceronem honoris causa per vias stipantes. Hic quum esset qualem esse Plato vult studiosam & philosophiae naturam amantem, ad omnes natus artes complectendas, nec ad vllum doctrinae aut eruditionis praetereundum genus, ad poesim fanè fuit procliuior. Extat poema quoddam paruum, quod puer etiam nū edidit, Pontius Glaucus, versibus tetrametris compositum. Progressu tēporis, quum magis ac magis hoc studiū excoleret, nō modò orator habitus est, sed & poeta inter Romanos praestantissimus. Caeterum laus oratoria, licet multa in dicendo nouata fuerint, vel hac manet aetate: poetica verò, quia multi ei insignes successerunt: neglecta iacet & obsoleta. Schola relicta puerili, Philoni dedit operam Academicam, quae Romani supra ceteros Clitomachi alumnos & ob dicendi facultatem admirati sunt, & dilexerunt ob motū suauitatem. Simul etiam Mutium Scruolam affectatus est, cōsultum virum & principem senatus,

περιβάν, φίλωνος ήκουσε τὸ ἔξ Ακαδημίας, ὃν μάλιστα Ρωμαῖοι τῷ Κλεβμάχου σιωπῆων καὶ Δία τὴν λόγον ἐθαύμασαν, καὶ Δία τὸν ἔρπον ἠγάπησαν. ἀμα ὃ τοῖς ἐπὶ Μούκιον ἀνδράσι σιωπῶν πολιτικῆς καὶ ποροτεύουσι τ βελήης,

Κικέρωνος ὃ τιμὴ μὴ μητέρα λέγουσιν Ολβία καὶ γερονέαι καὶ καλὰς βεβιωκέναι· ἐπὶ ὃ ἔπαθες ἐπὶ νῦν πύθεσθαι μέτερον. οἱ μὲν γὰρ ἐν κναφείῳ τινὶ καὶ ἡμέρῳ, καὶ βαφίῳ τὸν ἀνδρα λέγουσιν· οἱ δὲ εἰς Τύλλιον Ἀππιον ἀνδρα

γροισί τιμὴν δὲ τῆς ἡμέρας, βασιλεύσαντα λαμπρὰς ἐν Ουελούσχοις. ὁ μὲν τὸν πρώτος ἐκ τῆς ἡμέρας Κικέρων ἐπωνομασθεῖς, ἀξίος λόγου δοκεῖ ἡμέρας· διὸ τιμὴν ἐπέκλησιν ἐκ ἀπέρριψαν αὐτὸν μετ' αὐτῶν, ἀλλ' ἠσπασατο, καὶ ἄπο πολλῶν χλευαζομένων. κίπερ γὰρ οἱ Λατῖνοι τὴν ἐρέβινθον καλοῦσι. κακείνος ἐν τῷ περὶ τῆς ρίνος, Διαπολιῶ ἀμβλείαν εἶχεν, ὡς ἄπο ἐρέβινθου Διαφυῶν, ἀφ' ἧς ἐκτῆσατο τιμὴν ἐπωνυμίαν. αὐτὸς γὰρ μὲν Κικέρων, ὁ ἄπο οὐ τὰδε γέγραπται, τῷ φίλων αὐτὸν οἰομένων δεῖν ὅτε πρώτον δὲ τῆς μετρίως πολιτικῆς ἠπείτο, Φυγείν τὸ ὄνομα καὶ μεταθέσθαι, λέγεται νεανίσκος εἰπεῖν, ὡς ἀγροκίπται τὸν Κικέρωνα τῷ Σκαύρων καὶ τῷ Κάτων ἐν δόξοις ἀποδείξαι. Ταμιθίων δὲ ἐν Σικελία, καὶ τῶς θεοῖς ἀνάθημα ποιούμενος δργουῶν, τὰ μὲν πρώτα τῷ δύο ὀνομάτων ἐπέγραψε, τὸν τε Μάρκον καὶ τὸν Τύλλιον, αὐτῶν τῶ τρίτου σκώπτων, ἐρέβινθον ἐκείλοσε τῷ τὰ γραμματῶν τὸν τεχνίτῳ ἐντορεῶσαι. ταῦτα μὲν οὖν ἐπὶ τῷ ὀνόματος ἰσορήται. τῆ δὲ Κικέρωνα λέγουσιν, αἰωδὴν καὶ δόξωνος δεχόμενος αὐτὸς τῆς μήρας, ἡμέρα τρίτη τῶ νέων καλανδῶν ἐν ἧ νῦν οἱ ἀρχόντες ἀρχονται καὶ ἰοῦσιν ἄπο τῆς ἡγεμόνος. τῆ ὃ πύθη φάσμα δοκεῖ ἡμέρας, καὶ ποροκίπται ὡς ὄφελος μέγα πᾶσι Ρωμαῖοις ἐκδεφούση. ταῦτα δὲ ἄλλως ὀνειράτα καὶ φλύαρον εἶναι δοκίωτα, ταχέως αὐτὸς ἀπέδειξε μαρτυρίαν ἀληθινῶν, ἐν ἡλικία τοῦ μαθαίνειν ἡρόμνος, δι' ἀφύται ἐκλάμψας, καὶ λαβῶν ὄνομα καὶ δόξαι ἐν τοῖς πασι, ὡς τε τοῖς πατέρας αὐτῶν ἐπιφοιτῶν τοῖς διδασκαλείοις, ὅφει τε βουλομένοις ἰδεῖν τὸν Κικέρωνα, καὶ τιμὴν ὑμνουμένῳ αὐτῷ ἐπὶ τῶ μαθησῆς ὀξυτήτα καὶ σιωπῶν ἰσορήσαι. ποῖς δὲ ἀγροκίπται ὀρξέσθαι τοῖς ὑέσιν, ὀραῖτας ἐν ταῖς ὁδοῖς τὸν Κικέρωνα μέσον αὐτῶν ἐπὶ ἡμῶν λαμβάνοντας. ἡρόμνος δὲ, ὡς ἄπο ὃ Πλάτων ἀξιοῖ τιμὴν φιλομαθῆ καὶ φιλόσοφον φύσιν, οἷος ἀσπάζεσθαι πᾶν μάθημα, καὶ μηδὲν λόγου μηδὲ παιδείας ἀπμάζειν εἶδος ἐρρῶη πως ποροθυμότερον ἐπὶ ποιητικῶν καὶ ποιημάτων ἐπὶ παιδὸς αὐτῷ Διασώζεται, Πένπος Γλαῦκος, ἐν τῷ βραμέτεω πεποιημένων. ποροκίπται τῶ γροκίπται, καὶ ποικιλώτερον ἀπλόμνος τῆς ἐπὶ ταῦτα μούσης, ἐδοξεν ἔ μόνον ρήτωρ ἀλλὰ καὶ ποιητῆς ἀείσος ἐπὶ Ρωμαίων. ἡ μὲν οὖν ἐπὶ τῆ ρητορικῆς δόξα μέχρι νῦν Διαμένει, καὶ ἄπο οὐ μικρὰς γενημένης ἐπὶ τοῖς λόγοις χαροδομίας, τῶ ποιητικῆν αὐτῷ, πολλῶν ἀφύων ἐπιηρομένων, πᾶσι πασι ἀκλεῖ καὶ ἀπμον ἐρρειν συμβέβηκεν. ἀπαλλαγῆς ὃ τ ἐν πασι δργουῶν, Φίλωνος ἠκουσε τὸ ἔξ Ακαδημίας, ὃν μάλιστα Ρωμαῖοι τῷ Κλεβμάχου σιωπῆων καὶ Δία τὴν λόγον ἐθαύμασαν, καὶ Δία τὸν ἔρπον ἠγάπησαν. ἀμα ὃ τοῖς ἐπὶ Μούκιον ἀνδράσι σιωπῶν πολιτικῆς καὶ ποροτεύουσι τ βελήης,

Oratoria
Philosophia

εις εμπειρίαν τῶν νόμων ὠφελεῖτο, καὶ πῶς χρόνον καὶ γρα-
 πείας μετέχεν ὑπὸ Σύλλα, καὶ τὸν Μαρσιχὸν πόλεμον.
 εἴθ' ὄραν εἰς γάσιν, ἐκ δὲ τῆς γάσιν εἰς ἀχράτον ἐμπροσθέντα
 τὰ περὶ τὰ μοναρχίαν, ὅτι τὸν ἰσχυρὸν καὶ θαυμάσιον
 ἐλθὼν βίον, Ἕλλησι συλλῶ φιλολόγοις, καὶ περὶ εἰχὲ τοῖς
 μαθημασιν ἀγροῦ Σύλλας ἐκράτησε, καὶ κατὰ τὰς ἰ-
 νὰ λαμβάνειν ἐδόξε ἡ πόλις. ἐν δὲ τῶν χρόνων τούτων Χρυ-
 σόγρονος ἀπελεύθερος Σύλλα, ποροαγείλαντος ἴνους οὐσίῳ
 ὡς ἐκ περὶ γραφῆς ἀιμαρτέντος, αὐτὸς ἐωνήσατο δις χιλίων
 δραχμῶν. ἐπεὶ δὲ Ρώσκιος οὐκ ἐκ κληρονόμος τῆς τεθνήκτος
 ἠδρακτῆ, καὶ τὴν οὐσίαν ἀπεδείκνυε πενήτην καὶ ἀφ-
 χροσίων ἀλαφρότων οὐσαν ἀξίαν, ὅ, τε Σύλλας ἐλεγχόμενος
 ἐχαλέπαυε, καὶ δίκην παροχλοίας ἐπέηγε τῶν Ρώσκιῳ,
 τοῦ Χρυσόγρονος καὶ ἀσκαλονίτου, ἐβόηθη δὲ ὁ δόξεις, ἀλλ'
 ἀπεβέποντο, τῶ Σύλλα τὴν χαλεπότητα δεδοικότες. οὕτω
 δὲ δι' ἐρημίαν τῶ μειρακίου τῶ Κικέρωνι περὶ σφύροντος
 οἱ φίλοι συμπαρώρων, ὡς ὅτι αὐτῶ λαμπροτέρων
 αὐτῶς ἔρχομαι περὶ δόξαν ἐτέραν ὁδὴ καλλίῳ ἡμισυμέ-
 νιῳ. ἀπαδὲξ ἀμύροσ οὐκ τὴν συνηγείαν, καὶ καλοφώσας,
 ἐθαυμάσθη. δεδιώς δὲ τὸν Σύλλαν, ἀπεδήμησεν εἰς τὴν
 Ἑλλάδα, ἀλαφροτέρως λόγρον ὡς τῶ σώματος αὐτῶ θερα-
 πείας δεομένου. καὶ γὰρ ὡς ὄντως ἰσχυρὸς καὶ ἀσχυρὸς, ἀρρω-
 σία φομάχου μικρῆ καὶ γλίχρα μόνος ὄψε τῆς ὥρας πορο-
 φερέμενος. ἢ τῶ φωνῆ, πολλή μὲν καὶ ἀγαθή. σκληρῆ δὲ καὶ
 ἀπλάστος. ὑπὸ δὲ τῶ λόγρον σφοδρότητά καὶ πάθος ἔχον-
 τος, αἰεὶ ἀπὸ τῶ αἰῶ τῶνων ἐλαμνομένη, φόβον παρήχον
 ὑπὸ τῶ σώματος. ἀφικόμενος δὲ εἰς Ἀθῆνας, ἀπὸ τοῦ
 γραμ. 520. ὑπὸ Ἀσκαλονίτου διήκουσε, τῆ μὲν βίβλια τῶν λόγων αὐτῶ καὶ
 χάριτι κηλομένου, ἀδὲ ἐν τοῖς δόγμασιν ἐνεωτέρεζεν, ὅτι
 ἐπαμῶν. ἦδη γὰρ δέξιατο τῆς νέας λεγομένης ἀκαδημίας
 ὁ Ἀντίοχος, καὶ τὴν Καρνεάδου γάσιν εἰλατέλειπεν, εἴτε
 καμποτόμενος ὑπὸ τῆς ἐναργείας καὶ τῶ ἀμώθητων, εἴτε
 (ὡς φασιν ἔτι) φιλοπρῆμια πνὶ καὶ ἀλαφορῶ πορο τοῖς Κλη-
 τομάχου καὶ Φίλωνος συνηγῆς, τὸν Σταϊχὸν ἐκ μετὰ βολῆς
 θεραπείων λόγρον ἐν τοῖς πλείστοις. ὅ τῶ Κικέρων ἐκεῖνα ἠ-
 γάπα, κακείνοις ποροεἶχε μάλλον, ἀλανομένου, εἰ πρὸ τῶ
 πασῶν ἐκπέσοι τῶ τὰ κρινὰ ποροάσειν, δεύρο μετενεχάμε-
 νος τὸν βίον ἐκ τῆς ἀρετῆς καὶ τῆς πολιτείας, ἐν ἡσυχίᾳ μὲν
 φιλοφροσῆς κατὰ τῆν. ἐπεὶ δὲ αὐτῶ Σύλλας τε ποροσῆγελ-
 δη τεθνηκώς, καὶ τῶ σῶμα τοῖς γυμνασίοις ἀναρρῶνόμενος
 εἰς ἔξιν ἐβάδιζε νεανικῶ, ἢ τε φωνῆ λαμβάνουσα πλάσιν,
 ἠδεῖα μὲν περὶ ἀκρίῳ ἐτέδραπτο καὶ πολλῆ, μετέωρος δὲ
 περὶ τὴν ἔξιν ἠρμῶσ τοῦ σώματος, πολλὰ μὲν τῶν ἀπὸ
 Ρώμης φίλων γραφόντων καὶ δεομένων, πολλὰ δὲ Ἀντιό-
 χου ἀλαφροτέρου τοῖς κρινοῖς ὅτι βάλειν ποροάσειν,
 αὐτῶ ὡς ἀπὸ ὄργων ἐξήρτυε τὸν ῥήτορικὸν λόγρον, καὶ αἰετί-
 νει τῶ πολιτικῶ δυνάμιν, αὐτὸν τε τῶ μελέτης ἀλαπο-
 νῶν, καὶ τοῖς ἐπαμῶν μετῶν ῥήτορας. ὅθεν εἰς Ἀσίαν
 καὶ Ρόδον ἐπλάσσε, καὶ τῶ μὲν Ἀσιατικῶ ῥήτορων Ξενοκλεῖ
 τῶ Ἀδραμυτῆνῶ, καὶ Διονυσίῳ τῶ Μάγνητι καὶ Μενίπ-
 πῳ τῶ Καεῖ συνηγῆσεν, ἐν δὲ Ρόδῳ, ῥήτορα μὲν Ἀπολ-
 λωνίῳ τῶ Μόλωνος, φιλοσόφῳ δὲ Ποσειδωνίῳ. λέγε-
 ται δὲ τὸν Ἀπολλώνιον, οὐ συνηγῆσεν τὴν Ρωμαϊκῶν ἀλάφρον, δεηθῆναι τῶ Κικέρωνος Ἑλλῆσι μελε-
 τῆσιν. τὸν δὲ ὑπακούσασιν ποροτύμως, οἰόμενον οὕτως ἔσεσθαι βελτίονα τὴν ἐπιμόρφασιν. ἐπεὶ δὲ ἐ-
 μελέτησε, τοῖς μὲν ἄλλοις ἐκπεπληγῆσιν καὶ ἀλαμιλλῶσασιν περὶ ἀλλήλους τοῖς ἐπάμοις, τὸν δὲ Ἀπολ-
 λώνιον οὐτ' ἀλαφροτέρου αὐτῶ ἀλαχουθῆσιν, καὶ παυσανίου συγῶσιν καθεξῆσασιν πολλῶν χρόνων. ἀλαφρομέ-

A ex quo iurisperitiam haufit. Meruit & aliquan-
 tisper sub Sylla bello Marfico. Inde remp. in fed-
 tionem quum confpiceret, ex feditione in extre-
 mum ruere dominatum: ad castra se retulit Mufa-
 rum & res perfpiciedas, vixitq; cum eruditis Gre-
 cis, atque literas coluit, donec rerum est Sylla po-
 titus, ac certum aliquem statum vidit reip. Hac
 tempeftate libertus Syllæ Chryfogonus bona cu-
 iufdam, quem detulerat vt inter profcriptos inter-
 fedtum, viginti millibus æris emit. Id acerbum in-
 terfedti filio & hæredi quum effet Rofcio, proba-
 retq; hæreditatem fexagies 11-s. valere: offenfus
 B Sylla quòd argueretur, crimē ei interprete Chry-
 fogono intulit parricidii. Hic quum nullum appa-
 reret auxilium, fed omnes Syllæ fœuitiam exhor-
 refcerent, deftitutus ab omnibus adolefcens con-
 tulit fe ad Ciceronem. quem accenderunt amici,
 fubieceruntq; gradum ipfum ad gloriam habitu-
 rum poft hac fpeciofiozem & pulchriorem nullū.
 Suscepta defenfione, obtinuit caufam. vnde lau-
 dem confequutus magnam est. Cæterum metu
 Syllæ in Græciam profectus est, vulgans ob cor-
 poris curam abire. Et profectò erat corpore gra-
 cili atq; macilento, & propter ftomachi infirmita-
 tem modicum & exiguum cibi vix admodum fe-
 rò capiebat. Vox eius canora quidem erat & bo-
 na, fed dura & incondita. quæ ex orationis ardo-
 re & commotione femper altis incedēs tonis mi-
 nabatur vitæ periculum. Vt applicuit Athenas,
 Antiochum Afcalonitam audiuit, volubilitate ca-
 ptus & venuftate eius orationis: opinionū verò e-
 ius non probauit nouationem. Iam enim à vetere
 quam vocant Academia defciuerat Carneadeæ
 fedæ Antiochus defertor, vel euidencia permotus
 & fenfibus, vel (vt alii dictitant) ambitione aliqua
 & diffenfione cum Clitomachi & Philonis difci-
 pulis, Stoica præcepta vbiq; ferè mutata fententia
 C amplexus: Cicero autem maluit illis inhæzere, at-
 que illa fequi. Rationem verò inierat hanc, fi nul-
 lus ei in rep. capeffenda foret locus, huc vt fe ex-
 foro & rep. trãfferet, ac vitam in philofophia tra-
 duceret tranquillam. Poftquam accepit mortem
 Syllæ, & corpus exercitatione firmatum validum
 cõparauit habitum: vox autem cõformata iucun-
 da auribus & plena accidit, fuitq; mediocriter ad
 corporis habitum cõpofita: hinc amicis quotidie
 ex Roma fcribentibus follicitantibufq; eum, hinc
 D Antiocho vt ad remp. accederet cohortante, fa-
 cultatē dicendi de integro tanquam organum in-
 E ftruxit ad potentiam parandam ciuilem, decla-
 mationibus fe fubigens, atque ad infignes fe ap-
 plicans oratores. Itaq; in Afiam & Rhodum nauigauit.
 in Afia Xenoclem Adramyttenum, & Mag-
 netē Dionyfium, & Menippum Carem audiuit:
 Rhodi Apollonium oratorem Molonis filium &
 philofophū Pofidonium. Hūc Apollonium fama
 e ft, quòd imperitus effet Romanæ linguæ, à Cice-
 rone vt declamaret Græcè contendiffet: Ciceronē
 ei morem gelfiffet libenter, ita fore ratum, melius
 vt corrigeret fe ille. poftquam declamauit, cæteris
 ftupore defixis & certatim collaudantibus eum,
 Apollonium non hilarem fuiffet dum audiret di-
 centē: & quum peroraffet, diu fediffet cogitabun-

dum: tandem ubi id memordit Ciceronē, dixisse, A Te quidē laudo, Cicero, & admiror: Græciæ verò miseret me conditionis, quum cernam, quæ reliqua nobis sola erant ornamenta, ea quoque te ad Romanos transtulisse, literas & eloquētiā. Ergo quum ingenti Cicero spe erectus ad remp. gerendā pergeret, retudit impetum eius oraculū quoddam. Nam cōsulenti Apollinem Delphicum quā potissimum ratione summam gloriam assequeretur, sortēs datæ fuerunt vt suum ipsius ingenium, non vulgi existimationē, ducem sequeretur vitæ. Ac primum quidem tempus Romæ magna cum cautione transegit, timideq; ad honores petendos accessit, neque honore erat in vllō, appellabantq; eum, quæ nomina vilissimus quisq; Romanorum prompta & assueta in ore habet, Græcum & otiosum. Sed qui flagraret natura cupiditate gloriæ, atque à patre & necessariis incenderetur, vt cōtulit ad causas dicendas se, non sensim aspirauit ad primas, sed confestim gloria effulfit, longeq; cæteris qui causas agebant in foro, excelluit. Dicitur hic non secus ac Demosthenes in actione laborasse, eaq; de causa sedulo nunc Roscio Comædo, nunc Æsopo tragædo operam dedisse. Hunc Æsopum tradunt dum in theatro agit Atrea de puniendo deliberantem Thyeste, ita fuisse motum vt impositis ministrū quendam qui repente prætercurrebat, feriret scepro & occideret. Neque sanè parum contulit ad persuadendū Ciceroni actio adiumenti, atq; oratores qui magnos edebāt clamores, irridens, ex impotentia dicebat in clamorem sicut claudos in equum infilire. Vrbānitas in facetiis eius & in salibus hisce forensis visa est & lepida: sed quum esset in ea effusior, multos offendit, & habitus est malignus. Quæstor designatus in difficultate annonæ, ac fortitus Siciliam, primum multis mortalibus, quos mittere frumentū compulit ad urbē, parum fuit gratus. Inde vt industriæ eius, vt innocentie, vt lenitatis cepere gustum, vt nullū vnquam aliū honorauerunt prætorē. Porro multi Romæ clari adolescentes & nobili orti familia, vocati in crimen fuere q; molliter se & contra disciplinam militariē gessissent in stipendiis faciendis. His ad prætorē Siciliæ remissis egregiè patrociniatus est, & liberauit eos. Quibus rebus elatus Romam regredienti quiddam sibi accidisse ridiculū ipse ait. nam quum in Campania incidisset in quendā ex primoribus, quicum sibi existimabat intercedere gratiam, qui sermo esset quæsisse se inter ciues de rebus suis gestis, & quid sentitent: arbitratū nomine & gloria se actionum suarum totam implese ciuitatem: respondisse illum, Tu verò Cicero ubi hoc spatio fuisti? Ibi animo se planè concidisse, si mentio sui in urbem tanquam in vastum incidens pelagus, nihilo se ad gloriam reddidisset conspectiorē. Post collectis rationibus suis, videns rem immensam esse ad quam cōtenderet, gloriam, cuius nullū cerneret exitum, multum de ambitione remisit. Verumenimuerò auebāt supra modū celebrari, tenebatq; eum perpetuò cupiditas immēsa gloriæ, quæ multa eius præclara cōsilia frequenter interpellauit. Quum iam F animu ad remp. totum cōuertisset, turpe duxit, si opificis instrumēta qui tractarēt & armamēta surda, nullius nomē fugeret, nec locus, nec vis, in rep.

νου ἢ τῶ Κικέρωνος, εἰπεῖν, Σε μὲν ὦ Κικέρων, ἐπαμνῶ καὶ θαυμάζω, τῇ Ἑλλάδος οἰκτείρω τὴν τύχην, ὅραν, ἀ μόνον τὰ καλῶν ἡμῖν ὑπελείπετο, καὶ ταῦτα Ρωμαίοις ἀφ' οὗ σὸς ἠρόμματα, παιδείαν τε καὶ λόγον. ὁ γὰρ Κικέρων ἐλπίδων μετὸς ὅτι τὴ πολιτεία φερόμενος, ὑπὸ χρησμοῦ πῖνος ἀπημβλύθη τὸ ὄρμη. ἐρομῶ γὰρ αὐτῷ τὸν ἐν Δελφοῖς θεὸν ὅπως ἐνδοξότατος ἦροίτο, προσέταξεν ἡ Πυθία, τὴ εὐαὶ φύσιν, ἀλλὰ μὴ τῶ πολλῶν δοῦσαι, ἡγεμόνα ποιείσθαι τῶ βίου. καὶ τὸν τε παρῶν ἐν Ρώμῃ χρόνον διὰ βλάβος διήγει, καὶ ταῖς δ' ἐχθαῖς ὀκνηρῶς παρῶσει καὶ παρημελεῖτο. Ταῦτα δὴ τὰ Ρωμαίων τοῖς βασιλευσάτοισι παρῶσε καὶ σωθήη ῥήματα, Γραμμῶ καὶ γραμματικῶς, ἀκούων. ἐπεὶ ἡ φύσις φιλότιμος ὦν, καὶ παρῶσι μὲν ὑπὸ τῶ πατρὸς καὶ τῶ φίλων, ἐπέδωκεν εἰς τὸ σωτηροῦν ἑαυτὸν, ὅτι ἡρέμα τὰ παρῶσι παρῶσει, ἀλλ' ὁδὸς ἐξέλαμψε τῇ δόξῃ, καὶ διέφερε πολὺ τῶ ἀγωνιστικῶν ἐπὶ ἀρετῆς. λέγεται ἡ καὶ αὐτὸς ἐπεὶ ἦτον νοσήσας τοῦ Δημοσθένους παρῶσι τῶ ὑποκρίσειν, πούτο μὲν Ρωσικῶ τὰ κωμαῶν, τῶτο δὲ Αἰσώπῳ τὰ βασιλευσάτοισι παρῶσι ἐπιμελῶς. τὸν δὲ Αἰσώπῳ τὸτον ἰσοροῦσιν ὑποκρινόμενον ἐν θεῶν τὸν παρῶσι τῆς Ὀμιλίας τοῦ Θούεσου βουλομένον Αἰσώπῳ, τῶ ὑποκρίσειν ἡ πῖνος ἀφῶν παρῶσι ἀραμόντος ἐξω τῶ ἑαυτοῦ λογισμῶ ἀφ' οὗ παρῶσι ὄντα, τὰ σκήπτρα παρῶσι καὶ ἀνελεῖν. οὐ μικρὰ ἡ παρῶσι τὸ πείθειν ὑποκρίσειν ἐκ τοῦ ὑποκρίσεισθαι ῥοπή τὰ Κικέρωνι. καὶ τοῖς γε τὰ βοῶν μεγάλα χρομῶσι ῥήτορας ἐπισημῶν, ἔλεγε δὲ ἀσθένειαν ὅτι τῶ κραυγῶν, ὡς παρῶσι ἐφ' ἵπτον πηδῶν. ἡ ἡ παρῶσι τὰ σκῶματῶ καὶ τῶ παιδία τῶ τῶ δ' ἀραπέλια, δικαίνον μὲν ἐδοκε καὶ γλαφυρόν. χρομῶσι δὲ αὐτῇ κατὰ κῶρος, πολλοὺς ἐλύπει, καὶ κακῶσι ἐλάμβανε δόξαν. Δ' ἀποδείξει τῆ ἡμέρας ἐν σιδοῖα, καὶ λαχῶν Σικελία, ὑπὸ χλησε τοῖς ἀρετοῖς ἐν δ' ἐχθῆ, ὅτι εἰς Ρώμῃ ἀποπέλειν ἀναίμαχον. ὑπερον ἡ τῆς ἐπιμελίας καὶ δικαιοσύνης καὶ παρῶσι αὐτοῦ πείσει λαμβάνοντες, ὡς οὐδένα τῶ πῶπὸ ἡγεμόνων ἐτήμησαν. ἐπεὶ ἡ πολλὰ τῶ ἀπὸ Ρώμης νέων ἐνδοξοὶ καὶ γρηνοῖτες καλῶς, αἴτια ἔχοντες ἀταξίας καὶ μαλακίας παρῶσι τὸν πόλεμον, ἀνεπέμψθησαν ὅτι τὸν στρατηγὸν τῆς Σικελίας, σωεῖπεν αὐτοῖς ὁ Κικέρων ἐπισημῶς, καὶ παρῶσι ποίησεν. ὅτι τούτοις οὐ μὲν παρῶσι εἰς Ρώμῃ βασιλεύων, γελῶν τὴ παρῶσι Φησι. σω- redit anno et
tu fua XXXIII.

σεις ὀργάνοις χρομῶσι καὶ σκῶσι ἀφ' ἡχῶν, μηδενὸς ἀγνοεῖν ὄνομα, μηδὲ χωρῶν ἡ δ' ἡμῶν αὐτῶν, τὸν ἡ παρῶσι,

ὡς δὲ αἰθερόπων αἰ κρινὰ πρὸς ἄστρον φαίνονται, ῥαθύμως καὶ ἀμελῶς ἔχειν πρὸς τὴν τῶν πολιτικῶν γνάσιν. ὅθεν οὐ μόνον τῶν ὀνομάτων εἰσὶν αὐτὸν, ἀλλὰ καὶ τὸν τόπον ἐν ᾧ τῶν γυναικῶν ἕκαστος οἰκεῖ, καὶ χωρεῖον οὐδέ κέκτηται, καὶ φίλοις οἷς πρὸς γῆται, καὶ γαίτονας ἐγίνωσκε. καὶ πᾶσαι ὁδὸν Ἰταλίας διαπορθομένην Κικέρωνι παρέχεσθαι ἡ εἰπεῖν, καὶ ὅτι δειξάτω τοῖς τῶν φίλων ἀρεταῖς καὶ τὰς ἐπαύλους. οὐσίαν δὲ μικρὰν μὲν, ἰσχυρὰν δὲ καὶ ταῖς δαπάναις ἐπαρκῆ κεκλήμενος, ἐθαυμάζετο μήτε μαδοῖς μήτε δῶρα πρὸς ἐμίχρους ἀπὸ τῆς σιωπῆς. μάλιστα δὲ ὅτε τὴν κατὰ Βέρρου δίκην ἀνέλαβε. ποῦτον γὰρ ἐρατηγὸν γεγενηνὸτα τῆς Σικελίας, καὶ πολλὰ πεπονημένον, καὶ Σικελιωτῶν διωκόντων, εἶλεν, ὅτι εἰπὼν, ἀλλ' ὅξ' αὐτὸς ἔσπον ἵνα τὸ μὴ εἰπεῖν. τῶν γὰρ ἐρατηγῶν τὰ Βέρρου χειρομηνων, καὶ τὴν δίκην ὑπὸ ἥσπεσι πολλὰς εἰς τὴν ὑστάτην ἐκβαλλόντων, ὡς ἡ πρὸς ἠδὲ ὅτι τοῖς λόγοις ὁ τῆς ἡμέρας ὅτι ἀρκέσει χρόνος, ὅσπερ λήφεται πρὸς ἡ κείσε, ἀναστὰς ὁ Κικέρων εἶπε μὴ δεῖσθαι λόγων, ἀλλ' ἐπαγαγὼν τοῖς μάρτυρας καὶ ὁπτικίνας, ἐκέλευσε φέρειν τὴν ψήφον τοῖς δικαστάς. ὁμοίως δὲ πολλὰ χεῖρα ἀμνημονόβεται καὶ πρὸς ἐκείνῳ αὐτὸ τὴν δίκην. Βέρρου γὰρ οἱ Ῥωμαῖοι τὸν ἐκτεταμένον χρόνον καλοῦσιν. ὡς οὖν ἀπελευθερῆς αἰθερῶτος ἐνοχρὸς ὡς ἰουδαίσειν, ὄνομα Κακίλιος, ἐβούλετο παρῶσάμηνος τοῖς Σικελιώταις κατηγορεῖν τὸ Βέρρου, τί ἰουδαίω πρὸς γῆται εἶπε ὁ Κικέρων. ἡ δὲ τὰ Βέρρου αὐτίπαις ἦος, ὅτι ἐλευθερίως δοκῶν πρὸς ἴσασθαι τῆς ὤρας. λαιδορηθεῖς οὖν ὁ Κικέρων εἰς μαλακίαν ὑπὸ τοῦ Βέρρου, τοῖς ἡ οἷς (εἶπεν) ἐν τὸς θυρῶν δὲ λαιδορηθεῖσαι τὸ ὅ ῥήτορας Ὀρθισίου τὴν μὲν ἀθεῖαν τὰ Βέρρου σιωπεῖν μὴ ἄλμησαστος, ἐν δὲ τὰ πημάτι πεισθεῖτος πρὸς ἀγνέσασθαι, καὶ λαβόντος ἐλεφαντίνῳ Σφίγῃ μισθόν, εἶπε πηλαγίως ὁ Κικέρων πρὸς αὐτόν. τὸ δὲ φησάντος ἀνιγμάτων λύσεων ἀπείρω ἔχειν, καὶ μὲν ὅτι τῆς οἰκίας τὴν Σφίγῃ ἔχεις. οὕτω δὲ τοῦ Βέρρου κατὰ δικασθέντος, ἐβδμήκοντα πέντε μυριάδων ἡμισυάμηνος τὴν δίκην ὁ Κικέρων, ἀβελόλιον ἔχειν ὡς ἐπὶ ἀργυρίῳ τὸ τίμημα κατὰ φημέρος. οὐ μὲν ἀλλ' οἱ Σικελιώται χεῖρα εἰδότες, ἀρετανομοῦτος αὐτὸ πολλὰ μὲν ἀγροντες ἀπὸ τῆς ἡσού, πολλὰ δὲ φέροντες ἦσαν. ὡν ὅσπερ ἐποίησατο κέρδος, ἀλλ' ὅσον ἐπιδωσίσα τὴν ἀρεταῖν, ἀπεχερῆσατο τῇ φιλοτιμίᾳ τῶν αἰθερόπων. ἐκέκτητο δὲ χωρεῖον καλὸν ἐν Ἀρροῖς, καὶ πρὸς ἐνδὲρ πόλιν ἡ ἀρεταῖς, καὶ πρὸς Πομπηίουστέρας, ἕμεγάλοι φερνὴ τε Τερεντίας τῆς γυναικὸς πρὸς ἐχέμετο μυριάδων δώδεκα, καὶ κληρονομία τις εἰς ὀνεία δῶμασι σωμαρθεῖσα μυριάδας. ἀπὸ τούτων ἐλευθερίως ἅμα καὶ σωμαρθεῖως διήγε, μὲν τῶν συμβουλιῶν Ἑλλήνων καὶ Ῥωμαίων φιλοσόφων, ἀπὸ μίον εἶ ποτε πρὸς δυμῆν ἡλίου κατὰ κληνόμενος, οὐχ ἔπρω δὲ ἀρεταῖς, ὡς ἀπὸ τὸ σῶμα τὰ σωμαρθεῖως μορθερῶς ἀρεταίμηνον. ἡ δὲ καὶ τὴν ἄλλῃ πρὸς τὸ σῶμα πρὸς πείαν ἀρεταῖς καὶ πρὸς ἡσού, ὡς τε καὶ τείψισι καὶ πρὸς πείαν ἀρεταῖς πρὸς ἀγρομένοις χεῖρασαι. τῶν τὸν ἔσπον ἀρεταῖς ἀρεταῖς γῶν τὸ ἔστιν, ἀπὸ τῆς ἀρεταῖς πρὸς πολλοῖς καὶ μεγάλοις ἀγῶνας καὶ πόνοις σιωπεῖσθαι. οἰκίαν δὲ τὴν μὲν παρῶσαν τὰ ἀδελφῶ παρεχώρησεν, αὐτὸς δὲ ὡκεῖ πρὸς τὸ Παλάτιον, ὡς πρὸς τὸ μὴ μακρὰν βαδίσειν ἐνοχλεῖσθαι τοῖς φοιτῆταις ὅτι ἐλάττονας ἢ Κεραῶν, ὅτι πλούτω, καὶ Γομε.

A. autem versans qui hominū opera publica munera obiret, socors esset in cognoscendis ciuibus & supinus. Quare non modò in comprehendendis e-laboravit nominibus, sed locū etiam vbi insignis quisque habitaret, pr̄dia vbi haberet, quibusnam vteretur amicis, & quos haberet vicinos, tenuit: atque in via Italiam peragrās expeditè nuncupa-bat, & demonstrabat amicorū possessiones & vil-las. Rem habuit familiarem modicam quidē, sed sufficientem & qua tueri se facile poterat. Quò magis commendatus fuit, quòd patrocini causa neque mercedem neque munera caperet, præci-puè quum Verrem suscepisset accusandum. Sici-liam hic prætor obtinuerat, quem multa ob fœda facinora Siculis persequentibus damnauit, nò di-cendo, sed eo quodam modo quòd non diceret. siquidem quum prætores in gratiam Verris sepius comperendinando causam in vltimam diem tra-xissent, appareretq; diem causæ perorandæ nò sa-tis futuram, neque exitum habiturum iudicium: exurgens Cicero negauit opus esse oratione, pro-ductisq; & interrogatis testibus sententiam iussit ferre iudicibus. quo tamen in iudicio multa eius commemorantur facete dicta. Verrem Romani castratum porcum vocant. Quum autem condi-tionis homo libertinæ studio aspersus superstitio-num Iudaicarū, Cæcilius nomine, tenderet sum-motis Siculis nomen deferre Verris, Quid, inquit, Iudæo cum porco? Cicero. Erat filius Verri adul-tus, quem parum pudicè fama tenebat formā ha-bere. Igitur Verre Ciceroni mollitiem obiicien-te, Liberis, inquit, intra ianuam conuiciandū est. Orator Hortensius rectam & plenam non susti-nuit Verris suscipere defensionem, verum in litis æstimatione adductus est vt ei adesset. Qui quum Sphingem eburneam mercede accepisset, dixit quiddam in eum Cicero oblique. Scire neganti se soluere ænigmata, Atqui Sphingem, inquit, do-mi habes. Ita damnato Verre & lite æstimata tri-cies h. s. malè audiuit Cicero, quasi pecunia cor-ruptus in æstimanda lite esset præuaricatus. Siculi tamen quò gratos se ostenderent, in ædilitate eius multa ex ea insula aduecta obrulerunt ei, quorum in suos vsus nihil vertit, tantum ad leuandam an- nonam illorū hominum vsus liberalitate est. Vil-lam amœnam Arpini, prædium etiam prope Nea-polim, & alterum Pompeiis non lata habuit. Huc accessit vxoris dos Terentiæ cccclxxx millium nummum. Præterea hæreditas ei venit, quæ ad cccclx millia nummum est redacta. His fa-cultatibus liberaliter se & frugaliter tolerauit cum familiaribus Græcis & ciuibus literarum cultori-bus. Haud temerè ante occasum solis accumbe-bat, non tam distinctus occupationibus, quàm va-lerudinis causa ob stomachi imbecillitatem. Fuit alioquin in corporis cura curiosus & nimius, vt & ad certum numerum frictionibus & ambula-tionibus vteretur. Ad hunc modum seruiens ha-bitui, validum eum & firmum ad multas & gra-ues contentiones laboresq; conseruauit. Domum paternam concessit fratri. ipse, ne esset clientibus suis molestum longius ire, iuxta Palatium habi-tauit. Colebant eum qui domū eius quotidie ven-titaret, non pauciores quàm ob diuitias Crassum,

& Pompeium ob militarem potentiam; quorum erant eo tempore autoritas & opes maximæ. Et ipse quoq; Ciceronē obseruabat Pompeius, multumq; Ciceronis actiones Pompeij potentiam & gloriā auxere. Præture candidatus, quum multos haberet & insignes competitores, omnium est renunciatus primus, in qua iudicia integrè & innocenter dispensauit. Fama est Licinium Macrū, virum Romæ & suis præualidum opibus, & Crassī auxilio subnixum, ad tribunal Ciceronis repetundarum fuisse postulatum. Hunc ista fretum potentia & studio, dum iudices adhuc sententias ferunt, domum reuersum ilicò comam totōdiffe, ac sumpta toga candida quasi foret absolutus, redire ad forum parantem: quum Crassus ad vestibulum ei occurrisset, & cunctis damnatū renuntiaffet sententijs, recepisse se intrò, mox decubuisse, ac vitam deposuisse. Fuit Ciceroni ea res honori, quòd accuratè fortitus esset iudices. Vatinius homo fuit asperior & minus reuerēs in causis dicendis magistratum, collo strumoso. Hic ad tribunal petijt quippiam à Cicerone. quo non concedente, sed diu deliberante, Equidem, inquit, si prætor sum, de eo non hæsitarem, Tum conuersus, Atqui ego, inquit Cicero, non habeo tantum colum. Quum dies ei non plus duo aut tres superessent magistratus, Manilium quidam de peculatu detulit. Erat Manilius hic, quòd fatigati eū Pompeij causa, quo utebatur familiariter, crederet, gratus & acceptus plebi. Ei postulanti diē, vnam solam concessit Cicero insequentem. quæ res offendit populum, quòd reis consueuissent prætores non minus decem dies tribuere. Tribunis plebis eum hac de causa in rostra vocantibus lacerantibusq; postulata audientia, ait, quum perpetuò in reos fuisset, quatenus per leges liceret, æquus & benignus, durum arbitratum se si idē denegaret Manilio. Quæ ergo dies esset in prætura sui iuris sola, eam de industria statuisse. neque enim ad alium reiiciendam prætorem causam fuisset, opem si ferre studeret. Hæc oratio mirū quantum populi animum commutauit. Multis enim laudibus cumularūt eum, rogaueruntq; vt defensionem susciperet Manilij. quod subijt Cicero libenter, maximè absentis causa Pompeij, habuitque de integro concionem, in qua acriter factiosos & Pompeij æmulos perstrinxit. Ad consulum non minus ab optimatibus est quàm à plebe prouectus. Suffragati ei ob reip. salutē sunt huiusmodi ex causa: Conuersio status reipub. que facta à Sylla fuerat, et si principiò non probaretur, dies tamen & vsus tandem vilem esse ad otium seruandum ostendit populo. Præsentem rerū statum moliebantur nonnulli, nullo quidem bono publico, sed rerum respectu priuatarum, conuellere atque mutare. Pompeius id temporis in Ponto & Armenia bellum cum regibus gerebat, Romæ exercitus non erat præstò satis validus ad reprimendos eos qui rebus nouis studebāt. Ducem habebant hi hominem audacem, inquietum & versipellem, L. Catilinam. Huic antefurcat, præter alia infanda scelera, crimini datum quòd cum virgine filia stuprum fecisset, & necasset fratrem. cuius metu criminis egit cum Sylla,

A & Πομπήιον ἀφ' ὅτι τοῖς στρατῶμασι διώσκειν, θαυμαζομένοις μέγιστα Ρώμῳ, καὶ μεγίστοις ὄντας. Πομπήιος δὲ καὶ Κικέρωνα ἐπερῶσα, καὶ μέγιστα πρὸς διώσκειν αὐτῶν καὶ δόξαν ἢ Κικέρωνος σιωπῶσαζε πολιτεία. στρατηγία δὲ μετιόντων ἅμα σιωπῶν αὐτῶν πολλῶν καὶ μεγάλων, πρὸς ἀπώτων ἀνηρῶσθη καὶ τὰ κρίσεις ἐδόξε καθαρώς καὶ καλῶς βραβεύσαι. λέγεται δὲ καὶ Λικίνιος Μάκερ, ἀνὴρ καὶ καθ' αὐτὸν ἰσχυρὸν ἐν τῇ πόλει μέγα, καὶ Κράσσου χρωστικός βοηθῶ, κρινόμενος κλοπῆς ὑπὸ αὐτῶν, τῇ διωσάμεν καὶ σπουδῇ πεποιθὸς, ἐπιτιμῶσθη τῷ κριτῶν ἀφ' ἐφ' ἑρῶντων ἀπαλλαγῆς οἴκαδε, κείρασθαι τε τιμὴν κεφαλῆ καὶ τῶν, καὶ καθαρῶν ἰμῶν ὡς νενικηκῶς λαβῶν, αὐτῶν εἰς ἀρετὴν παρῆναι. τῷ δὲ Κράσσου πρὸς τιμὴν ἀλλοτρίαν ἀπορῆσαντος αὐτῶν, καὶ φερόσαντος ὅτι πάσαις ἐδόξε καὶ τῆς ψήφοις, ἀναστρέψας καὶ κατακλιθεὶς ἀποθανῆναι. ὅ δὲ πρῶτον τῶν Κικέρωνι δόξαν ἰσχυρὸν, ὡς ὅτι μετῶς βραβεύσαντι ὁ δικαστήριον. ἐπεὶ δὲ Οὐαίνιος, ἀνὴρ ἔχων πέντε τετραχίλια πρὸς τοῖς δέχοντα ὀλίγων ἐν ταῖς συνηθῆσαι, χροσθῶν δὲ τῶν τετραχίλιον πρὸς πλεῶς, ἠτεῖτο ἢ καταστῆσαι τῶν Κικέρωνος καὶ μὴ δίδόντος, ἀλλὰ βουλομένου πολλῶν χρόνον, εἰπεῖν ὡς οὐκ αὐτὸς διασῆσαι πρὸς τοῦτου στρατηγῶν ὅτι στραφῆς ὁ Κικέρων, ἀλλ' ἐγὼ (εἶπεν) οὐκ ἔχω τηλικούτων τετραχίλιον. ἐπὶ δὲ ἡμέρας δύο ἢ τρεῖς ἔχοντι τῆς δόξης αὐτῶν, παρῆναι γὰρ ἵς Μαυλίον, ἀθῶν κλοπῆς. ὁ δὲ Μαυλίος οὐκ ὀνομασθεὶς καὶ σπουδῶν ὑπὸ τῶν δήμου, δοκῶν ἐλαύνεσθαι ἀφ' Πομπήιον ὁ κείνου γὰρ ἰὺ φίλος. ἀπομύθου δὲ ἡμέραν αὐτῶν μίαν, ὁ Κικέρων μόνῳ τιμὴν ἔδοξε, καὶ ὁ δὲ ἡμος ἠδρακτῆσεν, εἰσησμένῳ τῶν στρατηγῶν δέκα τετραχίλιον ἡμέρας δίδοναι τοῖς κινδυνώουσι. τῶν δὲ δημόρων αὐτὸν ἀφ' ἀγαθῶν ὅτι ὁ βῆμα, καλωσύτων, καὶ κατηγορευῶτων, ἀκουσθῶναι δεηθεὶς, εἶπεν, ὅτι τοῖς κινδυνώουσι ἀεὶ καθ' ὅσον οἱ νόμοι παρέχουσι κατηγορευῶν ὅτι καὶ φιλοσοφῶν, δεῖν ἠγείτο τῶν Μαυλίου ταῦτα μὴ πρῶτον εἶναι. ἡς οὖν ἐπιμόνης κύριος ἰὺ ἡμέρας στρατηγῶν, ταῦτα ὀπίσθηδες ὀρίσαι. ὅ γὰρ εἰς δήμον ἀρχόντα τιμὴν κρίσιν ἐκαταλείναι, οὐκ εἶναι βουλομένων βοηθεῖν. ταῦτα λαβόντα θαυμαστὴν ἐποίησε τῶν δήμου μεταβολῆναι καὶ πολλὰ κατὰ φημιώωτες αὐτὸν, ἐδέοντο τιμὴν ὑπὸ τῶν Μαυλίου συνηθῆσαι ἀναλαβεῖν. ὁ δὲ ὑπέστη πρὸς ἡμῶν, οὐχ ἠκιστα ἀφ' Πομπήιον ἀπόντα καὶ καταστῆσαι πάλιν εἰς ὑπάρχῆς ἐδημηγήρησε, νεανικῶς τῶν ὀλιγαρχικῶν καὶ τῶν Πομπήιος φημιώωτων καθαπτόμενος. ὅτι δὲ τιμὴν ὑπὸ αὐτῶν οὐχ ἦτον ὑπὸ τῶν δημοκρατικῶν ἢ τῶν πολλῶν παρῆναι ἀφ' ἑαυτῶν πόλιν, εἰς ἀπῆρας αὐτῶν τοιαύτης σωμαθωνισαμένων. τῆς ὑπὸ Σύλλα δημοκράτης μεταβολῆς πρὸς τιμὴν πολιτείας, ἐν δὲ ἀπόπου φημιώωσις, τότε δὲ τοῖς πολλοῖς ὑπὸ χρόνου καὶ συνηθείας ἠδὲ ἰσχυρῶν καταστῆσαι ἔχειν οὐ φαύλῳ δοκῶντος, ἦσαν οἱ τῶν παρῆναι ἀφ' αὐτῶν καὶ μεταστῆσαι ζητιώωτες, ἰδίων ἕνεκα πλεονεξίας, οὐ πρὸς ὁ βέλπσον. Πομπήιον μὲν ἐπιτοῖς βασιλευσιν ἐν Πόντῳ καὶ Ἀρμενίᾳ πολεμουῶντος, ἐν δὲ τῇ Ρώμῳ μηδεμίαν ὑφεστάσης πρὸς τοῖς νεωτερίζοντα ἀξιωματῶν διωσάμεως. οὗτοι κορυφαῖον εἶχον, ἀνδρα βολητικῶν καὶ μεγαλοπρῶτων.

ἡμίονα καὶ ποικίλον ὁ ἦτος, Λάκιον Καπλίαν ὅς ἀπῆναι ποτὲ πρὸς δήμοις ἀδικήματα μεγάλοις ἐλαβε παρῆναι συνηθῆσαι θυγατρὶ, κτεῖναι δὲ ἀδελφὸν αὐτῶν. καὶ δίκην ἐπι πύτῳ φοβούμενος, ἐπέισε Σύλλα,

DDDD

ως επι ζωντα τ' αιθροπον, ου τοις δ' αποθανουμυοις παρηρα-
 ναι. τ' ετον ουν παρηρατω οι πονηροι λαβοντες, δι' ης τε πι-
 ρεις δ' αλληλοις εδωκε, κα παρηρασαντες αιθροπον, εγευσαντο τ'
 βακων. διεφταρτο δ' εσ' αυτ' πολυ μερος τ' εσ' τη πολη νεο-
 τητος, ηδονας κα ποτους κα γευμακων ερωτας αει παρηρανουτος
 εκαστω κα τ' εις ταυτα διαπορνω αφιδως παρηρασκδαζοντος.
 επηρτο δ' ητε Τυρρηλια παρηρα δ' ουσαν ολη, κα τα πολλα τ'
 εντος Αλπειων Γαλατίας. βτισοφδεγατα δ' η Ρωμη παρηρα
 μεταβολη ειχε, δι' οτι εν ταυς ουσιαις αιωμαλιας, τ' η
 μη εν δ' εση μελισα κα φρονηματι, κατεπιωχευμυων εις
 θεατρα κα δειπνα κα φιλαρχιας κα οικουδριας, τ' η πλουτων
 εις αργυρεις κα παρεινοις στωερρηκτων αιθροποις, ωστε μι-
 κρας ροπης δειαζ τα παρηραματα, κα πορτως εη) τ' εσ' ολμη-
 σαντος εκσηναι τ' πολιτεια, αυτω υφ' αυτης νοσοσαν. ου
 μω δ' αλλα βελουδμος ο Καπιλιας ιχυρον η παρηραπαλα-
 βη ορμητηειον, παατεια μετη και λαμπαρης υφ' ελ-
 πιση, ως Γαίω Αντωνιω συνυπατευση, αυδρι καθ' αυτον μη,
 ουτε παρηρα βελουδμου ουτε παρηρα χειρον ηγεμονικω, παρηρα-
 δικω δ' αργητος επερω διωαμεως εσομυου. ταυτα δ' η
 τ' η καλων και αγαθων οι πλειστοι παρηρασομυοι, τ' Κι-
 κερωνα παρηραρον οτι πω παατεια και τ' εσ' ημου δεξα-
 μμου παρηραμω, ο μη Καπιλιας εζεπεσε, Κικερων τ' κα
 Γαίω Αντωνιος ηρεησαν. καιτοι τ' η μεπιοντων ο Κικερων
 μω υφ' εσ' ιππωκω παρηρα, ου βουλατ' ε, γερονω. και τα
 μη παρηρα Καπιλιας εμωεν επι τ' ες πολλοις λαγηανοντα.
 παρηραγονες η μεγαλοι πω Κικερωνος παατεια εζεδε-
 ξαμω. τ' ετο μη γαρ, οι κακαλυμμοι κα τ' οις Συλλα νομοις
 παρηρα, ουτ' αδενεις οντες, ετ' ολιγη, μεπιοντες παρηρα εδη-
 μαργωω (πολλα τ' ες Συλλα τυρανιδως δηση μη και
 δικω κατηρηρωτες, ου μω εν δεοντι πω πολιτεια ου-
 δε στω καιρω κινουωτες) ποδο η, νομοις εισηρον οι δημωροι
 παρηρα πω αυτω παρηραση, δεκαδραχιδω και ησαντες αυ-
 τοκαπορων αυδρων, οις εφ' ετο, παρηρα μη Ιταλιας, παρηρα η
 Συριας, και οσα δι' ομοιου νεωσι παρηραωεω, κυριοις
 οντας, παρηρα τα δημοσια, κρινω ους δοκηη, φυγαδας εκ-
 βαμην, στωοικιζην πολης, γενηματα λαμβαιην εκ τ' εσ' τα-
 μειου, γραπωτας βεφην και καλαλεγην οποσων δεοιτω. δε
 και τ' η νομω παρηραειρον δητοι τε τ' η εσ' παρηραων, και παρηρα-
 τω Αντωνιος ο τ' ε Κικερωνος στω αρχων, ως τ' η δεκα γρη-
 σομυοι. εδδκει η και τ' Καπιλια νεωτερισμων ειδω ου
 διεχεραην παρηρα πληθοις δεμειων. ο μελισα τοις παρηρατοις
 φοβον παρηρα. και τ' ετο παρηραθηραπδων ο Κικερων,
 εκεινω μη εσηφισατο τ' η επαρηραων Μακεδονια, αυτω η
 πω Γαλατιω διδομηνω παρηραθηρα, και κατεργα-
 τα τη χαιρι ταυτη τ' Αντωνιον, ως παρηρα παρηρατω εμ-
 μαδων, αυτω τα δευτερα λεγην παρηρα τ' ης παρηραιδω. ως δ'
 εσ' εδδκει και παρηραηης εγερονη, μαλλον ηδη παρηραων ο
 Κικερων εσ' εσατο παρηρα τοις καινοτομοωτας. εν μη ουν τη
 βουλη κατηρηραση υνα τ' ε νομου δι' ομοιου παρηραθηραμω, ουτω εζε-
 πλησεν αυτω τοις εις φεροντας, ως τε μηδεν αυτηλεγην. επει
 δ' αυτω επεχειρω, και παρηρασκδασμενοι παρηρακαλωωτω
 τοις παρηρατοις οτι τ' η δ' ημον, εσ' εσ' παρηραιδω ο Κικερων αλ-
 λα τ' η βουλη επεαζ καλωιδω και παρηραθηραων, ου μωον εζεβα-
 λε τ' η νομον, αλλα και τ' η δητων παρηραων τοις δημωροις ε-
 ποιησε, παρηρα παρηρατων τα λογω κατηρηραση παρηρα αυτω

A vt fratrem suum velut adhuc vivum referret in pro-
 scriptos. Eo delecto improbi ciues duce fide cum
 alijs modis sanxerant inter se, tum maectati homi-
 nis gustata carne. Corruerat hic magna ex parte
 iuventutem urbanam, illecebras, comestationes,
 scorta, cuiq; semper prabendo, neq; vlli sumptui
 in his suppeditadis modu faciendo. Spectabat to-
 ta ad defectionem Hetruria, & Gallia pleraq; ci-
 salpina: ipsa vero propter bonoru & qualitate ma-
 xime ad mutationem reru opportuna erat Roma.
 nam vt quisq; nobilissimus erat, & animosissimus,
 ita opes in spectacula, viscerationes, largitiones
 B magistratuum assequendorum causa, insanas sub-
 structiones, profuderat. Pecunia ad homines de-
 fluxerat ignavos & humiles, vt paruo momento
 quivis cui foret animus, valeret remp. per se & gra
 versare. Arcē tamen quod ad noua cepta haberet
 validam, consulatu Catilina petebat, magnamq;
 conceperat spem C. Antonium se collegam habi-
 turum, virum neq; ad bonum publicum neq; ad
 perniciem idoneum principē, sed accessionē fu-
 turum alterius ducis viriū. Hæc studia plurimorū
 bonorum, qui ea prospiciebant, accenderunt ad
 consulatum petēdum Ciceronem, qui quum po-
 pulo acceptus esset, tulit Catilina repulsam. Crea-
 ti consules sunt M. T. Cicero, & C. Antonius, licet
 inter candidatos solus patrem Cicero habuerit,
 equestris ordinis non patritij. Quavis verò Ca-
 tilinæ consilia nondum emanauerant in vulgus,
 magna præludia tamen contentionum excepe-
 runt Ciceronis consulatum. Hinc illi qui per le-
 ges Cornelias ab honoribus petēdis arcebantur,
 quorum opes ingentes nec exiguus erat nume-
 rus, orationes in prensando populares habebant,
 grauiterque in Syllæ tyrannidem inuehebantur.
 Adferebant illi quidem & vera & æqua, alieno ta-
 men & incōgruo turbabant remp, tempore. Hinc
 D tribuni plebis leges rogabant huic materiæ con-
 ueniētes. Promulgabant legem de creandis cum
 summa potestate decemviris, quibus ius esset a-
 grum publicum tota Italia, tota Syria, & nuper à
 Pompeio partum vendere, quæstionem habere
 de omnibus quos liberet exterminare, colonias
 deducere, pecuniam ex ærario sumere, habere
 conscribereque exercitum, quanto haberent o-
 pus. Quare fauebant huic legi cum alij ex nobi-
 litate, tum princeps, collega Ciceronis, Antonius,
 vnum sperans se fore ex decemviris. Quæ ve-
 rò res percudit optimates præcipuē, videbatur
 E coniurationem Catilina, cuius esset conscius,
 non molestē ferte, quod oppressus esset multo
 ære alieno. Huic vulnere primum medicinam fa-
 ciens, prouinciam ei Macedonia concessit Ci-
 cero, Galliam sibi decretam deposuit. Hoc sibi
 beneficio deuinxit Antonium, vt velut merce-
 narius histrio sibi in tuenda patriæ salute secun-
 das partes ageret. Hunc iam vt sibi habuit au-
 toratum & tractabilem, tunc maiore animo
 Cicero eos qui moliebantur res nouas aggressus
 est. Igitur in senatu contra legem dixit: vbi
 pauorem legislatoribus offudit tantum vt quid
 F responderent non haberent. Verum quum vr-
 gerent de integro legem, & instructi consules in
 rostra traherent, nihil Cicero trepidans senatu
 sequi iusso progressus est. Nec solum legem an-
 tiquauit, sed & adeo consternauit dicendo tri-
 bunos vt etiam suscepta omnia abijcerent alia.

Nempe hic vir potissimum quantum adferat honesto condimentum eloquentia, ostendit populo Romano, atque inuincibile quod est iustum, esse, si recte dicatur, debereque cum qui sedulo tractare remp. intendit, semper in rebus quidem agendis honestum blandienti anteferre, sed in dicendo acerbum eximere conducibili. Indicat eius in dicendo suauitatem id quod in consulatu eius circa spectacula accidit. Quum enim ante equites in theatris permisti plebi & vna cum populo indifferenti spectarent, M. Otho praetor equites honoris causa primus a caetera plebe discreuit, ac separatim ijs locum in teatro, quem nunc quoque tenet praecipuum, attribuit. Id interpretatus in contumeliam factum suam populus, ingressum in theatrum exhibauit Othonem probrose: equites inuicem magno plausu exceperunt eum. Intendit ex integro populus sibilum, mox plausum illi. Ita inter se commissi lacerauerunt se mutuo maledictis, ac confusio theatrum magna tenebat. Quare audita quum contulisset se illuc Cicero, concioneque ad Bellonae conuocata increpasset populum castigassetque, reuersi in theatrum ingentem plausum Othoni dederunt, certaueruntque cum equitibus de illius honoribus & laude. At coniuratio Catilinae trepida initio & percussa, resumpsit animos. Conuentu autem coacto cohortati sese mutuo sunt ut maiore mole rem susciperent, prius quam Pompeius, quem cum legionibus esse audiebant in itinere, reuerteretur. Inflammaverunt Catilinam potissimum veteres Syllani milites: qui per totam quidem Italiam fusi, sed plurimi & fortissimi Hetruriae admisti oppidis, quum nouas rapinas & direptiones paratas locupletum somniarent, duce Manlio, egregio viro qui sub Sylla meruerat, conspirauerunt cum Catilina, veneruntque Romam ad comitia, ut eius petitionem suffragijs suis iuarent. petebat enim iterum consulatum, certus Ciceronem in ipso comitiorum tumultu occidere. Porro diu quoque clare imminetia mala terramotibus, fulguribus & ostentis praenunciarent. Indicia hominum erat illa quidem certa, sed ad coartandum virum nobilem & praepotentem Catilinam infirma. Quare producta comitiorum die accersuit in curiam Catilinam Cicero, atque de ijs quae agitata rumoribus erant, interrogauit. ille, multos ratus in senatu esse rerum nouarum cupidos, simul etiam coniuratis ostentans se, respondit Ciceroni leniter, Quidnam pecco, (inquit) duo quum sint corpora, alterum gracile & tabidum, quod caput habeat, expers alterum capitis, sed validum & magnu, huic si ego caput addo? Haec eo inuoluta de senatu & populo iactate, maior Ciceronem incessit metus: quem lorica munitum primores omnes ac frequens iuventus ab ipsius domo & curia deduxerunt in campum. Dissuta de industria ex humeris tunica partem aperuit loricae, quod conspectior contemplantibus periculi sui esset magnitudo. qui grauiter comoti latera eius cinxere. Postremo repulso iterum suffragijs Catilina, declarantur consules Decius Syllanus & C. Murana. Non multis post diebus, dum milites Catilinae in Hetrutia contrahuntur, & definita ad caepa patranda dies instat:

τῶν Καπιλίνων τῶν ἐν Τυρρηνίᾳ σωερχομένων,

Α μάλιστ' ὅτι οἱ αἰὲρ ἐπέδειξε Ρωμαίοις ὅσον ἠδονῆς λόγος τῶν καλῶν παρρησιῶν, καὶ ὅτι ὁ δίκαιον ἀνήτητόν ἐστιν, ἀν' ὀρθῶς λέγηται καὶ δὲ τὸ ἐμμελὲς πολιτευόμενον, αἰεὶ τῶν μὲν ἔργων, τὸ καλὸν αἰτὶ τῶν καλῶν ἀφαιρέσθαι. τῶν δὲ λόγων δὲ λυποῦν ἀφαιρῆν τὸ συμφέροντος. δεῖγμα δ' αὐτῆς τῆς παρρησίας τὸ λόγον χάριτος, καὶ τὸ παρρησίας ἐν τῇ ὑπατάτῃ. ἡρόδοτος δ' ἰπτικῶν παρρησιῶν ἐν τοῖς θεάτροις ἀναμειγμένων τοῖς πολλοῖς, καὶ μὲν τὸ δῆμος θεωμένων ὡς ἔτυχε, παρῶλος δὲ κρινεῖν ἐπὶ ἡμῶν τὸ ἐπὶ τῆς ἀπὸ τῶν ἀγῶν πολιτῶν Μαρκεῶν Ὀθων στρατηγῶν, καὶ δὲ νεμερὸν ἰδίαν ἐκείνοις θεῶν, ἐπὶ τῇ καὶ νῦν ἐξείρεται ἔργῳ. τοῦτο παρρησίας ἀπὸ μὲν ὁ δῆμος ἔλαβε, καὶ φαίνεται ἐν θεάτρῳ τῶν Ὀθωνος, ἐφ' ὅτι ἐξ ὧν ἐσύριπτον, οἱ δ' ἰπτικῶν ὑπέλαβον κρότον τῶν ἀνδρῶν λαμπερῶν. αὐτῆς δ' ὁ δῆμος ἐπέτεινε τὸν συριπτόν, εἴτα ἐκείνοι τὸν κρότον. ἐκ δ' ἐτύπου θεατῶν παρρησίας ἀλλήλοισι, ἐχρῶντο λοιδορίας, καὶ τὸ θεῶν ἀκροατῶν κατέχεν. ἐπεὶ δὲ ὁ Κικέρων ἦκε τυρρηνίαν, καὶ τὸ δῆμον ἐκκαλέσας παρρησίας τῶν Ἐννοῦς ἱερῶν, ἐπέτημσε καὶ παρήνευσεν, ἀπελθόντες αὐτῆς εἰς τὸ θεῶν ἐκέρπων τὸ Ὀθωνο λαμπερῶν, καὶ παρρησίας τῶν ἰπτικῶν ἀμύλλαι ἐποιούτω παρρησίας καὶ δόξης τῶν ἀνδρῶν. ἡ δὲ παρρησία τῆς Καπιλίνων συνωμοσία πηξασα καὶ καταδείσασα τὴν ἀρχὴν, αὐτῆς ἀνεπαρῆξεν, καὶ συνέτηγον ἀλλήλοισι, καὶ παρεκάλοι διπολιμότερον ἀπαρῶν τῶν παρρησιῶν, ὅτιν ἐπὶ μετῆν Πομπηίου, ἡδὲ ἡλερῶν καὶ ὑπερέφην μὲν τῆς δυνάμεως. μάλιστ' ὅτι τῆς Καπιλίνων ἐξήρηξον οἱ Σύλλα πάλαι στρατῶν, ἀπαρῶν ἡδὲ ἀπὸ τῶν ἡδὲ ὅλης τῆς Ἰταλίας, πλείστοι δὲ καὶ μαχηστατοὶ τῆς Τυρρηνίαις ἐγκρατεσπαρῶν πόλεσιν, ἀρπαγὰς πάλιν καὶ ἀπαρῶν πλούτων ἐτόμῳν ὀνειροπαλοῦτες. οὗτοι γὰρ ἡγεμόνα Μόνηον ἔχοντες, αὐτῶν τῶν ἐπιφανῶν ὑπὸ Σύλλα στρατῶν ἀνδρῶν, συνέσαντο τῶν Καπιλίνων καὶ παρήσαν εἰς Ρώμην συναρχαρεσιάζοντες. ὑπατάτῃ γὰρ αὐτῆς μετήναι, βεβουλημένοι ἀνελθόν τῶν Κικέρων παρρησίας αὐτὸν τῶν ἀρχαρεσιῶν τὸν φόρον. ἐδόκει δὲ καὶ τὸ δαμόνιον παρρησιῶν τῶν παρρησιῶν σεισμοῖς καὶ κεραυνοῖς καὶ φασμασιν. αἱ δὲ ἀπὸ ἀπὸ τῶν μενύσας, ἀνητῆς μὲν ἦσαν, οὕτω δὲ εἰς ἐλεῖχον ἀποχρῶσαι κατ' ἀνδρῶν ἐνδοξοῦ καὶ δυνατοῦ μέγα τῶν Καπιλίνων. δὲ τὴν ἡμέραν τῶν ἀρχαρεσιῶν ὑπερέφην ὁ Κικέρων, ἐκ δὲ τῶν Καπιλίνων εἰς τὴν σύγκλητον. καὶ παρρησίας τῶν ἀρχαρεσιῶν ἀνέκρινεν. ὅτι, πολλοὶ οἰόμενοι εἶναι τῶν παρρησιῶν καμῶν ἐφιερόμενοι ἐν τῇ βουλῇ, καὶ ἅμα τοῖς συνωμοταῖς ἐνδοξοῦ μὲν ὡς, ἀπεκρίνατο τῶν Κικέρωνι μαλακῶν ὑπερέφην. τί γὰρ (ἔφη) παρρησίας δεινόν, εἰ δυοῖν σωμάτων ὄντων, τῶν μὲν, ἰσχυρῶν καὶ κατεφθνηκῶς, ἔχοντες ὅτι κατ' ἀρχὴν, τῶν δὲ, ἀκεφάλου μὲν, ἰσχυρῶν δὲ καὶ μεγάλου, οὕτω κεφαλῶν αὐτῶν ἐπιτίθημι; οὕτω εἰς τε τὴν βουλῇ καὶ τὸ δῆμον ἡντιμέθεν ὑπερέφην αὐτῶν, μάλλον ὁ Κικέρων ἐδόξε, καὶ περὶ ἀριστοῦ αὐτὸν οἶτε δυνατοῖς πόρτες ἀπὸ τῆς οἰκίας, καὶ τῶν νέων πολλοὶ κατήγαγον εἰς τὸ πεδίον. τῶν δὲ θάρακος ἐπιτίθηδες ὑπερέφην ἡ παρρησίας ἐκ τῶν ὄμων τῶν χιτῶν, ἐδεικνύμενος τοῖς ὄρωσι τὸ κίνδυνον. οἱ δὲ ἠγρυπνοῦν καὶ σιωπερέφοντο παρρησίας αὐτὸν. καὶ τέλος, ἐν ταῖς ψήφοις τῶν μὲν Καπιλίνων αὐτῆς ἐξέβηλον, εἴλοντο δὲ Σιλανὸν ὑπατῶν, καὶ Μουρῶναι. οὐ πολλῶν δὲ ὑπερέφην τῶν ἡδὲ καὶ τῆς ἀριστομένης παρρησίας τὴν ἐπιτίθησον ἡμέρας ἐπὶ οὐσίς,

ἦσαν ὅτι τὴν Κικέρωνος οἰκίαν πρὸ μέσας νύκτας ἄνδρες οἱ
 παρ' αὐτῶν διωκόμενοι Ρωμαίων, Μάρκος τε Κράσος, καὶ
 Μάρκος Μάρκελλος, καὶ Σκιπίων Μέτελλος. κήσαντες ὅ
 τας θύρας, καὶ καλέσαντες τὸ θυρωρὸν, ἐκέλευον ἐπεγεί
 ραι, καὶ Φρέσσαι Κικέρωνι τὴν παροῖσιν αὐτῶν. ἡ δὲ Φρόν
 δεῖ τὰ Κράσω μὲν δεῖπνον ὅπως ἴσθαι ἀποδίδωσιν ὁ θυρω
 ρὸς ὑπὸ δὴ ἴνος ἀνδρῶν κρημαθείσας ἀγνώστου, δῆλας
 ἀλλοῖς ὅπως γεγραμμένας, αὐτῶν δὲ Κράσω, μίαν ἀδέσποτον.
 ἡ μόνον ἀναγνοὺς ὁ Κράσος, ὡς ἔφραζε τὰ γράμματα
 φόνον ἠρησόμενον πολὺν ἀφ' ἑκαπλίνας, καὶ παρὴν τῆς πό
 λεως ὑπεξέλθειν, τὰς δῆλας οὐκ ἔλυσεν, ἀλλ' ἦκεν ὁ θυρ
 ρὸς τὸ Κικέρωνα, πληγὴν ὑπὸ τῷ δεινῷ, καὶ ἡ τῆς αἰ
 νίας ἀποδύμενος ἡ ἔχε ἀφ' ἑκαπλίνας τὰς ἑκαπλίνας. βου
 λησάμενος οὖν ὁ Κικέρων, αἰμ' ἡμέρα βουλὴν συνήγαγε,
 καὶ τὰς ὅπως ἴσθαι κρημαθείσας ἀπέδωκεν οἷς ἦσαν ἐπεσταλμένοι,
 κελύσας φανεράς ἀναγνώσασθαι. πᾶσαι δὲ ἦσαν ὁμοίως ὅπως
 βουλὴν Φρέσσαι. ἐπεὶ δὲ καὶ Κοίντος Ἀρρίος ἀνὴρ στρατη
 γικὸς ἀπήγγειλε τὸς ἐν Τυρρηνίᾳ κρημαθείσας, καὶ Μάλ
 λιος ἀπήγγειλε τὸς ἐν χερσὶ μεγάλη πρὸς τὰς πόλεις ἐκεί
 νας ἀναγνοὺς αἰεὶ πρὸς ἀποδοχὴν κρημὸν ἀπὸ τῆς Ρώμης,
 ἡ δὲ δόγμα τῆς βουλῆς, πρὸς ἀποδοχὴν τῶν ὑπὸ αὐτοῖς
 τὰς ἀποδοχὰς δέξασθαι οἱ ἐκείνοις, ὡς ὅπως ἴσθαι) διοι
 κῆν καὶ σωθῆν τὴν πόλιν. τῶν δὲ οὐ πολλὰς, ἀλλ' ὅπως ἴσθαι
 μέγα δέσση, ποῖν εἴωθεν ἡ σύγκλητος. ἐπεὶ δὲ τῶν τῶν λαβῶν
 τὴν ἐξουσίαν ὁ Κικέρων τὰ μὲν ἔσω ἀποδοχὰς Κοίντω
 Μετέλλω διεπίστευε, τὴν δὲ πόλιν εἶχε ἀφ' ἑκαπλίνας, καὶ καθ
 ἡμέραν παρὰ δὲ δορυφοροῦμενος ὑπὸ ἀνδρῶν ἑσούτων ὁ
 πληθὸς, ὡς τῆς ἀγροῦς πολὺ μέρος κατέχειν ἐμπεδύον
 τος αὐτῶν τὸς ἀποδοχὰς οὐκ ἐπὶ κρημῶν τὴν μέλλ
 λησιν ὁ ἑκαπλίνας, αὐτὸς μὲν ἐκπηδῶν ἔγνω πρὸς τὸ Μάλ
 λιον ὅτι ὁ φράτθμα καὶ Μάρκιον ὅτι καὶ Κέθηρον ἐκέ
 λυσε εἶφθαι λαβῶν ἐλθεῖν ὅτι τὰς θύρας εἴωθεν, ὡς ἀποδο
 χῶν τὸ Κικέρωνα, καὶ ἀφ' ἑκαπλίνας ἀποδοχὰς πρὸς τὸς
 τῶν Φουλβία γυνὴ τῶν ὅπως φανῶν ἐξελθῆναι τὸ Κικέρωνι,
 νυκτὸς ἐλθούσα, καὶ ἀφ' ἑκαπλίνας φουλατῆσθαι τὸς
 πρὸς τὸ Κέθηρον. οἱ δὲ ἦσαν αἰμ' ἡμέρα καὶ κωλυθέντες
 εἰσελθεῖν, ἡ ἀνακτῶν, καὶ κατεβῶν ὅτι θύρας, ὡς τῶν ὑποπ
 τίτεροι ἡμέρας. πρὸς τῶν δὲ ὁ Κικέρων, ἐκάλει τὴν
 σύγκλητον εἰς τὸς Στῆσιου Διὸς ἱερόν, ὃν Στάτωρα Ρω
 μάιοι κληδοῖν, ἰδρυμένον ἐν δὲ τῆς ἱερούς οδοῦ, πρὸς τὸ
 Παλάτιον ἀνιόντων. ἐλθῶν καὶ τὸς ἑκαπλίνας μὲν τῶν
 δῆλων ἐλθόντες, ὡς ἀποδοχῶν, συγκαθίστα μὲν οὐ
 δεῖς ὑπεμένει τῶν συγκλητικῶν, ἀλλὰ πρῶτες ἀπὸ τῶ
 βάρου μετῆλθον. ἀφ' ἑκαπλίνας δὲ λέγειν ἐθροῦσθαι καὶ τέ
 λος ἀνάσσει ὁ Κικέρων, πρὸς τῶν αὐτῶν τῆς πόλεως ἀ
 παλλάτῆσθαι. δεῖν γὰρ, αὐτῶν μὲν λόγους, ἐκείνου δὲ ὅπως
 πολιτευσόμενος, μέσον εἶναι τῶν πρῶτων. ὁ μὲν οὖν ἑκαπλίνας
 ὁ θυρὸς ἐξελθῶν μὲν τῶν τῶν ὅπως ἀποδοχῶν, καὶ πρὸς
 τῶν ἀνιόντων αὐτῶν ῥαβδουχίας, ὡς ἀφ' ἑκαπλίνας, καὶ πελέκεις,
 καὶ σημαίας ἐπὸς ἀνιόντων, πρὸς τὸ Μάριον ἐχώρει. καὶ
 δεσμῶν ὁμοῦ ἡ συνθηροῦσθαι, ἐπὶ τῶν πόλεις ἀ
 νακτῶν καὶ ἀφιστάς: ὡς τῶν πολέμου φανερῶν γεγονότος,
 ὑποδοχῶν ἐν τῆ πόλιν τῶν διεφθαρμένων ὑπὸ τῶν ἑκαπλίνας,
 συνήγαγε, καὶ παρετάρρισε Κορνήλιος Λέντιος,
 Σούρας ἐπὶ κλησιν, ἀνὴρ ἡμῶν μὲν ἐνδοξοῦ, βελιωκῶς δὲ Φαύλος,
 καὶ δὲ ἀσέλγαν δὲ κλησιν τῆς βουλῆς
 πρὸς τῶν: τότε δὲ στρατηγῶν ὁ δούτερον, ὡς ἔθος ὅτι τοῖς
 ἀφ' ἑκαπλίνας ἀνακτῶν τῶν βουλευτικῶν ἀξίωμα.

A intempesta nocte principes & potentissimi ciui-
 tatis venerunt domum ad Ciceronē, M. Crassus,
 M. Marcellus, Scipio Metellus. Pulsatis foribus &
 ianitore appellato, excire ex fommo Ciceronem
 & se adesse iusserunt nuntiare. Erat autē res hæc:
 Crasso à cena epistolas reddiderat ianitor ab ho-
 mine allatas ignoto, alias alijs inscriptas, ipsi Cra-
 sso vnam sine nomine. Ea Crassus sola lecta, vbi li-
 teræ significarunt multorum moliri Catilinam
 cædē, monueruntq; vt ciuitate se subduceret, nō
 aperuit reliquas, sed confestim, tanto attonitus
 periculo, properauit ad Ciceronē, simul nonnul-
 lam, in qua ob familiaritatem erat Catilinæ dilu-
 turus suspicionem. Cicero, re deliberata, prima
 luce conuocat senatum, epistolas reddit ijs qui-
 bus erant destinatæ, iubetq; vt eas publicè legant.
 Continebant omnes ex æquo, instare cædem.
 Cæterum postquam delectum in Hetruria habe-
 ri Q. Martius, vir prætorius, significauit, & Man-
 lium nunciatum est magna cum manu illic circa
 oppida hætere, operientem aliquem motum vr-
 banum: fit senatusconsultum vt committeretur
 cōsulibus respublica, ij viderent ne quid respub.
 detrimenti caperet. Id non frequenter, sed in gra-
 ui discrimine facere senatus solebat. Hac potesta-
 te Cicero permiffa, quæ agēda foris erant, Q. Me-
 tello commisit: vrbi ipse præsidio fuit. Quotidie
 in publicum tanta stipatus caterua processit, vt
 eius comitatus ingredientis magna ex parte fo-
 rum occuparet. Tunc Catilina, longioris moræ
 impatiens, excurrere ad Manlium constituit in
 castra, Martium & Cethegum cum gladijs iussit
 sicuti salutatum manē ad ianuam Ciceronis per-
 gere, & occidere imparatum. At Fulvia hoc, no-
 bilis fœmina, Ciceroni nocte ad eum profecta
 enunciauit, monuitque eum vt caueret à Cethe-
 go & Martio. Hi quom diluculo accessissent, ia-
 nua prohibiti cœperunt frendere & clamoribus
 incessere pro foribus. quæ res magis eos suspectos
 reddidit. At Cicero progressus coegit senatum
 in ædem Iouis Statoris, quæ est in capite Sacræ
 viæ, qua ascenditur in Capitolium. Quò quom
 & Catilina venisset inter reliquos, velut purga-
 turus se, nemo fuit senator qui ei assidere susti-
 neret, sed relicto subsellio in alteram partē tran-
 sierunt omnes. Dicere incipienti obstreperunt.
 Denique exurgens Cicero vrbe præcepit ei
 vt excederet. Opus enim esse, dum ipse verbis,
 ille rempublicam armis tractaret, vt muri in me-
 dio essent. Ibi Catilina confestim trecentis arma-
 tis comitatus urbem reliquit, ac quasi cum impe-
 rio esset, cum licitoribus fascibusque & signis cor-
 reptis ad Manlium contendit. Contractis fermè
 viginti millibus, adiit oppida ad defectionem ea
 sollicitans. Itaque quom apertum esset bellum,
 missus est cum exercitu contra eum Antonius.
 Relictos in vrbe, quos labefactauerat Catili-
 na, conuocauit & confirmauit Cornelius Len-
 tulus, Sura cognomine, claro vir genere, sed
 vita turpi, atque ob vitam flagitiosam antè se-
 natu motus. Prætor tunc iterum erat, vt mos
 est quom quis in senatum est denuò electus.
 Ἄντωνιον ἀποκαλιῶν ἀφ' ἑκαπλίνας. τῶν δὲ

Fama est Suram eum appellatum fuisse ex huiusmodi causa: Dominante Sylla quaestor magnam summam profuderat abligurieratque pecuniae publicae. Stomachante Sylla ac rationes ab eo in curia reposcente, procedens in medium securè admodum & contemptim, rationes ait se reddere non posse, sed praebere suram, puerorum scilicet more, quum in ludo pilae offenderunt. Hinc appellatus est Sura. Protractus iterum in iudiciu, quum nonnullos iudices pecunia redemisset, atque duabus duntaxat sententijs superasset absoluto rij damatorias, quod alteri iudici dedisset, nequicquam ait impesum fuisse. satis enim esse modo vna tantum sententia plus esset liberatus. Tali hunc ingenio & a Catilina incensum vani insuper vates & praestigiatores spe dementauerant inani, carmina conficta & sortes canentes, quasi ex libris Sibyllinis praenuntiantes in fati esse vt tres Cornelij Romae rerum potirentur: eorum duos fatum iam impleste, Cinnam & Syllam: tertio, qui superasset, Cornelio deos ipsi dominationem deferre. quin susciperet, nec cunctando sicut Catilina corrumperet opportunitate. Igitur nihil Lentulus mediocre aut leue agitauit, sed totum statuit senatum interficere, & ex caeteris ciuibus quos posset, urbem ipsam incendere, parcere praeter Pompeij liberos nemini: hos incolumes suae potestatis facere, & pignora retinere suae ad Pompeium securitatis. frequens iam enim rumor & constans aduolabat, confecto eum illo ingenti bello ad urbem redire. Noctem huic facinori destinauerant vnam ex Saturnalibus. Enses, stupam, sulphur clam domum Cethegi comportauerant. Urbem in centum partes descripserant, iisque centum viros praefecerant, singulos singulis forte ductos, vt momento multis ignem subijciuntibus vrbs vndique conflagraret. alij obstructuri erant aqueductus & aquantes obtruncaturi. Dum haec parantur, forte legati duo Allobrogum Romae agebant, gentis tum plurimum afflictae atque exosa Romani imperij iugam. Hos Lentulus cum suis, rati opportunos ad mouendam sollicitandamque Galliam, associauerunt coniurationi, & literas ijs alias ad ipsorum magistratus, alias dederant ad Catilinam. Illis ostendebant libertatem, his Catilinam adhortabantur vt vocatis ad libertatem seruitijs duceret ad urbem. Cum his Titum quendam Crotoniensem, qui literas ferret, miserunt. Haec, vt hominum temerariorum, & per vinum fere atque cum mulieribus inter se conferentiu consilia, industria Cicero ac sobria mente magnaque prudentia venans, quum multos haberet etiam foris emissarios, qui obseruarent & sibi inuestigarent quae gererentur: cum multis quoque qui esse consortes credebantur coniurationis, secreta colloquia haberet, quibus fideret: cognouit quae cum legatis fuerant acta: collocatisque nocte insidijs, Crotoniensem cum epistolis comprehendit, facientibus occulte cum eo Allobrogibus. Senatu, vbi illuxit, in aedem Concordiae aduocato, recitauit literas, & indices diligenter interrogauit. Addidit Iunius Syllanus, esse qui ex Cethego audiuisent breui fore vt tres consules & quatuor praetores interficerentur. Alia etiam huiusmodi Piso, vir consularis, retulit. C. Sulpitius

A λέγει) ὅτι ἐπιπέσει αὐτῷ ἡμέρας τὴν Σύραν ἐξ ἀπίστας τοιαύτης ἐπιπέσει καὶ Σύλλαν ἡρόνοισ (αμύβων, συχρὰ τὴν δημοσίων χρημῶν ἀπώλεσε καὶ διέφθρεν ἀγλακτῆντος ὅτι Σύλλαν, καὶ λόγον ἀπαυτωῦτες ἐν τῇ συκλήτῳ, παρῆθῶν ὀλιγωρως πόρῳ καὶ καταφρονητικῶς, λόγων μὲν ἐκ ἔφῃ διδόναι, περιεργεῖν ὅτι κημίλῳ ὡς πρὸς πόρῳ εἰώθη ὅτι παῖδες ὅταν ἐν ὄσφ μελίσθῃ ἀμύβῳσιν. ἐκ τούτου Σύρας παρωνομάσθῃ Σύραν γὰρ οἱ Ρώμοι τὴν κημίλῳ λέγουσι. πάλιν ὅτι δίκην ἔχον, καὶ εὐφροσύνης ἐπίσης τῶν δικαστῶν, ἐπεὶ δυοῖ μόναις ἀπέφυγε ψήφοις, ἔφῃ πρὸς ἀνάλωμα γενέσθαι ὁ πατήρ κριτῆ δόξῃ. ὅτι γὰρ εἰ καὶ μὴ ψήφῳ μόνον ἀπελύθη, τῆτον ὄντα τῇ φύσει τοῦτον, κεκμημένοι ὑπὸ τῆ Καπλίνας, πρὸς διέφθρεν ἐλπίσι κενῶς ψευδομαύταις καὶ γήντες, ἔπη πεπλασμένα καὶ χρησμοῖς ἄδοντες, ὡς ἐκ τῆ Συλλανίων πρὸς δηλοῦσθαι ἐμύβῳσιν ἐπὶ τῇ Ρώμῃ Κορηλίους βεῖς μονάρχους. ὡν δύο μὲν ἦδη πεπληρωμένοι ὁ χρεῶν, Κίνναν τε καὶ Σύλλαν, τρίτῳ ὅτι λοιπῶ Κορηλίῳ ἐκείνῳ φέρεται τὴν μοναρχίαν ἠκεῖν τὴν δαίμονα, καὶ δεῖν πόρῳ δέχεσθαι, καὶ μὴ εὐφροσύνην μέλλοντα τῶς χειρὸς, ὡς πρὸς Καπλίνας. ὅτι δὲν οἷον ἐπενοῖ μικρὸν ὁ Λέντῳς ἢ ἄσημον, ἀλλ' ἐδέδοκτο τῶν βουλιῶν ἀπασαν αἰαρεῖν, τὴν τῶν πόλεων πολιτῶν ὅσοις διώκτο τὴν πόλιν δὲ αὐτῶν καταπιμωσθῆναι φασμασθῆναι τε μηδενὸς ἢ τὴν Πομπηίαν τέκνων. ταῦτα δὲ ἐξ ἀρπασαμένων ἔχον ὄφ' αὐτοῖς, ὅτι φυλάτῃν, ὁμηροῦ τὴν πρὸς Πομπηίον ἀφελύσειν. ἠδὲ γὰρ ἐφοῖτα πολὺς λόγος καὶ βέβαιος. ὑπὸ αὐτῶν καπλόντος ἀπὸ τῆς μεγάλης φρατείας, καὶ νῦν μὲν ὡς πρὸς τὴν ἐπιπέσειν μία τὴν κροναίων ἐπιπέσει καὶ ὑπὸ αὐτῶν καπλόντος εἰς τὴν Κεθῆν φέροντες οἰκίαν ἀπέκρυψαν αἰδρας ὅτι ἔσαντες ἐκατὸν καὶ μέρη τῶν αὐτῶν τῆς Ρώμης, ἐκαστὸν ἐφ' ἐκάστῳ διεκλήρωσαν, ὡς δὲ ὀλίγου πολλῶν ἀφάντων, φλέγειτο πόρῳ καπλόντος ἢ πόλιν. ὁμοῖοι ὅτι οἱ ὅσοις ἐμμελλοῖ ἐμμελλοῖ ἐμμελλοῖ, ἀπὸ σφῶν τοῖς ὑδρολομοῖς. πρὸς ἀπομύων ὅτι ὑπὸν, ἔτυχον ὅτι τῶν ἡμοῦτες Ἀλλοβρείων δύο πρὸς βεῖς, ἐθνοῖς μάλιστα δὲ τότε πονηρὰ πρὸς ἀπὸντος, καὶ βαρνομοῖ τῶν ἡγεμονίας. τοῖς οἱ πρὸς Λέντῳν ὡφελίμοις ἡγεμόνοι πρὸς ὁ κινήσει καὶ μεταβολῆν τῶν Γαλατῶν, ἐποίησαντο στωμοῖς. καὶ γράμματα μὲν αὐτοῖς πρὸς τῶν ἐκεί βουλιῶν, γράμματα ὅτι πρὸς Καπλίνας ἔδδσαν, τῇ μὲν ὑπὸ ἡγεμόνοι τῶν ἐλθεῖναι, τὴν ὅτι Καπλίνας πρὸς ἀναλωῦτες, ἐλθεῖν ὅτι πρὸς τοῖς δούλοις, ὅτι τῶν Ρώμῳ ἐλαύνειν. συναπέμμελλον ὅτι μετ' αὐτῶν

αἰρεῖσθαι μέλλοις. ταῦτα δὲ ἔτερε καὶ Γείσων, αἰὲρ ὑπαπῆς, εἰσηγήε. Γάιος ὁ Σουλπίκιος, DDDD iij

εις τῶν στρατηγῶν, ὅτι τὴν οἰκίαν πεμφθεὶς τῷ Κερήνῳ, πολλὰ μὲν ἐν αὐτῇ βέλεια καὶ ὄπλα, πλείεσθ' ἔειπεν καὶ μαχαίρας ὄρε νεοθῆκτοισ ἀπάσας. τέλος δ' ἐπὶ Κροτωνιάτῃ ψηφισαμένης ἀδελφῆν ἐπιμύσει τῆς βουλῆς, ἐξελέχθη οὗτος ὁ Λέντλος ἀπωμόσατο τὴν ἀρχὴν (στρατηγῶν γὰρ ἐτύχευε) καὶ τὴν ἀπορφύρον ἐν τῇ βουλῇ καὶ ἀδελφὸς, διήλλαξεν ἐδήματα τῆ Συμφορᾶς παρέπουσαν. οὗτοι μὲν οὖν καὶ οἱ σὺν αὐτῷ παρεδθήσαν εἰς ἀδεσμον φυλακῆν τοῖς στρατηγῶσι. ἡδὴ δ' ἐσπέρας οὖσης, καὶ τῷ δήμῳ ἀεικνύοντος ἀδελφῶν, περὶ τῶν οὐκ ἐκείνων, καὶ φράσας ὁ ἀρχὴν τοῖς πολίταις, καὶ ἀποπεμφθεὶς, παρήλθεν εἰς οἰκίαν φίλου γατηνίου. ἐπεὶ δ' ἐκείνου γυναικὸς κατεῖχον, ἰεροῖς ἀπορήτοις ὀργαζομένην, ἡ Ρωμαῖοι μὲν Ἀγαθὸν, Ἐμίλιος δ' Ἰωνάκειαν ὀνομάζουσι. ἔπειτα δὲ αὐτῇ κατ' ἐπιταγὴν ἐν τῇ οἰκίᾳ τῷ ἑσπέρῳ, ἀφ' ἡμετέρας ἡμῶν αὐτῶν, τῷ ἐσπέρῳ παρθέτων παρυσῶν, εἰς τῶν οὐκ ἐκείνων, καὶ αὐτῶν, ὀλίγων πόρνῶν αὐτῶν παρῶντων, ἐφρόντιζεν ὅπως χηρήσασθαι τοῖς ἀνδράσι. τὴν τε γὰρ ἀρχὴν καὶ ἀπορφύσαν ἀδικήμασι τηλικούτοις ἡμετέρας ἐξέλαβε καὶ κατέκλει, δι' ὅτι οὐκ ἐκείνων ἡμῶν, καὶ ὡς μὴ δοκίμη τῆς ἀξιοσύνης ἀγαθῶν ἐμφορῆσαι, καὶ πικρῶς ἐπεμβαίνῃ ἀνδράσι γυνῆ τε ἀσπέρῳ, καὶ φίλοις διωκτοῖς ἐν τῇ πόλει κεκτημένοις. μαλακώτερον τε χηρῶν ἀδελφῶν, ὡρῶν δὲ τῶν αὐτῶν κίνδυνον. οὐ γὰρ ἀγαπῶσιν, μετρώτερον πῆραν τοῦ πατρῴου, ἀλλ' εἰς ἀπὸν αἰαρήν γήσασθαι πόλιν, τῇ παλαιᾷ κακίᾳ νέαν ὀργὴν ἀπορφύσαντες αὐτὸς τε δόξῃ ἀνδρὸς καὶ μαλακῶς, οὐδ' ἄλλως δόκῃν ἀπορφύσαντος εἰς τοῖς πολλοῖς. ταῦτα τῷ Κικέρωνος ἀφ' ἀπορφύσαντος, γίνεται ἡμῶν σημεῖον θυούσης. ὁ γὰρ βωμὸς, ἡδὴ τῷ πυρὸς καὶ ἀκαχευμένης ἀπορφύσαντος, ἐκ τῆς ἀπορφύσαντος καὶ τῶν κεκαυμένων φλογῶν φλόγα πολλὴ ἀνήκε καὶ λαμπερῆν ὅφ' ἡς αἱ μὲν δόξα διεπρήθησαν, αἱ δὲ ἱεραὶ παρῆνοι τὴν τῷ Κικέρωνος γυναικῶν Τερεντίαν ἐκέλευσαν ἢ τῶν χωρεῖν ἀπορφύσαντος ἀνδρῶν, καὶ κελεύῃ οἷς ἐγνωσκῆν ἔχῃ τῆς πατρῴου ὡς μέγα ἀπορφύσαντος σωτηρία καὶ δόξα αὐτῶν τῆς θεοῦ φῶς διδύσης. ἡ δὲ Τερεντία (καὶ γὰρ οὐδ' ἄλλως ἡ ἀπορφύσαντος ὡς ἀπορφύσαντος τὴν φύσιν, ἀλλὰ φιλότιμος γυνή, καὶ μάλλον, ὡς αὐτὸς φησὶν ὁ Κικέρων, τῶν πολιτικῶν μεταλαμβάνουσα παρ' ἐκείνου φρονήσαν, ἢ μεταδιδόντα τῶν οἰκειακῶν ἐκείνῳ) ταῦτα τε ἀπορφύσαντος αὐτῶν ἔφρασε, καὶ παρῶντων ἐπὶ τῶν ἀνδρῶν. ὁμοίως δ' καὶ Κικέρωνος ὁ ἀδελφὸς, καὶ τῶν ἀπὸ φιλοσοφίας ἐπαύρων, Πόπλιος Νιγίδιος, ὃν τῶν πλείεσθ' καὶ μέγιστα ἀπορφύσαντος πολιτικῶς ἐχρήστο ἀπορφύσαντος. τῇ δὲ ὑπεραία ἡμορφῶν ἐν συγκλητικῶν λόγων ἀπορφύσαντος τῶν ἀνδρῶν, ὁ ἀπορφύσαντος ἐρωτηθεὶς γινώσκων Σιλανός, εἶπε, τὴν ἐσχάτῃ δίκῃ δούνα ἀπορφύσαντος, ἀρῆντες εἰς τὸ δεσποτικόν, καὶ ἀπορφύσαντος τούτῳ πόρνῳ ἐφείσης, μέγισθ' Ἰάμου Καίσαρος, τῷ μὲν ταῦτα δικάτωρος ἡμορφῶν. τότε δ' ἡ νεὸς ἂν ἐπὶ, καὶ τῶν ἀπορφύσαντος ἔχων τῆς ἀπορφύσαντος ἀρχῆς, ἡδὴ τῇ πολιτείᾳ καὶ τῶν ἐλπῶν εἰς ἐκείνῳ τὴν ὁδὸν ἐμβεβηκῶς ἢ τῶν Ρωμαίων εἰς μοναρχίαν μετέστησε ἀπορφύσαντος, τῶν μὲν δὲ οὐκ ἐλάσανε, τῶν δὲ Κικέρωνι πολλὰς μὲν ἀπορφύσαντος, λαβῶν δὲ οὐδεμίαν εἰς ἐλάσαν παρεδῶκεν, ἀλλὰ καὶ λαβῶντων ἡ ἐπιταγῶν ἀρχῆς ὡς ἐχῆς ἐλθῶν ἀπορφύσαντος, διεκφύρι τῶν ἀνδρῶν. ἄλλοι δὲ φασὶν παρῶντων ἐχόντα καὶ ἀπορφύσαντος τὴν κατ' ἐκείνου μύθῳ, φόβῳ τῶν φίλων αὐτῶν καὶ τῆς διωκόμεως. πόρνῳ γὰρ εἶ) ἀπορφύσαντος ὅτι μάλλον αἱ ἐκείνοι ἡμορφῶν ἀπορφύσαντος Καίσαρι ἀπορφύσαντος,

A prator domum Cethegi missus, magnam vim ibi telorum & armorum, plurimos pugiones & gladios, omnes recens exacutos,prehendit. Postremo Crotoniensi fide publica dicere a senatu quæ sciret iusso, conuictus Lentulus, magistratum, quod prator esset, abdicauit, depositaque in curia prætexta, vestem sumpsit præfenti calamitati conuenientem. atque is itemque confortes eius prætoribus traditi sunt, vt in liberis custodijs haberentur. Obscura iam luce quum frequens plebs expectaret, progressus Cicero, quæ acta essent exposuit populo. Inde deduxerunt eum in ædes amici vicini. nam ipsius domum tenebant mulieres quæ arcanis sacris Bonæ deæ, quam Græci appellant Gynæciam, operabantur. Hæc sacra quotannis in ædibus consulis vxor eius aut mater virginibus Vestalibus præsentibus obit. Ingressus Cicero, perpaucis præsentibus, voluit secum quid de istis hominibus statueret. Siquidem extremum & tam atrocibus par facinoribus supplicium dubitabat & verebatur persequi, cum miti suo indutus ingenio, tum ne cui impensior videretur & durior in viros nobilissimos & potentibus vallatos amicis: sin mollius consuleret, cernebat propositum sibi ab ijs periculum. neq; enim acquieturos eos si leuiore quam capitali defungerentur pœna, sed adiuncta ad pristinam improbitatem noua ita in omnem exarsuros audaciam: deinde notam se timiditatis & molliciei incursum, qui alioqui non haberetur vulgo nimium animosus. Hac agitante Cicerone, fœminis offertur in solennibus ostentum. Atque quum ignem iam appareret sopitum, ex cinere & deustis corticibus ingentem & luculentam edidit flammam: quæ res alias defixit terrore, verum virgines Vestales vxori Ciceronis Terentiæ imperarunt ad virum properaret, moneretque eum consilia sua pro patriæ incolumitate vt exequeretur. magnam ei à Dea adferri ad salutem & gloriam lumen. Terentia, quæ nec aliàs leni esset, nec pauido ingenio, verum ambitioso, magisque (vt ipse refert Cicero) in consilia quæ de republica haberet, inferret se, quam ei participaret domestica: aperuit ei hæc, & in coniuratos incendit: Quintus item eius frater & in philosophia socius P. Nigidius, cuius ferè grauissimis in negotijs publicis utebatur consilio. Postero die quum ad senatum de coniuratorum supplicio esset relatum, Syllanus primo loco sententiam rogatus condendos censuit in carcerem, atque ibi vltimo supplicio in eos animaduertendum. Huius sententiæ omnes deinceps assensu sunt vsque ad C. Cæsarem, qui post dictator fuit. Iuuenis tunc erat & in primis incrementi rudimentis. qui iam tum actionibus suis & spe eam ingressus viam qua rempublicam vertit in principatum, cæteros fefellit, Ciceroni multis modis suspectus cauit tamen ne se teneret: imo multi sunt qui dicunt quamuis esset tantum non compertus, elapsum fuisse Ciceroni tamen. Alij referunt metu eius amicorum & opum vltro eum conuiuisse, & repudiassè delata aduersus eum indicia. Omnibus enim constitit citius illos Cæsari accessionem fore ad salutem,

quàm ad punitionem illis Cæsarem. Ut verò ad eum ventum est ut diceret sententiam, exurgens censuit non infligendam iis mortem, sed publicandam pecuniam, ipsos per municipia, quæ Cicero probaret, dum esset cum Catilina debellatū, in vinculis habendos. Cui sententiæ, quia mitis erat, & ille qui dixerat disertissimus, non parum Cicero adiecit momenti. surgens enim differuit in utramque partem, hinc priori, hinc Cæsaris astipulans sententiæ. Amici quòque magis arbitrati omnes sententiam expedire Cæsaris Ciceroni, (minus enim calumniæ subiturum si non interfecisset coniuratos) maluerunt in alteram sententiam discedere: ut etiam immutatus Syllanus retractaret se, negaretque capitalem se dixisse sententiam. vltimum enim senatori populi Romani esse carcerē supplicium. Postquam assedit Cæsar, princeps eam sententiam Luctatius Catulus impugnavit. Hunc Cato sequutus, & in dicendo graui suspicione aspergens Cæsarem, inflammavit, erexitque senatum. Decernunt itaque in eos supplicium capitale. De publicandis bonis repugnauit Cæsar, ne, qui mitissimam partem sententiæ suæ reiecessent, exciperent ex ea quod haberet tristissimum. Insistentibus multis appellauit tribunos, nec illi intercessere, at cessit Cicero ipse, remisitque illam de publicandis bonis sententiæ partem. Inde profectus cum senatu Cicero ad coniuratos, (non erant autem eodem omnes loco, sed diuersi prætores alius alium in custodia habebat) primum ex palatio Lentulum accepit, quem sacra via medioque foro deduxit. Primores ciuitatis vndique circumfusi stipabant eum. Populus silentio præteribat trepidus ea facie. Iuuentus præcipue speciem præbebat quasi sacris patriis summæ optimatum potestatis cum trepidatione & horrore initiarentur. Ut medio foro ad carcerem accessit, tradidit Lentulum carnifici necandum. Inde Cethegum, mox reliquorum quemq; deduxit in carcerem, ac supplicio affecit. Qui quum frequentes adhuc conspiceret coniurationis consortes in foro stantes conglobatos, ignaros eorum quæ facta fuerant, & quasi etiamnum superessent isti atque eripi valerent, noctem opperientes, alta voce dixit ad eos, *Vixerunt.* Ita Romani vitantes verbi atrocitatem, interfectos significant esse. Iam nox erat quum per forum reciperet se domum. tum non ultra tenuerunt silentium ciues, neq; sedate deduxerunt eum: sed ut quosque præteribat, acclamationibus exceperunt & plausibus, seruatorem & conditorem patriæ appellantes. Viæ crebris lampadibus & facibus, quas accenderant pro foribus, collucebant. Prælucebant ex tectis matronæ, ornandi & contemplandi causa Ciceronis: quem amplissima frequentia domum reducebant principes. quorū plerique magnis perpetratis bellis, post triumphos actos, & in multū auctum terra mariq; imperium, incedebant aperte inter se ferentes populum Romanum multis eius æui imperatoribus & ducibus pecuniam, manubias, & incrementū potentiæ referre accepta: securitatem & salutem, vni tantum Ciceroni, qui tantū & tam saxum ipsorum discussisset periculum. Neq; enim reprimere cœpta potuisse & punire flagitiosos videbatur mirandum,

A ἢ Καίσαρ ἐκείνοις ἐλάσει. ἐπεὶ δὲ οὗτῳ ἡ γνώμη παρῆλθεν εἰς αὐτὸν, ἀναστὰς ἀπεφώνητο, μὴ θανατοῦ τοῖς ἀνδράσιν, ἀλλὰ λατῆς οἰσίας εἶναι δημοσίας, αὐτοῖς δὲ ἀπαχθέντας εἰς πόλεις τῆς Ἰταλίας ἀστυνομήσει Κικέρωνι, τῆρεῖσθαι δεδεμένους, ἀρχὴν αὐτῶν οὐκ ἀποδομένην Καπλίνας. οὐ σὺν δὲ τῆς γνώμης ἐπιπέσει, καὶ τῷ λέγοντος εἰπεῖν διωκατοτάτου, ῥοπήν ὁ Κικέρων παρῆκεν οὐ μικράν. αὐτὸς τε γὰρ ἀναστὰς ἐπέχειρσεν εἰς ἑκάτερον, τὰ μὲν τῆς προτέρας, τὰ δὲ τῆς γνώμης Καίσαρος συνεπιπέων· οἵ τε φίλοι πρότερος, οἱ ἄλλοι τῶν Κικέρωνι συμφέροντι τῷ Καίσαρος γνώμῳ, (ἦτον γὰρ ἐν αἰτίας ἐπὶ τῶν μὴ θανατοῦσθαι τοῖς ἀνδράσιν) ἠερῶτο τῷ δευτέρῳ μᾶλλον γνώμῳ, ὥστε καὶ τῷ Σιλβανῶν ἀδελφῷ μετὰ βαλλάνοις παρατιθεῖσθαι, καὶ λέγειν ὡς οὐδὲ αὐτὸς εἴποι θανατοκίῳ γνώμῳ, ἐξάτιν γὰρ ἀδελφῷ βουλομένη τῶν Ῥωμαίων εἶναι δίκην ὁ δεσποτικῶν. εἰρημίας δὲ τῆς γνώμης, παρῆτος ἀπέκρουσεν αὐτῆς Καπλῆος Λουπάτος· εἶτα δεξάμενος Καπλῆον, καὶ τὰ λόγῳ σφοδρῶς συναπερείσας ἐπὶ τὸν Καίσαρα τῷ Ἰουλίῳ, ἐπέπλησε θυμῷ καὶ φρονημάτων τῷ σύγκλητον, ὥστε θάνατον κατὰ φημισατοῦ τῆς ἀνδράσιν. παρῆ δὲ δημοσίως χρημάτων οἰσίατο Καίσαρ, οὐκ ἀξίαν τὰ φιλοφροσύνῃ τῆς αὐτῆς γνώμης ἐκβαλόντας, εἰς χρησάσθαι τῶν σκωδερποτάτων. βιάζομένων δὲ πολλῶν, ἐπέκαλετο τοῖς δημοσίοις. οἱ δὲ οὐκ ἠσπῆχον, ἀλλὰ Κικέρων αὐτὸς ἐνόησε αἰνεῖν τῷ παρῆ δημοσίως γνώμῳ. ἐξάρει δὲ μὲν τῆς βουλῆς ἐπὶ τοῖς ἀνδράσιν. οὐκ ἐπὶ ταῦτα δὲ πρότερος ἦσαν, ἄλλος ὁ ἄλλον ἐφύλαττε τῶν στρατηγῶν. καὶ παρῆτον ἐκ Παλατίου παρῆ λαβῶν τὸν Λέντλον, ἦγε δὲ τῆς ἐξέσεως οὐδὲ καὶ τῆς ἀρχῆς μέσης, τῶν μὲν ἡγεμονικῶν ἀνδράσιν κίχλω παρῆσαι ἐμῶν καὶ δευροφροσύνων, τῶν δὲ δήμου φερίοντος τὰ δρώμενα, καὶ παρῆτος σιωπῆς μάλιστα δὲ τῶν νέων, ὡς παρῆτος ποιπαρῆτος, ἔριστο κρητικῆς ἰνὸς ἐξοσίας, τελείσθαι μὲν φόβου καὶ θάμβους δοκῶντων. διελθὼν δὲ τῷ ἀρχῆσιν, καὶ ἡμόμενος παρῆτος δεσποτικῶν, παρῆδωκε τὸν Λέντλον τῶν δημοσίων, καὶ παρῆτος ἐπαξεν ἀνελεῖν· εἶθ' ἐξῆς τῆς Κέθηρον· καὶ οὕτω τῶν ἄλλων ἕκαστον κατὰ γὰρ ἀπέκτεινεν. ὁρῶν δὲ πολλοὺς ἐπὶ τῆς σιωμοσίας ἐν ἀρχῆσιν συνεστῆσθαι ἀδρόους, καὶ τῷ μὲν παρῆτος ἀγνωσῆσθαι, τῷ δὲ νύκτα παρῆτος ἀκούσθαι, ὡς ἐπὶ ζώντων τῶν ἀνδράσιν καὶ διωκαμένων ἐξαρπασθῆσθαι, φηγεξάμενος

E μέγα παρῆτος αὐτοῖς, ἔειπεν, οὕτω δὲ Ῥωμαίων οἱ ἀδυσφημῆσθαι βουλομένοι, ὁ τεθνάσαι σημάσιοι. ἦδη δὲ ἡμῶν ἐσπῆσθαι, καὶ δὲ ἀρχῆσιν ἀνέδωκεν εἰς τῷ οἰκίαν, ἐκέπαι σιωπῆ τῶν πολιτῶν ὅσθ' ἐπὶ τῶν παρῆτος ἐπιπέωντων αὐτῶν, ἀλλὰ φωνῆσθαι καὶ κρότοις ὁ χρομένων κατὰ οἰς ἡμῶν, σιωπῆσθαι καὶ κίχλω ἀνακαλοῦσθαι τῆς παρῆτος. τὰ δὲ φῶτα πολλὰ κατέλαμπε τοῖς φενοποιῶν, λαμπάδα καὶ δάδα ἰσώντων ἐπὶ τῆς θύρας. αἱ δὲ γυναῖκες ἐκ τῶν τεγῶν, παρῆτος φαινον ἐπὶ ἡμῆ καὶ ἡμῶν τῶν ἀνδράσιν, καὶ πομπῆ τῶν ἔριτων μέγα σιμῶς ἀνόντος· ὧν οἱ πλείστοι πολέμοις τε κατεργασμένοι μεγάλοι, καὶ δὲ δὲ θριάμβων εἰσεληλαχῆτες, καὶ

F παρῆτος κρητικῶν γῆν καὶ θάλασσαν οὐκ ὀλίγῳ, ἐβάδισον ἀνομολογούμενοι παρῆτος ἀλλήλοισι, πολλοῖς μὲν τῶν τότε ἡγεμόνων καὶ στρατηγῶν πλούτου καὶ λαφύρων καὶ δυνα

νάμεως χάριν ὀφείλειν τὸν Ῥωμαίων δῆμον, ἀσφαλείας δὲ καὶ σωτηρίας ἐν μόνῳ Κικέρωνι, τηλικούτων ἀφελόντι καὶ ποσούτων αὐτῶν κίνδυνον. οὐ γὰρ ὁ κωλύσθαι τὰ παρῆτος ἄμετρα, καὶ κηλασθαι τοῖς παρῆτος, ἐδόκει θαυμαστόν,

ἀλλ' ὅτι μέγιστος ἰὺ τῆς πώποτε νεωτερισμῶν, ὅτι ἐλαχίστοις κακῶς ἀπὸ γάστας καὶ παρεχῆς κατέσβεσε. καὶ γὰρ τὸν Καπλῖναν οἱ πλείστοι τῆς σωεργῆς ἡρώτων πρὸς αὐτὸν, ἅμα τὰ πύδατα τὰ πρὸς Λέντλον καὶ Κέθηρον, ἐγκαταλιπόντες ἄρχοντες. καὶ μὲν τῆς συμμεμνημένων αὐτῶν Διγενιστάμενος πρὸς Ἀντώνιον, αὐτὸς τε διεφθάρη καὶ τὸν στρατόπεδον. οὐ μὲν δὲ ἦσαν οἱ τὸν Κικέρωνα παρεσκιάσαντες καὶ λέγοντες ὅτι τούτοις καὶ ποιεῖν κακῶς ἔχοντες ἡγεμόνας τῆς εἰς τὸ μέλλον δρχόντων, Καίσαρα μὲν, στρατηγῶντα, Μέτελλον δὲ καὶ Βηστῖαν δημάρχοντα. οἱ τὴν δρχίαν πρὸς ἀλαβόντες ἐπὶ τῷ Κικέρωνος ἡμέρας ὀλίγας ἀρχόντες, ὅσοι εἰὼν δημηγροῖν αὐτὸν, ἀλλ' ἵνα τῆς ἐμβόλων βάρβαροι γέντες, οὐ παύσειαν, οὐδ' ἐπέτρεπον λέγειν· ἀλλ' ἐκέλευον, εἰ βούλοιο μόνον πρὸς τὴν δρχίαν ἀπομόσασθαι, καὶ ἀλαβῆν. κακείνος ὅτι τούτοις ὡς ὁμοίων πρὸς ἡλθε· καὶ ἡγομένης αὐτῶν σιωπῆς, ἀμνησεν ὅτι πατέριον ἀλλ' ἰδίον ἵνα καὶ χαρὸν ὄρχον, ἢ μὲν σεσωκέναι τὴν πατρίδα, καὶ Διγενιστάμενος τὴν ἡγεμονίαν. ἐπαμνησεν δὲ τὸ ὄρχον αὐτῶν σύμπας ὁ δῆμος. ἐφ' οἷς ἐπὶ μάλλον ὅ, τε Καίσαροί, τε χιλίαρχοι χαλεπαίνοντες, ἄλλως τε τὰ Κικέρωνι παρεχῆς ἐμνησάντο· καὶ νόμος ἵνα αὐτῶν εἰσηγέτο, καλῶν Γομπήιον μὲν τὴν στρατῶν, ὡς δὴ καὶ ἀλάσσοι τῶν Κικέρωνος διωασείαν. ἀλλ' ἰὺ ὄφελος μέγα τὰ Κικέρωνι καὶ πάση τῇ πόλει δημαρχῶν τότε Κάτων, καὶ τοῖς ἐκείνης πολιτῶμασιν ἀπ' ἴσης μὲν ἔξουσίας, μείζονος δὲ δόξης ἀντιπασόμνος. πάτε γὰρ ἄλλα βραδίως ἔλυσε, καὶ τὴν Κικέρωνος ἵστασείαν οὕτως ἤρε τὰ λόγῳ μεγάλῳ, δημηγροῖσας, ὡς τε ἡμᾶς αὐτῶν τῆς πώποτε μεγίστας ψηφισάσθαι, καὶ πρὸς ἀρχῶν πατέρα πατρίδος. πρὸς τὰ γὰρ ἐκείνῳ δοκεῖ τούτο καὶ παρῆσαι, Κάτωνος αὐτὸν οὕτως ἐπὶ δῆμον πρὸς ἀρχῶν ἄριστος. καὶ μέγιστον μὲν ἴσχυον ἐπὶ τῇ πόλει τότε, πολλοῖς δὲ ὅτι φθονὸν ἐαυτὸν ἐποίησιν ἀπ' ὅσωνος ἔργου πονηροῦ, ὅτι ἐπαμνεῖν αἰεὶ καὶ μεγαλιώδη αὐτὸς ἐαυτὸν, ἵνα πολλῶν δυσχερανόμνος. οὔτε γὰρ βουλιῶν, οὔτε δῆμων, οὔτε δικαστήριον ἰὺ σμῆθῆν, ἐπὶ μὲν Καπλῖναν ἔδει θρημολογῆσαι ἀκρόσασθαι καὶ Λέντλον. ἀλλὰ καὶ τὰ βιβλία τελευτῶν κατέπλησε καὶ τὰ συγγραμμάτα τῆς ἔγκωμιῶν. καὶ τὸ λόγον ἠδίστον ὄντα καὶ χαρὸν ἔχοντα πλείστην, ἐπαρῆ καὶ φορικῶν ἐποίησε τοῖς ἀκροατοῖσιν, ὡς πρὸ ἵνος αἰεὶ κηρὸς αὐτῶν τὴν ἀπὸ τῆς αὐτῆς πρὸς ἄσσης. ὅμοιος δὲ καὶ πρὸς ἄσσης ἀκρόσασθαι φιλομῆμια σιωπῶν, ἀπὸ ἡλακτο τῷ φθόνῳ ἐτέρεσι, ἀφθονώτατος ὢν ἐπὶ τοῖς πρὸς αὐτὸν καὶ τοῖς κατ' αὐτὸν ἀνδράσιν ἐγκωμιάζον, ὡς ἐκ τῆς συγγραμμάτων λαβεῖν βῆσι. πολλὰ δὲ αὐτῶν καὶ ἀπομνημονεύουσιν· οἷον πρὸς Ἀριστοτέλους, ὅτι χρισίου ποταμὸς εἴη ῥέοντος· καὶ πρὸς τῆς Πλάτωνος Διαλόγων, ὡς ἔδιδος, εἰ λόγῳ χρεῖσθαι πέφυκεν, οὕτω Διαλεγομένης. τὸ δὲ Θεόφραστον εἰώθει τρυφῶν ἰδίαν ἀποκαλεῖν. πρὸς δὲ τῆς Δημοσθένους λόγων ἐρωτηθεῖς τίνα δοκίμη καλλίστην εἶη, τὸ μέγιστον εἶπε. καί τινες τὴν πρὸς ποιημάτων δημοσθενίζεῖν, ὅτι φύνται φωνῆ τῷ Κικέρωνος, ἢ πρὸς ἵνα τῆς ἐπαύρων ἔθηκεν ἐπὶ τὴν ὁλιγῶν, ἐπὶ ἀρχῶν τῶν λόγων ἀπονομάζον τὸν Δημοσθένειον. τὸ δὲ μεγάλων καὶ συμμάστων ἐπαμνον οἷς πολλαχῶν χρεῖται πρὸς τὸν ἀνδρὸς, καὶ ὅτι πρὸς ἔσ' μέγιστα τῆς ἰδίων ἐσπουδάσει λόγων, τὸς κατ' Ἀντωνίον, Φιλιππικῶν ἐπέγραψεν, ἀμνησεν ὅτι. τὸ δὲ κατ' αὐτὸν ἐπὶ δόξων ἀπὸ λόγου καὶ σοφίας ἐκ ἔστῃ ὁδοῖς ὢν ὅσον ἐποίησεν ἐπὶ δόξοτερον, ἢ λέγων ἢ γραφῶν ἀμνησῶν πρὸς ἐκείνου.

A sed quæ maxima fuisset omnis memoriæ coniuratio, hanc quòd quàm minimo detrimento sine seditione & motu restinxisset. Etenim Catilinam plerique, qui ad eum confluerant, audito casu Lentuli & Cethegi ilico deseruere. Ille iis copiis quas reliquas secum habebat, collatis cum Antonio signis, cum exercitu est casus. Et quidem fuerunt nonnulli qui horum factorum ratione lacerare Ciceronem & fatigare intenderent, ducibus designatis magistratibus Cæsare prætore, Metello & Bestia tribunis plebis. qui inito magistratu, quum pauci adhuc dies Ciceroni consulatus superessent, non fecerunt ei copiam concionis habendæ: sed positis pro rostris subselliis, non fecerunt ei ius neque potestatem dicendi: tantum permisērunt, si ei videretur, ut eiureret magistratum, statimque descenderet. Ita ille ut iuraturus progressus, facto silentio iuravit non solenne, sed peculiare quoddam & nouum iusiurandum, Se patriam conseruasse & tutatum imperium: quod vere eum iurasse, populus vniuersus iuravit. Quare vehementius Cæsar & tribuni acerbat, cum alias procellas excitauerunt Ciceroni, tum legem suaserunt ut Pompeius acciretur cum exercitu ad dominatum reprimendum Ciceronis. Verum cecidit opportune Ciceroni atque vniuersæ reipublicæ quòd id temporis tribunus plebis esset Cato: qui illorum actionibus pari præditus potestate & maiore existimatione obiecit se. Hic enim & alia nullo negotio reflexit, & Ciceronis consulatum ita extulit concionibus suis, ut honores ei decernerentur omnium amplissimi, & pater patriæ appellaretur. Quod ei nomen tributum sane est primo, quum eum ita in concione nominasset Cato. Fuit ea tempestate autoritas eius in ciuitate summa. verum inuidiam conflavit sibi, nullo ille quidem flagitio, sed quod se ipse laudaret & celebraret assidue, offendit multos. Vbique enim, siue in senatu, siue in concione, siue in iudiciis, habuit in ore Catilinam & Lentulum. Libros denique & scripta laudibus compleuit suis, iucundissimamque suam & venustissimam dictionem odiosam reddidit & ingratis auditoribus, hac eum quasi morbo aliquo semper comitante importunitate. Veruntamen quanquam supra modum cupiditate flagrauit gloriæ, caruit inuidiæ tamen aduersus alios vitio. Quippe, ut testantur eius monumenta effusissime, & veteres & equales suos celebravit, & multa memorantur dicta eius. velut de Aristotele, manantis esse eum flumen auri: & de dialogis Platonis, Iouem si loqui vellet, ita dicturum. Theophrastum affluuerat delicias suas vocare. De orationibus Demosthenis rogatus quam maxime probaret, longissimam respondit. Licet nonnulli, qui se Demosthenis simulant æmulos, mordeant dictum Ciceronis: quòd in epistola ad quosdam amicos scripta posuerit, in orationibus interim indormire Demosthenem: immemores quantis & quam insignibus laudibus illum passim extollat, & quod orationes, in quibus præ cæteris suis elaborauit, in Antoniū habitas appellauerit Philippicas. Ex coæuis suis, qui eloquentia aut sapientia præcelleret, prætermisit neminem, quem non dicendo vel scribendo candido de vnoquoque, magis illustrauerit.

Cratippo peripatetico impetrauit à Cefare iam re-
 rum potito ciuitatē Romanam. Perfecit præterea
 vt senatus Areopagitarū per decretum peteret ab
 eo, sicut ornamento vr̄bis, vt Athenis remaneret
 & institueret iuuentutē. Extant Ciceronis ad He-
 rodē epistolæ, & ad filium alia, præcipientis ei vt
 in studio sapientiæ Cratippū sectaretur. Gorgiam
 rhetorem insimulauit deliciis & computationi-
 bus adolescentem assuefacere, ideoque interdicit
 illi huius consuetudine. Hæc pene vna ex Græcis
 est, & altera ad Byzantinū Pelopē cum stomacho
 scripta. Gorgiam quidē merito momordic: siquidē
 fuit, vt habebatur, improbus & luxui deditus. Cū
 Pelope abiecte expostulat & queritur, quod ne-
 glexisset honores quosdā sibi decerni à Byzanti-
 nis. Cæterum ista ambitioni eius expensa ferenda
 sunt, cum eo quod crebrō vi dicendi elatus proie-
 cerit decorum. Quum enim aliquando Numatio
 patrocinator esset, atq; absolutus necessarium ille
 Ciceronis postularet Sabinū, eo prorupisse Cice-
 ronem ira ferunt, vt iactauerit, Quid? an tu ex illo
 iudicio tua Numati, euasisti innocētia? annon mea
 opera, qui multū caliginis lumini offudi tribuna-
 lis? Quum pro rostris M. Crassum magno populi
 plaufu ornasset, eundemq; rursus haud magno in-
 terposito interuallo laceraret probris: vbi ille di-
 xit, Annon me ex hoc loco nō ita pridem laudasti?
 Ego vero, inquit, sed cōmentādi gratia argumentū
 infame declamās. Quū Crassus aliquādo dixisset,
 neminē suæ gentis superasse Romæ sexagesimum
 ætatis annū, & post iret id inficias, diceretq;, Qui
 factū est, hoc dictū vt exciderit mihi? Sciebas, in-
 quit, auditurū id populum Romanū libenter, ideo
 dedisti hoc eius aurib⁹. Quū placere sibi Stoicorū
 ferret decretū Crassus, Bonum virū diuitem esse:
 subiecit, Vide ne magis, quod contendant omnia
 esse sapientis. infamis enim erat Crassi auaritia. Al-
 ter Crassi filius Actiū quendam videbatur specie
 referre, ideoq; matri maculam Actii causa turpem
 inurebat. Quum hic orationem in senatu magna
 cōprobatione habuisset, interrogatus Cicero quid
 ei videretur, Ἄξιός inquit Græce, κράσιον. Profectu-
 rus Crassus in Syriam, maluit amicum quàm ini-
 micum Ciceronem relinquere: quare amice eum
 appellans, apud eum dixit velle se cœnare. inuita-
 uit Cicero eū comiter. Paucis interpositis diebus
 adierunt Ciceronem amici aliquot rogatu Vatini
 de reconciliatione gratiæ. nam erat inter eos si-
 multas. Ibi inquit Cicero, Num & Vatinius apud
 me cœnare vult? Ac cum Crasso quidem ad hunc
 modum egit. Vatinium, cui strumæ erant in collo,
 quum causam diceret, tumidum oratorem appel-
 lauit. Quum nuntiatū ei esset de illius morte, mox
 intelligeret incolumē esse: Male pereat, inquit, qui
 male mentitus est. Quum Cæsar legem tulisset de
 agro Campano militibus diuidendo, multis res in
 senatu displicuit: L. Gellius autem, qui fere natu
 erat maximus, hoc se viuo negauit futurum. Hic
 Cicero, Expectemus, inquit, haud longā diem po-
 stulat Gellius. Octauius erat quidā, quem dictita-
 bant ex Africa ortū: huic in causā quadam Cice-
 ronē se non exaudire dicenti, Atqui aures, inquit,

A Κρατίππῳ ὃ τῷ περὶ πατηλικῶν διεπράξατο μὴ Ρώμῃ φ
 γνέσθαι τὸν Καίσαρος ἀρχόντος ἢ δὲ διεπράξατο ὃ τὸν
 Ἀρείου πάρου βασιλῆος ψήφισασαι, καὶ δευτέρῳ μὲν αὐτῷ
 εἰς Ἀθῆνας, καὶ δευτέρῳ τῷ νεῖσι, ὡς χρησιμώτατ' ἐπό-
 λι. ἐπιστολῆ δὲ τῷ Κικέρωνος εἰς τὸν Ἡρώδην, ἐπι-
 στασί δὲ τῷ Ἰόνι, ἐγκελευόμενος συμφιλολοσοφῆν Κρατίπ-
 πῳ. Γοργίαν δὲ τὸν ῥήτορα ἀπιώμενος εἰς ἡδονὰς καὶ πότους
 πρὸς τὸν Ἰωνίαν, ἀπελάσας τῆς σπουδαίας αὐτοῦ. καὶ
 σχεδὸν αὐτῇ τῇ Ἑλληνικῶν μίαν, καὶ δευτέρῃ πρὸς Πέλο-
 πα τὸν Βυζαντινὸν ἐπὶ ὀργῇ ἡμιγέγρασται, τὸν μὲν Γοργίαν αὐτῷ
 Β πρὸς τὸν Ἰωνίαν ἐπιστολῶν ἄλλων, εἰς τὸν Φαῦλον καὶ ἀλέξ-
 σον, ἢ πρὸς ἑδδοκίαν τὸν Γέλοπα μικρολογουμένου καὶ
 μεμφιμοριώτου, ὡς πρὸς ἀμελήσασθαι ὑμᾶς ἵνας αὐτῷ καὶ
 ψήφισασαι τὸν Βυζαντινὸν ἡμέσασθαι. ταῦτα τε δὴ φιλοδι-
 μα, καὶ ὁπολλὰ ἐπαμειβόμενα τῷ λόγῳ τῇ δεινότητι ὁ πρὸς
 τὸν πρὸς τὸν Νυματίου μὲν γὰρ ποτε σιωπηροῦσας, ὡς
 ἀποφυγῶν τὸ δίκαιον οὐκ εἶπεν ἐταῖρον αὐτῷ Σακίον, οὐ-
 τὼ λέγεται, πρὸς πεσὶν ἄνω ὀργῆς ὁ Κικέρων, ὡς εἰπεῖν,
 Σὺ γὰρ οὐκ εἶπες ὡς Νυματίου τὸ δίκαιον ἀπέφυγες εἰς σαυτὸν,
 ἐκ ἐμοῦ πολὺ σκῆλος ἐν φωνῇ τῷ δικαστικῷ πρὸς ἀλλήλους.
 C Μάρκον δὲ Κράσιον ἐγκωμιάζων ἀπὸ τῆς βήματος δημή-
 ρησε καὶ μὴ ἡμέρας αὐτῆς ὀλίγας λυιδραῖν αὐτὸν, ὡς οὐκ εἶπεν,
 εἰπεῖν, Οὐ γὰρ ἐπὶ ταῦτα πρὸς αὐτὸς ἡμᾶς ἐπήνησεν; Ναι (φη-
 σι) μελέτης ἐνεκεν γυμνάζων τὸν λόγον εἰς Φαῦλον ὑπόθεσιν.
 εἰπόντος δὲ ποτε τῷ Κράσιου μηδένα Κράσιον εἰς Ρώμῃ βε-
 βιωκέναι μακρότερον ἐξήκοντα ἐτίας, εἰθ' ὕστερον ἄνευ μὲν καὶ
 λέγοντος, Τί δ' αὖ ἐγὼ παθὼν τῶν εἰπόντων, Ἡδεῖς (εἶπε) Ρώ-
 μῆσις ἡδεῖς ἀχρυσσομένων, καὶ ἀπὸ τῶν ἐδημαγῶν. ἀ-
 ρέσκεσθαι δὲ τῷ Κράσιου τοῖς Στωϊκῆς φήσαιτος, ὅτι πλε-
 σιον εἶναι τὸν ἀγαθὸν ἀποφάσισιν, Ὁρα μὴ μάλλον (εἶπε) ὅτι
 D πᾶσι ταῦτα σοφοῦ λέγασιν εἶναι. διεβάλλετο δὲ εἰς φιλαργυρίαν
 ὁ Κράσιος. ἐπεὶ δὲ τῷ Κράσιου τῷ παίδων ὀλίγοις, Ἀξίω ἰνὶ
 δοκῶν ὁμοίος εἶναι, καὶ ἀπὸ τῆς τῆς μετῆς πρὸς τὸν ἰσοδότητος
 ἀγροῦ δὲ τῷ Ἀξίω ἀφελόμενος, διδασκίμῃ τε λόγον εἰς βυ-
 λῆ διδόντων, ἐρωτηθεὶς ὁ Κικέρων τί φάσεται αὐτῷ, Ἀξίος (εἶ-
 πε) Κράσιου. μέλλων δὲ Κράσιος εἰς Συρίαν ἀπαίρειν, ἐβέ-
 λετο τὸν Κικέρωνα μάλλον αὐτῷ φίλον ἢ ἐχθρὸν εἶναι. καὶ φιλο-
 φροσύνητος ἐφη βέβησθαι δειπῆσαι πρὸς αὐτῷ. κακείνους
 ἄνω ἐδέξατο πρὸς τὸν ὀλίγοις. ὀλίγοις δὲ ὕστερον ἡμέρας πρὸς Βα-
 τίνιου φίλων ἰνὶ ἐπιτυχάνοντων, ὡς μνησόμενος ἀφελόμενος καὶ
 E φιλίδου (ὡς γὰρ ἐχθρὸς) Οὐ δὴ ποῦ καὶ Βατίνιος (εἶπε) δειπῆσαι
 πρὸς ἐμοῖ βέβησθαι; πρὸς μὲν εἰς Κράσιον τοῖστος. αὐτὸν δὲ τὸν
 Βατίνιον ἐχθρὸν ἀφελόμενος εἰς τὸν ἀχρήλων, καὶ λέγοντα δίκαιον,
 οἰδοῦσθαι ῥήτορα πρὸς τὸν ἀχρυσσομένους, ὅτι τὸν δειπῆσαι,
 (εἶπε) μὴ μικρὸν πιδόμενος ὡς οὐκ εἶπεν, Κακὸς ποίνω ἀπόλοι-
 τὸ κακὸς ὁ ψυδάμενος. ἐπεὶ δὲ Καίσαρι ψήφισασαι τὸν
 Καμπύρια γῶσιν καὶ τὸ μετῆς πρὸς τῶν στρατιώταις, πολλοὶ
 μὲν ἐδυσχεραμον εἰς τὴν βουλήν. Ἀδίκιος δὲ Γέλλιος ὁμοῦ π
 πρὸς τὸν αὐτὸν εἶπε ὡς οὐκ εἶπεν τῷ ζῆλον αὐτῷ, Πε-
 ρειμείνω μὲν (εἶπε) ὁ Κικέρων) μακρὸν γὰρ ἐκ αἰτεῖται Γέλλιος
 ἄνω γῶσιν. ἄνω δὲ πρὸς ὁ κακὸς αἰτεῖται ἐκ Λιβύης γε-
 γονέναι πρὸς τῶν ἐν τῇ δίκῃ λέγοντα τῷ Κικέρωνος μὴ
 εἰσακούσθαι, καὶ μὴν οὐκ εἶπεν (εἶπε) τὸ οὐκ ἀτρέπῃτον Μετῆ-
 λου δὲ Νέπωτος εἰπόντος ὅτι πλείονας καὶ ἀμειψυρῶν αἰ-
 ρηκεν, ἢ συνηγορῶν σέσωκεν ὁμολογῶν γὰρ (εἶπε) πίστεως εἰ ἐμοῖ
 F πρὸς τὸν δεινότητος εἶναι. νεαρίσκου δὲ ἵνος, αἰτίαν ἔχοντος εἰς πλάκωσθαι φάρμακον τῷ πατρὶ δέδωκεναι, ἀφελόμενος

στυμωδίου καὶ λέγειν ὅτι λαιδρήσει τὸν Κικέρωνα, Τῆτο
 (ἔφη) ὡς σὸδ βούλομαι μάλλον ἢ πλακωῖτα. Ποπλίου
 ὁ Σησίτου στυμωδίου μὴ αὐτὸν ἐν ἑνὶ δίκῃ ὡς λαβόντος
 μὴ ἑτέρων, αὐτὸς ὁ ποπλίου βουλομένη λέγειν, καὶ μηδὲν πα-
 εἰός εἰπεῖν, ὡς δηλῶς ἰὼ ἀφιέμενος ὑπὸ τῶν δικαστῶν, ἡδὴ
 τῆς ψήφου φερομένης, Χρῆσήμερον (ἔφη) ὡς καμῶ Ση-
 σίε μέλλεις γὰρ αὐεῖον ἰδιώτης εἶ). Ποπλίον ὁ Κώνσαν, νο-
 μικὸν εἶ) βουλομένη, ὅσα δὲ ἀμαθῆ καὶ ἀφύη, πρὸς πι-
 να δίκῃ ἐκάλεισε μῦθους. τὸ ὅ μὴδὲν εἰδέναι φάσκον-
 πς, Ἴσως (ἔφη) δοκεῖς πρὸ τῶν νομικῶν ἐρωτᾶσθαι.
 Μετέλλου ὁ Νέπωτος ἐν Διαφορᾷ πῆνι πολλάκις λέγοντος,
 Τίς σὸδ πατήρ ἐστίν, ὁ Κικέρων; Σοὶ ταύτῃ τῷ ἀποκρίσιν
 (ἔφη) ἢ μήτηρ χαλεπωτέραν ἐποίησεν. ἐδοκεῖ δὲ ἀχάλαστος
 ἢ μήτηρ εἶ) τὸ Νέπωτος, αὐτὸς δὲ ἰσὺς μεταβολος, καὶ πο-
 τε τῷ δημάρχῳ ἀπολιτῶν ἀφῶν, πρὸς Γομπήιον ἐξέ-
 πλάσεν εἰς Συρίαν, εἶτ' ἐκείθεν ἐπὶ μῆλθεν ἀλογώτερον.
 Σάλας ὁ Φίλαργον τὸν καὶ Σηγήτῳ ὅτι μελέτερον, ἐπέ-
 σπεν αὐτὸς τὰς τὰ φῶν χρέα καὶ λίθινον. καὶ ὁ Κικέρων, Τούτ'
 (ἔφη) σοφώτερον ἐποίησας. πέτεσθαι γὰρ σε μάλλον ἢ λέγειν
 ἐδίδαξεν. ἐπεὶ ὁ Μάρκος Ἀπίπιος ἐν πῆνι δίκῃ παρρησια-
 ζόμενος εἶπε φίλον αὐτὸς δεδῆσθαι ὡς λαβὴν ὅτι μελέσαν
 καὶ λογιότηα καὶ πίσιν, Ἐθ' οὕτως (ἔφη) σιδηροῦς γέροντας
 αἰδέσθους, ὡς τε μηδὲν ἐκ τσούτων ὧν ἠτήσατο φίλος πα-
 ραχῆν; τὸ μὴ οἶω πρὸς ἐξήρους ἢ ἀντιδίκους σκώμματα
 γρησθαι πικροτέρας, δοκεῖ ῥητορικὸν εἶ). ὁ δὲ οἷς ἔτυχε
 πρὸς κρῆν ἕνεκα τῶ γελοίου, πολὺ στυμῆ μῦθος αὐτῶ.
 γράφω ὅτι τούτων ὀλίγα. Μάρκον Ἀκύνιον ἔχοντα δύο Γαμ-
 βροῦς φυγάδας, Ἀδρασον ἐκάλει. Λακίου ὁ Κόπια, ἱμη-
 νικῶ ἔχοντος δρχίω, φιλονοτάτου ὁ ὄντος, ὡσαύτως
 μελιῶν ὁ Κικέρων ἐδίψησε, καὶ τῶ φίλων κύκλω πρὸς ἀντων,
 ὡς ἐπινεν, Ὁ μῶς φοβεῖσθε (εἶπε) μὴ μοι γήυιτο χαλεπὸς ὁ
 πρῆμης, ὅτι ὑδὼρ πῆνω. Βωκωνίῳ δὲ ἀπορησίας ἀγροντῆ μὴ
 εἰαυτὸς εἰς ἀμορφοτάτας θυγατέρας ἀνεφθέξατο, Φοίβου
 ποτ' οὐκ ἐῶντος ἐσπειρεν τέχνη. Μάρκον ὁ Γελίος δοκωῖ-
 πος οὐκ ἐξ ἐλθόντων γέρονται, λαμωρᾶ ὁ τῆ φωνῆ καὶ με-
 γάλῃ γράμμασιν πρὸς τὸ σύγκλητον ὄξαναγόντος, Μῆσαν-
 μάστε, (εἶπε) καὶ αὐτὸ, εἰς ἐστὶ τῶ ἀναπεφωνηκότων. ἐπεὶ ὁ
 Φάσος ὁ Σύλλα τῶ μοναρχήσαντος ἐν Ρώμῃ, καὶ πολλοὺς
 ὅτι θανάτω πρὸς γάσαντος, ἐν δαυεῖοις γυμνασίου, καὶ πολ-
 λα τὸ οὐσίας Διασπαήσας, ἀμαρτίαν πρὸς γράψαι, ταύτην
 ἔφη μάλλον αὐτῶ τὸ πρὸς γράψαι δρέσκεν, ἢ τὸ πατρῶον.
 ἐκ τούτων ἐγένετο πολλοῖς ἐπαχθῆς, καὶ οἱ μὲν Κλωδίῳ συνέ-
 σπασαι ἐπ' αὐτὸν, δρχίω τοιαύτῳ λαβόντες. ἰὼ Κλωδίος
 ἀπὸ δρχίης, τῆ μὴ ἡλικία νέος, ὡς ὁ φρονηματὶ δρασὺς καὶ
 αὐθάδης οὐκ ἔρω Γομπήιας τὸ Καίθρος γυναικὸς, εἰς τὸ εἰ-
 κίαν αὐτὸς παρῆς ἦλθε κρύφα, λαβὼν ἐδῆσθαι καὶ σκδὼν ἡλα-
 τείας ἐθυον γὰρ αἱ γυναικὲς τὸ ἀπὸρρητον ἐκείλῳ καὶ ἀθέατον
 ἀνδράσι θυσίαν ἐν τῆ τῶ Καίθρος οἰκίᾳ. καὶ παρῶν ἀπὸ δρχ-
 δείς. ἀλλὰ μειράκιον ὧν ἐπὶ καὶ μῆπω γυμνασίου ὁ Κλωδίος, ἡλ-
 πιζελήσασθαι Διαδύς πρὸς τὸ Γομπήιαν μὲν τῶ γυναικῶν.
 ὡς δὲ εἰσῆλθε νυκτὸς εἰς οἰκίαν μεγάλῃ, ἢ πορεῖτο τὸ διόδων.
 καὶ παιδιῶν αὐτὸν ἰδοῦσα Ἀυρηλία θεραπαγίης τὸ Κάσσα-
 ρος μῆρς, ἠτήσεν ὄνομα. φησὶ γὰρ αὐτῶ δὲ ἀναγκαθέντος
 ἐκείνου καὶ φήσαντος ἀχάλατον Γομπήιας ζῆτεῖν Ἀυραν τοῦνομα, σιωεῖσα τῷ φωνῶν οὐ γυναικίαν οὔσαι,
 ἀνέκραγε καὶ σιωεῖσθαι τῶ γυναικῶν. αἱ δὲ ἀποκλείσασθαι τὰς θυερας, καὶ πρῶτα διεβδυνώμεναι, λαμ-
 βάνουσαι τὸν Κλωδίον εἰς οἰκίαν παρῆς, ἢ σιωῆλθε, κατὰ πεφθόρτα. τὸ ὅ πρὸς γράψαι πρὸς βοήτου γυμνασίου,

A Eo ferociter iactante Ciceronē probris se insecta-
 turū, Hoc, inquit, malo abs te Cicero, quā placētā.
 P. Sestius adhibuerat eum cū nonnullis aliis in iu-
 dicio aduocatum. qui quū dicere ipse omnia vel-
 let, neq; cuiquā permetteret verbū facere, vbi pa-
 tuit absolutū iri, quia iudices iā sentētiās ferebant,
 Vtere hodie, inquit, Sesti, tēpore: cras enim priua-
 tus eris. Publiū Cottam, qui haberi iuris peritus af-
 fectabat, quum indoctus esset & iners, ad testimo-
 niū dicendū in quadā causa citauit. Nihil quū di-
 ceret se scire, Putas fortassis, inquit, te de iure inter
 rogari. Quum Metellus Nepos aliquādo inter dif-
 putandū identidē repeteret. Quis est pater tuus?
 Tibi, inquit, hāc responsionē mater tua effecit dif-
 ficiliore. siquidē Nepotis matrem fama erat impu-
 dicam esse: ipse autē habebatur leuior: ac relicto a-
 liquando tribunatu plebis raptim in Syriam nau-
 gavit ad Pompeiū, mox inde maiore est inconstā-
 tia reuersus. Quū Philagrum p̄ceptorē tumulaf-
 fet accuratius, imposuit eius tumulo marmoreum
 coruū. Tu Cicero, Intelligētius, inquit, hoc fecisti.
 volare enim potius docuit te quam dicere. M. Ap-
 pio in exordio causę cuiusdā amicum suum orasse
 se dicenti vt curā & facundiā & fidē sibi pręstaret,
 Adeone tu, inquit, durus es, nihil vt omniū quę te
 orauerit amicus, pręstiteris? Sane cauillari quidē
 in inimicos & aduersarios in foro acerbius, oratori
 dicas conuenire: verum quod incurrit in quos-
 uis risus excitandi causa, id simultates ei parauit
 multas. Horum quocq; pauca cōmemorabo. M. A-
 quiliū, qui duos generos habebat exules, vocabat
 Adrastū. L. Cotta censore, qui supra modū effusus
 in vinū erat, candidatus Cicero cōsularis in pren-
 sando quū sitisset: circumfusis amicis, vt bibit, Re-
 cte veremini, inquit, ne quod aquam bibam, suc-
 censeat mihi censor. Voconio occurrens secum
 ducētī tres insigniter deformes filias, exclamauit,
Inuito Apolline seminauit liberos.
 M. Gellius, quem rumor erat nō esse ingenuis na-
 talibus ortum, quum clara voce & alta literas in se-
 natu recitasset, Nolite mirari, inquit, & hic ex iis est
 qui proclamarūt. Quum Faustus Sylla, dictatoris
 Syllę, qui multos proscripserat, filius, ære alieno
 obrutus, te familiari magna ex parte dissipata, bo-
 norum auctiōnē proscripsisset, Hanc, inquit, pro-
 scriptionem malo quā paternam. Hinc multos
 offendit. At Clodii factio coitionē aduersus eum
 fecit, ex hac causa incitata: Clodius nobili familia
 erat, ætate florente, feroci animo & procaci. Hic
 captus vxoris Cęsar̄is amore Pompeię, assumpta
 veste & ornatu psaltrię furtim penetravit in domū
 eius. nā sacra tū in ædibus Cęsar̄is arcana illa, qui-
 bus nefas est viros interesse, agebātur, nec aderat
 vir vllus: sed ille, quod adolescēs esset, & imberbis
 etiā tū, sperabat occulte posse cū mulieribus ad Pō-
 peium peruenire. Noctu in amplas ingressus edes,
 hæsit in diuerticulis. Vagantē conspicata Aurelię
 matris Cęsar̄is ancilla, quę siuit nomē eius. coactō
 loqui illo, atq; pedisse quā demonstrāte quę tere se
 Pompeię, nomine Aurā, vt vocē animaduertit ab-
 horrentē à fœmina, tollit clamorē, cōuocatq; mu-
 lieres: quę obseratis foribus, omnibusq; excussis,
 deprehēdūt Clodiū in cubiculo puellę, cū qua in-
 gressus fuerat, latitantē. Quū ea res percreuisset,

repudiavit Caesar Pompeiā, ac nomen Clodii de violatis sacris detulit. Erat Ciceroni cum eo amicitia, & coniuratione flagrante Catilinæ expertus promptissimum fuerat adiutorem & custodem corporis sui. Quum cardinem ille huius depellendi criminis poneret in eo quod contenderet ne Romæ quidem eo die se fuisse, sed procul urbe egisse: dixit pro testimonio in eum Cicero venisse ad se domum eum, certisque de rebus sermonem secum habuisse. Quod licet verum foret, testimonium dixisse tamen visus est Cicero non veritatis causa, sed uxori ut satisfaceret Terentiæ. Simultas huic cum Clodio erat causa sororis Clodiæ, quam ambire Ciceronis nuptias suspicabatur, & eam ad rem interprete uti Tullo quodam, cui familiaritas cum Cicero & consuetudo intercedebat arctissima. qui, quod ad Clodiam frequens ventitaret, & coleret vicinam, in suspicionem venit Terentiæ. Acerba autem mulier & viri potens, stimulavit Ciceronem ad conspirandum contra Clodium, & ad eum testimonio suo premedum. Multa à bonis & honestis viris testimonia dicta fuerunt de Clodii periuriis, testamentorum suppositionibus, ambitu, stupris matronarum. Lucullus etiam ancillas produxit stuprasse Clodium minimam sororem suam, quum in matrimonio suo esset. Fama diuulgata erat, & cum duabus sororibus aliis eum consuevisse: quarum Martius Rex Terentiam, Clodiam duxerat uxorem Metellus Celer, quam Quadrantulam appellabant, quod quidam amatorum eius pro argenteis minuta æra in loculos eius immisisset. Minutissimum æreum nummum quadrantem vocabant. Huius nomine sororis fuit infamatus potissimum Clodius. Verumenimverò quum plebs id temporis aduersus eos qui in eum testimonium dixerant coierantque, insurgeret, trepidantes iudices seferunt se præsidio, tabulasque plerique confusis literis attulere. Fuit à maiore tamen parte absolutus. Rumor autem fuit etiam adulteratum pecunia iudicium fuisse. Quare Catulus quum occurrisset iudicibus, Recte vos, inquit, ad securitatem præsidium petistis. verebamini enim nequis vobis eriperet nummos. Cicero exprobrante sibi Clodio quod testimonium dicenti iudices non credidissent, Imo, inquit, quinque & viginti iudices mihi crediderunt. tot enim damnauerunt te. triginta, quia ante nummos, quam absoluerunt te, acceperunt, tibi verò nihil crediderunt. Caesar tamen citatus non dixit in Clodium testimonium, neque uxorem sibi compertam adulterii esse: dimisisse eam autem, quod Caesaris cubile non modo crimine oporteret, sed & suspitione vacare. Ex hac elapsus flamma Clodius, & factus tribunus plebis, protinus appetiuit Ciceronem, simulque omnes res atque omnes homines aduersus eum sollicitauit concitauitque. Populum demulfit legibus popularibus, vtrique consuli amplas prouincias decreuit, Pisoni Macedoniam, Syriam Gabinio, colluuiè inopum ad cœpta sua decuriauit, seruitiis armatis latera sua sepsit. Ex tribus quorum ea tempestate summa potentia erat, Crassus Ciceronem aperte oppugnabat, Pompeius venditabat se vtrique. Ad Caesaris igitur gratiam, qui cum exercitu profecturus in Galliam erat, quamuis ab se alieni & suspecti ex Catilinæ temporibus,

A Καίθαρ τε τὴν Γομπήαν ἀφῆκε, καὶ δίκην ἀσεβείας αὐτῷ περὶ τὸν Κλωδίον. Κικέρων δὲ ἰὼ μὲν αὐτῷ φίλος, καὶ τῷ πατρὶ Καλιππίαν παρὰ τοὺς νόμους ἐχρηστοσεύοντα πρὸς τὸν Κλωδίον καὶ Φύλακον τὸ σῶμα τοῦ ἰσχυροῦ Κλωδίου ὡς πρὸς τὸ ἐγκλημα, ὅτι μὴτε γεροντέα κατ' ἐκείνον ἐπ' ὤμῳ τὸν χρονον, ἀλλ' ἐν τοῖς πρῶτοις χρόνοις ἀπατελεῖν, κατεμαρτύρησεν ὡς ἀφικμένου πρὸς αὐτὸν οἴκαδε, καὶ διειλεγμένου παρ' ἐλπίων ὡς ἀληθές. οὐ μὲν ἐδόκει μάρτυρῆναι ὁ Κικέρων ἀπὸ τῆς ἀληθείας, ἀλλ' ἀπὸ τῆς τῷ αὐτῷ γυναικὶ Τερεντίαν ἀπολογουμένου. ἰὼ γὰρ αὐτῷ πρὸς τὸν Κλωδίον ἀπέχθεια, ἀπὸ τῆς ἀδελφικῆς τῆς ἐκείνου Κλωδίας, ὡς τὰ Κικέρωνι βυλομύθων γαμηθῆναι, καὶ πρὸς τὸν Τύλλου υἱὸς παρὰ τοὺς νόμους, ὅς ἐπαύρως μὲν ἰὼ καὶ συνήθως ἐν τοῖς μάλιστα Κικέρωνος, αἰετῶ πρὸς τὴν Κλωδίαν φοιτῶν καὶ παρὰ τὸν ἐγγὺς εἰκοθεῖν, ὑποφίαν τῇ Τερεντίᾳ παρὰ τὴν χαλεπὴν τῆς ἐξουσίας, καὶ τῆς Κικέρωνος ἀρχουσίας, παρὰ τὴν Κλωδίαν συνεπιθέσθαι καὶ κατὰ μαρτυρήσασθαι. κατεμαρτύρησεν ὅτι τῆς Κλωδίου πολλοὶ τῶν καλῶν καὶ θαυμάτων ἀνδρῶν, ὅτι οὐκίας, ῥαδιοουρίας, ὄχλων δεκασμῶν, φθορῶν γυναικῶν. Λόκιλλος δὲ καὶ παρὰ τὴν ἀδελφίδα παρὰ τὴν ὡς συγγενεὶ τῇ νεωτάτῃ τῆς ἀδελφῶν ὁ Κλωδίου, ὅτι Λόκιλλος συνάκει. πολλὴ δὲ ἰὼ δόξα καὶ τῆς ἄλλης δυσὶν ἀδελφῶν πλησιάζει τῆς Κλωδίου, ὡν Τερεντίαν μὲν Μάρκιος Ρήξ, Κλωδίαν δὲ Μέτελλος ὁ Κέλερ εἶχεν. ἰὼ Κουαδραντίαν ἐκάλου, ὅτι τῆς ἐραστῆς τῆς αὐτῆς χαλκῶν ἐμβαλῶν εἰς βαλαάνιον, ὡς ἀργύριον εἰσέπεμψε. τὸ δὲ λεπτότατον ἔχον καὶ νομίσματος κουαδραντίαν ἐκάλου. ὅτι τῷ τῆς μάλιστα τῆς ἀδελφῶν κακῶς ἤκουσεν ὁ Κλωδίου. οὐ μὲν ἄν αὐτὸ τε τῆς δήμου πρὸς τὴν κατεμαρτυρησῆς αὐτῆς καὶ συνετάσας ἀνταπομύθου, φοβηθέντες οἱ δικασταί, φυλακίαν ἀπειρήσαντο, καὶ τῆς δέλοις οἱ πληθεῖς συγκεχυμένης τοῖς χράμασιν ἰὼ ἐγκλημ. ὅμοιος δὲ πλείονες ἐδόξαν οἱ ἀπολύοντες ἡμέτερα καὶ τῆς ἐλέγχει καὶ δεκασμῶν διελεῖν. ὅθεν ὁ μὲν Κάτλος ἀπορηθῆσας τοῖς κριταῖς, Ἰ μεις (εἶπεν) ὡς ἀληθῶς ἰὼ ἀσφαλείας ἠτήσατε τὴν φυλακίαν, φοβούμενοι μὴ τῆς ὑμῶν ἀφέληται τὸ ἀργύριον. Κικέρων δὲ, τὸ Κλωδίου πρὸς αὐτὸν λέγοντος ὅτι μαρτυρῶν οὐκ ἔχει πίστιν ὡς τῆς δικασταῖς, Ἀλλ' ἐμοὶ μὲν (εἶπεν) οἱ πέντε καὶ εἴκοσι τῶν δικαστῶν ἐπίστευσαν τοσοῦτοι γὰρ σου κατεψηφίσαντο. σοὶ δὲ τετάρτη καὶ οὐκ ἐπίστευσαν. ἔγὼ πρότερον ἀπέλυσαι ἢ ἔλαβον τὸ ἀργύριον. ὁ μὲν πάλιν Καίθαρ κατεμαρτύρησε κληθεὶς ὅτι τῆς Κλωδίου, οὐδὲ ἐφημοχίαν κατεγνωκέναι τῆς γυναικῶς ἀφῆκεναι δὲ αὐτῷ, ὅτι τὸν Καίθαρ ἔδει γάμον οὐ παρὰ τὸν νόμον ἀλλοτρίων, ἀλλὰ καὶ φήμης καθαροῦ ἔχει. ἀπαφύγων δὲ τὸ κίνδυνον ὁ Κλωδίου, καὶ δὴ μαρτυρῶν ἀφῆκεν, ἀλλ' εἶχε τὸ Κικέρωνος, πρὸς ὅμοιο παρὰ τὸν νόμον καὶ πρὸς τὸν ἀδελφῶν σιωπῶν καὶ παρὰ τὸν νόμον. τὸν τε γὰρ δήμον ὡκείωσάν το νόμοις φιλανδρόποις, καὶ τῶν ἰσχυρῶν ἐκατέρωθεν μεγάλας ἐπαρχίας ἐψηφίσαντο, Πείσωνι μὲν Μακεδονίαν, Γαβινίῳ δὲ Συρίαν. πολλοὶ δὲ τῶν ἀπόρων σιωπῶν εἰς τὸ πολίτευμα, καὶ δούλους ὡπλισμένους ἀπὸ αὐτὸν εἶχε. τῶν δὲ πλείων διωκμένων τότε τεινῶν ἀνδρῶν Κράσσου μὲν ἀπῆκεν Κικέρωνι πολεμικῶς, Γομπήου δὲ θρυπτομένου πρὸς ἀμφοτέρους, Καίθαρ δὲ μέλλοντος εἰς Γαλατίαν ἐξί-

να μὲν ἐρατῆματος ἰὼ τῶν ἰσχυρῶν ὁ Κικέρων, καὶ τῶν οὐκ ὄντα φίλον, ἀλλ' ὑποπτόν ἐκ τῆς πατρὸς Καπλίας,

ἤξιώσετο παρὲς ἑαυτὴν αὐτῆς συστρατεύειν· δεξάμενος δὲ τὸν Καίσαρα, ὁ Κλωδίος ἔρανον ἐκφύγη τὴν δὴ μαρτυρίαν αὐτῆς τῆς Κικέρωνα, παρρησιαστικῶς ἔχειν, καὶ τῆς Τερεντίας τὴν πλείστην αἰτιολογίαν, ἧκεῖν δὲ μεμνημένος ὁτιδήποτε αἰεὶ, καὶ λόγους δὲ γνώμονας ἐδίδου, ὡς αὐτὸς οὐ μισῶν οὐδὲ χαλεπαίνων, ἀλλ' ἐγκαλῶν μέτρα καὶ φιλικῶς, πρὸς πάντας αὐτὸν φόβον ἀπῆκεν. ὡς τ' ἀπειπεῖν τῷ Καίσαρι τὴν παρρησίαν, καὶ πάλιν ἐχεσθαι τῆς πολιτείας. ἐφ' ᾧ παρεξήγησε ὁ Καίσαρ, τὸν τε Κλωδίον ἐπέτρωσε καὶ Πομπηίου ἀπέστρεψε καὶ μὴ τῆς Κικέρωνος. αὐτὸς τε κατεμαρτύρησεν ἐν τῷ δήμῳ, μὴ δοκεῖν αὐτῷ καλῶς μηδὲ νομίμως ἀνδρῶν ἀκρίτους ἀνηρῶσθαι τοὺς παρὲς Λέντλον καὶ Κέθηρον. αὐτῆ γὰρ οὐ κατηγόρει, καὶ ὅτι τὸν Κικέρων ἐκαλῆτο. κινδυνώων δ' αὖ καὶ διωκόμενος, ἐδῆσε μετὰ λαζέ καὶ κέρως ἀνάπλευσας παρὲς τὸν δῆμον. πρῶτον δὲ ὁ Κλωδίος ἀπήγαγε τοὺς γενωτοὺς, ἀνδράσι δὲ ἔχον ὑβριστὰς παρὲς αὐτὸν καὶ δρασίους, οἱ πολλὰ μὲν χλευάζοντες ἀχολάστως εἰς τὴν μεταβολὴν καὶ ὄχημα τῆς Κικέρωνος, πολλὰ δὲ ἢ πηλῶ καὶ λίθοις βάλλοντες, εἰσάγοντες τὰς ἰκεσίας. οὐ μὲν ἀλλὰ τῷ Κικέρωνι παρῶτον μὲν ὀλίγου δεῖν σύμπασιν ὁ τῶν ἰππικῶν πλήθος συμμετέβαλε τὴν ἐδῆσιν, καὶ δισημεῖον οὐκ ἐλάττω νέων παρηκολούθησεν, καὶ μὴ ἄλλοι σιωπηροὶ ὄντες. ἐπειτα τῆς βουλῆς σιωπῆς, ὅπως ψηφίσασθαι τὸν δῆμον ὡς ὅτι πάντες μεταβαλεῖν τὰ ἰμάτια, καὶ τῶν ἰσάτων ἐναντιωθέντων, Κλωδίον δὲ σιδηροφθοροῦ μὲν παρὲς ὁ βουλευτήριον, ἀξέδραμον οὐκ ὀλίγοι τῶν βουλευτικῶν, καὶ ἀρρηγνύμενοι τὰς χιτῶνας, καὶ βοῶντες. ὡς δὲ οὐκ οἶκος οὐτέ τις ἀδῶς παρὲς τὴν ὄψιν, ἀλλ' ἔδει τὸν Κικέρωνα φύγειν, ἢ σιδῆρον κρητῶσαι παρὲς τὸν Κλωδίον, ἐδεῖτο Πομπηίους βοηθεῖν, ὅτι τῆς ἐκποδῶν γερνότητος, καὶ ἀφαιρέσειοντος ἐν ἀγροῖς παρὲς τὸν Ἀλβανόν. καὶ παρῶτον μὲν ἐπέμψεν Πείσωνα τὸν γαμβρὸν δεησόμενον, ἐπειτα καὶ αὐτὸς ἀνέβη. πρῶτος δὲ ὁ Πομπηίος, οὐχ ἵππευσε εἰς ὄψιν ἐλθεῖν, (δεινὴ γὰρ αὐτὸν ἀδῶς εἶχε παρὲς τὸν ἀδρα, μεγάλοις ἠγωνισμένον ἀγῶνας ἵππων αὐτῷ, καὶ πολλὰ παρὲς χάριν ἐκείνου πεπολιτευμένον) ἀλλὰ Καίσαρι γαμβρὸς ὢν δεομένη παρὲς ὄψεως τῆς παλαμῆς χερσὶν, καὶ χεῖρας ἄλλας ὑπέξελθῶν, ἀπέδιδρασκε τὴν ἐντευξίν. οὕτω δὲ παρῶθεν ὁ Κικέρων ἵππευσε αὐτῷ, καὶ γερνῶς ἔρημος, ὅτι τοὺς ἰσάτων κατέφυγε. καὶ Γαβίνιος μὲν οὐ χαλεπὸς αἰεὶ. Πείσων δὲ διελέχθη παρῶθεν, αὐτὸν παραινῶν ἐκστῆσαι, καὶ ἵππων χρῆσθαι τῆς Κλωδίου ῥύμης, καὶ τὴν μετὰ βολὴν τῶν κρητῶν ἐνεγκεῖν, καὶ ἠμέσθαι πάλιν σωτήρα τῆς πατρίδος ἐν σάσει καὶ κακίᾳ δι' ἐκείνον οὐσης. ποιῶν τῆς τυχῶν ἀποκρίσεως, ὁ Κικέρων, ἐβουλεύετο σιωπῆσαι τοῖς φίλοις· καὶ Λόκουλτος μὲν ἐκέλευε μῆδεν ὡς παρῶθεν, ἄλλοι δὲ φύγειν, ὡς τῶν τῆς δῆμου ποδῆσι τοῦ αὐτῷ, ὅταν ἐμπλησθῆ τῆς Κλωδίου μαρίας καὶ ἀπονοίας. τούτ' ἔδωκε Κικέρωνι· καὶ ὁ μὲν ἀγαλμα τῆς Ἀθηνᾶς, ὁ πολὺν χρόνον ἔχων ἐπὶ τῆς οἰκίας ἰδρυμένον, ἐπήμαδ' ἔφεροντος, εἰς Καπιτώλιον κρημίσας ἀνέβηκεν, ἐπιγράφας, ΑΘΗΝΑΡΩΜΗΣΦΥΛΑΚΙ. πομπηίους δὲ παρὲς τῶν φίλων λαβῶν, παρὲς μέσας νύκτας ὑπέξελθε τῆς πόλεως, καὶ περὶ τῆς Ἀθηνᾶς ἐπορεύετο, λαβῶσαι Σικελίας βεβλόμενος. ὡς δὲ οὐκ ἔφαρτο ἠδὲ πεφθῆκεν, ἐπήγαγε αὐτῷ φυγῆς ψῆφον ὁ Κλωδίος καὶ ἀφ' ἧς ἡμεῖς παρῶθεν, εἰργεῖν πρὸς καὶ ὕδατος τὸν ἀδρα, καὶ μὴ παρέχειν γέλυον οὐδὲ μιλίων πειραχισίων Ἰταλίας.

A recurrit, contenditq; ab eo legatum ut se duceret in provinciam. Quum recepisset eum Cæsar, cernens euadere Clodius Cicronem ex tribunatu suo, simulavit non abhorrere se à reconciliatione: reiectaque in Terentiam maxima culpæ parte, factaque ubique benigna eius mentione, & leniter agendo, quasi non odisset hominem, nec esset ei infensus, sed modice & amice expostularet, omnem illius metum discuffit. Itaq; renuntiavit Cæsari Cicero legationem, vertitque iterum se ad remperendam. Unde Cæsar acerbarus, hinc corroboravit Clodium, hinc Pompeium plane à Cicero alienavit. Dixit præterea aperte in concione, Lentulum & Cethegum non videri sibi recte aut iure necatos. hoc enim fuit cuius Cicero accesseratur crimen. Reus igitur factus, vestem in periculo mutavit, sordidatusque ac supplex prefauit populum. Omnibus in viis Clodius cum improborum & audacium manu occurrit Ciceroni: qui mira proteruita illudentes conditioni & squalori eius, passimque cœnum & lapides in eum iactantes, interpellabant supplicentem. At primum ordo equestris vestem cum eo penitus mutavit. Ex iuventute comitabantur eum non minus viginti millia, qui pro eo sordidati deprecabantur. Deinde ubi senatus convenit ad decernendum, ut populus sicut in luctu mutaret vestem, consulibus a duentibus, & obsidente cum gladiis curiam Clodio, permulti patrum vestibus lacertis curia se cum magno fremitu effudere. Postquam nec misericordiam nec verecundiam ea movit facies, sed aut eundem in exilium fuit Ciceroni, aut ferro cum Clodio decernendum, opem imploravit Pompeii: qui ex composito abscesserat, & rursus agebat in Albano suo. Primum generum ad orandum eum Pisonem allegavit, inde est ipse quoque profectus. Eo nunciato non sustinuit in concilio eius venire Pompeius. mirum enim ei pudorem incussit vir ille, qui contentiones subierat pro eo maximas, multasque suas in republica actiones ad eius instituerat commodum. Verum quod gener esset Cæsaris, huic instanti prodidit veteres necessitudines: ac ne cum eo colloqueretur, alia subduxit se ianua. Ita ab eo proditus & desertus confugit ad cōsules Cicero. Ac Gabinius quidem semper erat durus: benignius eum est Piso affatus, monuitq; ut cedendo & locum dando Clodii furori, temporisque ferendo vicissitudinem, iterum servaret rempublicam ipsius causa seditionibus & procellis iactatâ. Eo accepto responso deliberavit Cicero cum amicis. Lucullus manendum censuit, ipsius fore victoriam: alii fugiendū. futurum enim brevi ut exatiatus Clodii furore & scelere populus ipsum esset desideraturus. Hoc consilium Cicero sequutus est, ac signum Mineræ, quod magna in veneratione diu habuerat domi, in Capitolio posuit, ibique dedicavit cum hac inscriptione, MINERÆ VRBIS ROMÆ PRÆSIDII. Inde accepto ab amicis præsidio clam concubia nocte profugit ex vrbe. Lucaniam pedestri itinere percurrit, cupiens Siciliam tenere. Vbi vulgatum est eum fugisse, Clodius sciuit ei auxilium, atque aqua & igni interdixit, ac ne quis eum intra quingenta millia passuum ab Italia tecto acciperet.

τοὺς μὲν

At aliis adeo fuit Cicero venerandus vt semel cō-
 temnerent edictum, omniq; eum officiorū gene-
 re prosequerentur. Hipponii verò (quod oppidū
 est Lucaniae, Vibonem dicunt nunc) Vibius, Sicu-
 lus genere, qui cum alios fructus ex Ciceronis a-
 micitia retulerat, tum fuerat eo consule praefectus
 fabrum, non admisit eum domo, sed locū ostendit
 ei se designaturum in agro quò posset se recipere.
 Praetor Siciliae C. Verginius, Ciceroni arctissima
 coniunctus familiaritate, scripsit ei vt Sicilia abstin-
 eret. Tum verò fracto animo cōtendit Brundu-
 siū. Inde quū secundo vento soluisset, vento à mari
 exorto aduerso reiectus postero die ad Italiam est.
 Mox altum repetiit. Fama tenet, postquam Dyr-
 rhachium appulsus exiturus erat, terram mouisse,
 & fuisse reciprocatum aequor. Vnde coniectarunt
 haud fore diuturnum ei exilium vates: praenun-
 tiare enim ea mutationem. Quamuis autem fre-
 quentes eum celebrarent amici, Graeciae quoque
 ciuitates officiis erga eum certarent, animo tamē
 mansit abiecto & mœsto, crebrò Italiam infano-
 rum more amatorum respiciēs, itaq; fractus cala-
 mitate & deiectus & aeger animi, vt non expecta-
 res de viro in literis enutrito tam multis. Et qui-
 dem ab amicis petiit subinde ne oratorem se, sed
 appellarent philosophum. Philosophiam enim se
 vt opus sectatum: eloquentia ad rempublicam ge-
 rendam, vbi vsus sit, vti tanquam instrumento.
 Atqui mirificam vim habet gloria doctrinā men-
 ti veluti colorem abluēdi, imprimendique longo
 vsu & consuetudine sensus vulgi iis qui rempub-
 licam tractant, nisi admodum religiosè eam ca-
 pesses: vt in negotiorum offeras te societatem,
 non, quos negotia secum trahunt, motuum. Ex-
 terminato Cicerone, Clodius villas eius incendi-
 dit, concremauit domum, & aerae aedem Liber-
 tatis aedificauit, reliqua bona hastae subiecit. quae
 quotidie quum proclamaret, nemo ad hastam ac-
 cessit tamen. Hinc trepidis eius timore optima-
 tibus, populo, quem in omnem praecipitauerat
 insolentiam & audaciam, stipatus adoritur Pom-
 peium, vellicatque nonnulla eius in bello acta.
 Quorum causa quum malè audiret ille, praenituit
 eum quòd Ciceronem dereliquisset, mutatoque
 animo incubuit eum amicis ad eum reuocandū.
 Quum repugnaret Clodius, senatusconsultum
 factum est vt nulla de reante, quae ad rempubli-
 cam pertineret, decerneretur aut ageretur, quàm
 de Ciceronis reditu latum esset. Gliscebant Lentu-
 lo consule seditio. tribunus plebis vulnerati in foro
 fuere. Quintus, Ciceronis frater, inter cadauera
 pro mortuo latuit. Hic demum caepit animum
 plebs flectere. Annus Milo tribunus plebis ausus
 princeps vi fuit Clodium in iudicium trahere.
 Magna pars populi, frequentesque ex municipiis,
 cum Pompeio conspirauere. Horum ille agmine
 forum occupauit deiecto Clodio, ac populum in
 suffragia misit. Proditum memoriae est nullam
 vnquam rem tanto consensu sciuisse populum.
 Senatus cum populo certans decreuit vt honos
 haberetur ciuitatibus quae in Cicerone, dum exu-
 lasset, fuissent officiosa: domus eius & villae, quas
 diruerat Clodius, vt ex publico instaurarentur.

πολίτας. καὶ λέγεται μηδέποτε μηδὲν ἐκ τῆς αὐτῆς ὁμοφροσύνης ἐπιψηφίσασθαι τὸν δῆμον. ἡ δὲ σύγκλη-
 τος ἀμιλλανδῶν πρὸς τὸν δῆμον, ἐγραψεν ἐπαγεθῆναι τὰς πόλεις ὅσας τὸν Κικέρωνα πρὸς τὴν φυγὴν ἐτε-
 ρέπευσαν, καὶ τὴν οἰκίαν αὐτῶν καὶ τὰς ἐπαύλους αἱ Κλώδιος διεφάρχει, τελεσιδημοσίοις ἀνασταθῆναι.

A τῶν δὲ οὐκ ἄλλοις ἐλάχις ἢ τὸ Διαζυγίαν τούτου
 λόγος, ἀδουμῶν τὸν Κικέρωνα· καὶ πᾶσαι ἀδελφύμηροι
 φιλοφροσύνῃ, παρέπεμπον αὐτόν. ἐν δὲ Ἰππωνία πόλῃ τῆ
 Λαχρῆας, ἢ Οὐίβαθα νῦν καλοῦσιν, Οὐίβιος Σικελὸς ἀ-
 νήρ ἄλλὰ τε πολλὰ τῆ Κικέρωνος φιλίας ἀπολελαυκῶς, καὶ
 γεροντῶς ἰσοπαθόντος αὐτῶν πικτόνων ὑπαρχος, οἰκία μὲν
 οὐκ ἐδέξατο, ὁ γὰρ εἶον ὅτι κατὰ τὴν ἐπισημῆσιν. ἢ Γάιος
 Ουεργίνιος, ὁ τῆς Σικελίας στρατηγός, ἐν τῶν μάλιστα Κικί-
 ρωνι κεχρημένος, ἐγραψεν ἀπέχεσθαι τῆ Σικελίας. ἐφ' οἷς
 ἀθυμῆσας, ὠρμησεν ἐπὶ Βρεντέσιον, καὶ κείθεν εἰς Δυρράχιον
 ἀνέμω φορῶν ἀφαιέμενος, ἀπὸ πηλὸν αἰὲς πελαγίον μὲν ἤμέ-
 ρων, ἐπαλινδρόμησεν, εἶτα αὐτὸς ἀνήστη. λέγεται ὅτι κα-
 τὰ πηλὸν αἰὲς εἰς Δυρράχιον αὐτῶν, καὶ μέλλοντος ἀποβάνην,
 σφοδρῶν τε τῆς γῆς καὶ αἰσθητῶν ἅμα θυεῖσθαι τῆς θαλάτ-
 τῆς. ἀφ' ὧν σενέβαλλον οἱ μαυρικὴ μὴ μόνιμον αὐτῶν τὴν
 φυγὴν ἐσάσαι. μετὰ βολῆς γὰρ εἶναι τῶντα σημεῖα. πολλῶν ὅ
 φοιτῶντων ἀνδρῶν ἰσοπαθῶν, καὶ τῶν Ἑλληνίδων πό-
 λεων Διαμιλλανδῶν πρὸς αὐτόν, ὅμοις ἀθυμῆσιν καὶ πεί-
 λυτος διήγε, τὰ πολλὰ πρὸς τὴν Ἰταλίαν, ὡς πρὸ οἱ διε-
 ρώτες, ἀφορῶν, καὶ τῶν φρονημάτων μικρῶς ἀγῶν καὶ ἀπει-
 νός ἰσοπαθῶν τῆς συμφορῆς γεροντῶς καὶ σενεβαλλῆος, ὡς
 οὐκ αἰσθητῶν παιδεία συμβεβηκότα τῶν αὐτῶν πρὸς ἐ-
 δόκησε. καίτοι πολλάκις αὐτὸς ἤξιον τοῖς φίλοις μὴ ρήτορα
 καλεῖν αὐτόν, ἀλλὰ φιλόσοφον. φιλοσοφίαν γὰρ, ὡς ἔργον, ἠ-
 ρῆσθαι, ρητορικῆ δὲ ὀργάνω χρῆσθαι, πολιτευόμενος ἐπὶ τῆς
 χρείας. ἀλλ' ἡ δόξα δὲ τὴν τὸν λόγον, ὡς πρὸς βαφίω, ἀποκλύσαι
 τῆς ψυχῆς, καὶ τὰ τῶν πολλῶν ἀνομώρῃσθαι πάθη δι' ὁμι-
 λίαν καὶ συνήθειαν τοῖς πολιτευομένοις, ἀλλ' ἢ τις ὁ μάλισ-
 φυλαττόμενος, οὕτω συμφέρηται τοῖς ἐκτός, ὡς τῶν πρὸς
 γμάτων αὐτῶν, οὐ τῶν ἐπὶ τοῖς πρὸς ἄλλοις παθῶν συμμ-
 τῶν. ὁ δὲ Κλώδιος ἐξελάσας τὸν Κικέρωνα, κατέσκησε μὲν
 αὐτῶν τὰς ἐπαύλους, κατέσκησε δὲ τὴν οἰκίαν, καὶ τὰ τό-
 πα καὶ τὴν Ἑλλάδα ἐπακροδύμησε. τὴν δὲ ἄλλω οὐσίαν
 ἐπώλησε, καὶ διεκέρυθη κατὰ ἡμέραν, μηδὲν ἄνουμῆου
 μηδενός. ἐκ δὲ τούτου φοβερός ὦν τοῖς δεξιόκελευσῆς, καὶ
 τὸν δῆμον ἀπειμῆτον εἰς ὕβριν πολλὴν καὶ δρασύτητα
 σενεβαλλῆος, ἐπεχείρει τὰς Πομπηίαν, τῶν διεκέρυτων
 ἰσοπαθῶν αὐτῶν τῶν γρατείδων ἐπὶ ἀπαρτίων. ἐφ' οἷς ὁ Πομ-
 πηίος ἀδελφῶν, ἐκάκιζεν αὐτὸς αὐτόν, πρὸς ἐμῶν τὸν Κι-
 κέρωνα· καὶ πάλιν ἐκ μεταβολῆς πρὸς τοῖς ἐγένετο, πρὸς τῶν
 τῶν κατὰ τὸν αὐτῶν μὲν τῶν φίλων. ἐπισταθῆναι δὲ τῆ Κλω-
 δίου, σενεβόξε τῆ βουλή μὴδὲν ἀφ' ἑαυτοῦ πρὸς ἄλλοις κω-
 ρεῖν μηδὲ πρὸς τῶν δημόσιον, εἰ μὴ Κικέρωνι κατὰ τὸν γέ-
 νοιτο. τῶν δὲ πρὸς Λεῖτλον ἰσοπαθόντων, καὶ τῆς γὰ-
 σεως πρὸς τὴν βασιλεύσης, ὡς τε ὠλεῖσθαι μὲν ἐν ἀρσῆ
 δημοφροσύνης, Κοίντων δὲ τὸν Κικέρωνος ἀδελφὸν ἐν τοῖς νε-
 κροῖς, ὡς τε θηκῆτα κείμενον, ἀφ' ἑαυτοῦ, ὅ, τε δῆμος ἠρ-
 χετο βρέπεσθαι τῆ γνώμη· καὶ τῶν δημοφροσύνης Ἄνιος Μί-
 λων πρὸς τὸν ἐτόλμησε τὸν Κλώδιον εἰς δίκην ἀπάγειν βι-
 αίως, καὶ Πομπηίαν πολλοὶ συνήλθον ἐκ τε δῆμου καὶ
 τῶν πρὸς πόλεων. μετ' ὧν πρὸς τῶν, καὶ τὸν Κλώδιον
 ἀναστήσας ἐκ τῆς ἀρσῆς, ἐπὶ τὴν ψῆφον ἐκάλεσε τοῖς

κατήκει δὲ Κικέρων ἐκχιδεκάτω μίλι μὲν τὴν Φυγίαν καὶ
 Ἰσαύτη τὰς πόλεις χάρι καὶ ἀποδοῖ τοῖς ἀνδράποισ
 πρὸς τὴν ἀπόδητον εἶχεν, ὥστε ὁ ῥήθην ὑπὸ Κικέρωνος ὕ-
 γρον, ἐνδέεσθον εἶ) τῆς ἀληθείας. ἔφη γὰρ αὐτὸν ἐπὶ τῆς ὤ-
 μων τὴν Ἰταλίαν φέρουσαι, εἰς τὴν Ρώμην εἰσενεκείν. ὁ-
 που καὶ Κράσσος ἔρως ὦν αὐτὰ πρὸς τῆς Φυγίης, τότε πορο-
 γήμος ἀπὸ τῆς καὶ διελύετο, τὴν καὶ δὲ Γομπλίω χαιζο-
 μνος, ὡς ἔλεγε, ζηλωτῆ τῆς Κικέρωνος ὄντι. χρόνον δὲ οὐ πο-
 λιὸν Διαλίπων, καὶ πρὸς ἀφελῆσας ἀποδηροῦντα τὸν
 Κλώδιον, ἐπῆλθε μὲν πολλὰν τὰς Καπετωλίαν, καὶ τὰς δὴ-
 μῆρας δέλοις ἐν αἷς ἀναγραφὰ τῆς διακηρύξων ἦσαν,
 ἀπέσασε καὶ διέφθην. ἔκαστου τὸς ὁ πρὸς τούτου τῆς Κλω-
 δίου, τῆς ὅ Κικέρωνος λέγοντος ὡς πρὸς ἀνοῦρος ἐκ πατρικίων
 εἰς δὴ μῆρας παρέρχοι, καὶ κύριον ὅσθεν εἶ) τὴν περὶ σφαι-
 κων ὑπὸ αὐτῶ. Κάτων ἠγνάκησε καὶ αὐτῆ πε, τὸν μὲν
 Κλώδιον ὅκ ἐπαμῶν, ἀλλὰ καὶ δις χερσίων τοῖς πεπολι-
 τδομῶις. δὴν δὲ καὶ βίαιοι ἀποφαινων, αἰάρεσι ψηφί-
 σαθα δογμάτων καὶ πρὸς ἔξω ἰσοῦτων τὴν σύγκλητον.
 ἐν αἷς εἶ) καὶ τὴν ἑαυτοῦ τῆς πρὸς Κύρην καὶ Βυζάντιον
 διοίκησιν. ἐκ τούτου πρὸς ἐκέρουσι ὁ Κικέρων αὐτὰ πρὸς-
 χροῦσι εἰς ὅσθεν ἐμφανῆς πρὸς ἐλθούσαν, ἀλλ' ὥστε τῆ φι-
 λοφροσυνῆ χερσῶν πρὸς ἀλλήλους ἀμειψότερον. μὲν
 τῶντα Κλώδιον μὲν ἀποκτίνουσι Μίλων καὶ διακόμενος φό-
 νου, Κικέρωνα παρῆσασε σιωπῆσθον. ἢ ὅ βουλή φοβηθεῖ-
 σα μὴ κινδυνώοντος ἀνδρὸς ἐνδύξου καὶ θυμοδδός τῆ Μί-
 λωνος, ταραχὴ γῆται πρὸς τὴν πόλιν, ἐπέβρεφε Ρομ-
 πῆσι αὐτῶν τε καὶ τὰς ἄλλας κείσας βραβεύσαι, παρῆσθ-
 τα τῆ πόλει καὶ τοῖς δικαστηρίοις ἀσφάλειαν. ἐκ τούτου δὲ τὴν
 ἀρῆσιν ἐπινοκτὸς ἀπὸ τῆς ἀκρων πρὸς ἐλαβόντος τοῖς φραυώ-
 τας, ὁ Μίλων τὸν Κικέρωνα δέισας, μὴ πρὸς τὴν ὄψιν ἀη-
 γεία ἀφῆσθαι, χεῖρον ἀφῆσθαι, σιωπέσθον ἐν
 φορείῳ χερσῶντα πρὸς τὴν ἀρῆσιν ἠσυχάζειν, ἀρῆσι οὐ
 σιωπῆσιν οἱ κείσας, καὶ πληροῦται ὁ δικαστήριον. ὅσθι οὐ μόν-
 ον ἰὼ (ὡς εἶκεν) ἐν ὄπλοις ἀταρῆς, ἀλλὰ καὶ τὰς λέγειν
 μὲν φόβου πρὸς ἡεῖ, καὶ μόνις ἐπαύσατο παλλόμενος καὶ
 βέμην, ὅτι πολλὰν ἀγῶνων ἀκμὴν τῆς λόγου καὶ εἰσὶν λα-
 βόντος. Δικινίῳ δὲ Μουριῶα φέρουσι δίκην ὑπὸ Κά-
 τωις, βοηθῶν καὶ φιλοδημούμενος ὁ ῥήσιον ὑπὸ ἀλλεῖν
 ἀημερῆσασθαι, μέρος ὅσθεν ἀνεπαύσατο τῆς νυκτὸς, ὡς
 ὑπὸ τῆ σφόδρα φροσῆσθαι καὶ ἀφῆσθαι κακῶσις,
 ἐνδέεσθον αὐτῶ φαίλων. τότε δὲ οὐ ὅτι τὴν τῆ Μίλω-
 νος δίκην ἐκ τοῦ φορείου πρὸς ἐλθῶν, καὶ πρὸς ἀμνος τὸν
 Ρομπῆσιον αἶμα κατῆσθαι, ὡς πρὸς ἐν φραυπέδα, καὶ
 κύκλω τὰ ὄπλα πρὸς ἐλαμποῦσα τὴν ἀρῆσιν, σιωπέσθαι,
 καὶ μόνις ἐπῆσθαι τῆς λόγου κερσῶν ἀμνος ὁ σῶμα, καὶ
 τὴν φωνὴν ἐπῆσθαι, αὐτῶ τῆ Μίλωνος ἀταρῆς καὶ
 ἀνδρείως παρῆσθαι τὰ ἀγῶν, καὶ κέρμη ἀρῆσαι καὶ
 μετῶσθαι ἐσθῆτα φαίλων ἀπαξίωσαντος. ὅσθι οὐχ ἠκι-
 σα δοκῆ σιωπῆσιον αὐτῶ ἠγῆσθαι τῆς καταδίκης. ἀλλ' ὅγε
 Κικέρων ἀφῆσθαι φιλέσθαι μᾶλλον ἢ δειλὸς ἔδοξεν
 εἶ). γίνεται δὲ καὶ τῆς ἱερέων, οἷς ἀγῶνας Ρωμαῶν κα-
 λούσιν, αὐτῶ Κράσσου τοῦ νέου, μετὰ τὴν ἐν Γάρθοις αὐτῶ τελευτῶν. εἶτα κλήρω λαχὼν τῆς ἐπαρχίας Κι-
 λικίας, καὶ φραυτὸν ὄπλιτῆ καὶ δεσπῶν, ἰππέων δὲ δεσπῶν ἐξακροῖσι, ἐπῆσθαι. πρὸς τῶν αὐτῶ, καὶ
 τὰ πρὸς Καππαδοκίαν Ἀειβαρζάνη τὰ βασιλεῖ φίλα καὶ περὶ τὴν πρὸς ἀρῆσιν. τῶντα τε δὴ παρῆ-
 σθαι καὶ σιωπῆσθαι ἀμέμπτως ἄτερ πολέμου. τοῖς τε Κίλικας ὄρων πρὸς ὁ Γάρθῶν πρὸς ἀρῆσιν Ρωμαίων,

A Reuerfus ab exilio Cicero est mense decimo sex-
 to, tantaq; municipiorū omnium lætitia & fauore
 Irominum proditum ei obuiam est, vt quod iacta-
 uit postea Cicero, minus esset vero. Ait enim Italię
 se humeris reportatum. Siquidem ipse quoque
 Crassus, qui gesserat ante exiliū cum eo inimici-
 tias, magno studio tunc ei occurrit, rediitq; cum
 eo in gratiam, indulgens, vt ferebat, filio Publico
 æmulo Ciceronis. non multo interiecto spatio,
 quum captasset oportunitatē Cicero per absentiam
 Clodii, magna frequentia scandit in Capito-
 lium, tabulasq; quę acta continebāt Clodii tribu-
 B natus, reuulsit corruptiq;. De eo querēte Clodio,
 nō ritē respondit eum Cicero ex patriciis aspira-
 se ad tribunatum, neque esse eius actorum quic-
 quam ratum. Quo offensus restitit Cato Cicero-
 ni, non in gratiam Clodii, (quippe cui displicerēt
 istius actiones.) verū graue contendit esse neq;
 tolerandum, vt aboleret senatus tam multa decre-
 ta & acta: in quibus continerentur etiam ea quę
 in Cypro & Byzantii ipse gesserat. Hinc offensio
 extitit inter Ciceronem & Catonem: quę in ini-
 micitiam tamen non erupit apertam, tantūm fre-
 quentiorē consuetudinē diremit. Sub hæc
 Clodium occidit Milo. Defensorem hic in iudi-
 cium adductus adhibuit Ciceronem. At senatus
 timens ne viro claro & acri reo ciuitatis quies tur-
 baretur, permisit Pompeio vti huic & cæteris iu-
 diciis præesset, præsidiumque haberet ad securi-
 tatem vrbs & iudiciorum. Quum ille ante lucem
 summa fori cum armatis infedisset, metuens Mi-
 C lo ne spectaculo insolito Cicero territus minus
 rectē causam diceret: persuasit ei vt lectica dela-
 tus in forum, quiesceret dum conuenirent iudi-
 ces, & frequens esset corona. Enim verò non mo-
 dō scilicet in bello illo timidus erat, sed accede-
 bat etiam ad dicendum trepidus, ac multis in cau-
 sis vix tandem horrere & tremere medio desine-
 bat ardore & statu orationis. L. Murænam, quem
 accusauit Cato, defensurus, totam noctem lucu-
 brauit, dum Hortensium contendit, cuius mirē
 placuerat oratio, superare: vt præ nimia sollicitu-
 dine & vigiliis ita affecerit valetudinem, vt cōce-
 dere illi videretur. Actunc vt ad iudicium Milo-
 nis lectica delatus fuit, & Pompeium contempla-
 tus locis superioribus velut in castris confidentē,
 atque circumfulgens vndiq; armis forum, obstu-
 puit, & orationem ægrē cum tremore corporis &
 linguę hæsitantia exorsus est: quū Milo ipse forti
 E animo & celso præstō esset certamini, nec capil-
 los demittere, vel sumere atram vestē sustinuisset.
 quod maximum momentum fecisse apparet ad e-
 ius damnationem. Cæterū Cicero ex eo anxius
 potius de salute amicorū fuisse, quàm timidus ha-
 bitus est. Augur factus est loco Crassi iunioris, qui
 apud Parthos ceciderat. Hinc sortitus prouinciā
 Ciliciam, & exercitum duodecim millium pedi-
 tum, & duorū millium sexcentorū equitū, soluit.
 Iniunctum ei fuit insuper vt Cappadociam Ario-
 barzani regi cōciliaret & dicto audientē prestaret.
 quod confecit & cōposuit sine armis, & multa cū
 gratia. Ciliciam cernēs ad Parthicam Romanorū

cladem & tumultum Syriae suspenfam, leni imperio placavit. Dona ne a regibus quidem accepit oblata. Cenas provinciales remisit. Ipse probos & doctos viros in dies conuiuio excepit, non sumptuose sed liberaliter. Domus eius carebat ianitore. Decumbentem conspexit nemo, sed manē cōsistens aut inambulans pro cubiculo comiter appellabat salutatores. Neminem dicitur virgis cecidisse, nec vestem vllius lacerasse, neque ira prouectus aut multae caula dictum iccisse in ququam contumeliosum aut probrosum. Quū multam pecuniam publicam cōperisset auersam, ciuitates locupletauit, & resolutibus auersa nulla praeterea poena imposta integram famam conseruauit. Bellum etiam attigit, latronesq; qui Amanum tenebant, fudit fugauitq;: vnde appellatus ab exercitu imperator est. Coelio oratori, vt pantheras sibi ex Cilicia Romam mitteret ad ludos roganti, cum iactantia aliqua rerum suarū rescripsit non esse in Cilicia pantheras, in Cariam fugisse, querentes in communi pace secum tantum geri bellum. Prouincia decedens primū Rhodum appulit, inde haesit libenter pristinae desiderio conuersationis Athenis. Visus ibi excellentissimis doctrina viris, salutatisq; quos tunc ibi habebat amicis & familiaribus, celebratus a Graecia eximiis honoribus, tandē ad urbem regressus est, vbi res iam quasi ex incendio in bellum exarserat ciuile. Quum verō decerneret ei triumphum senatus, malle ait se facta concordia Caesaris sequi currum. Priuatim autem consuluit vtrique, hinc Caesari multa scribens, hinc obtestans Pompeiū: vtrunque verō demulcens ac confirmans. Sed quum esset res deplorata, & Caesare inuadente Pompeius urbem relinquens cum multis & primariis fugam caperet, huic se fugae non coniunxit Cicero, sed Caesari existimatus est adherere. Constat sanē multum eum animo in vtramque partē fluctuatum & anxium fuisse. Scribit enim in epistolis, Vtrō te conuertas? Speciosam habet Pompeius & honestā belli materiam, paratior est Caesar, rectiusq; sibi & amicis consulit. Itaque quem fugiam habeo, non habeo ad quem fugiam. Caeterum vt Trebatius, vnus ex Caesaris familiaribus, significauit ei per literas, Caesarem arbitrari ipsum esse suarum partium debere, & suae confortem spei: sin hoc ei non permitteret atas, in Graeciam vt conferret se, ibique neutri parti addictus quieti suae consuleret. Miratus nihil ipsum ad se Caesare scripsisse Cicero, cum stomacho respondit, Nihil se indignum rebus suis gestis facturum. Eiuscemodi sunt quae scripsit in epistolis. Profecto in Hispaniam Caesare, nauigauit extemplo ad Pompeium. Ac caeteri quidem gauisi aduentu eius sunt: Cato, vbi eum vidit, obiurgauit eum grauius, remotis arbitris, quod esset Pompeium sequutus. Sibi quidem parum honestū fore si, quas a principio probasset, eas reliquisset reipubl. partes: ipsum verō, qui plus profuturus patriae & amicis esset si domi manens medius rebus ad euentum moderaretur, temerē nunc nulla compulsam necessitate hostem factum Caesari esse, & ad tanti discriminis illuc venisse societatem. Cum haec rationes sententiam commutauerunt Ciceronis,

Α και τον εν Συρία γεωτερισμον επηρημυοις, κατεπαυεν ημερωσ δρχων. και δωρα μηδ σδδε τω βασιλεων διδοντω. ελαβε, δειπνων δε τοις επαρχικις δηηκεν. αυτος ε καθ ημεραν τοις χαρειναισ ανελαμβαιεν εστιασειν, ου πολυτελασ, δλλ ελθθειωσ. η δι οικια θυρωρον σδκ ειχεν, σδδι αυτος ωφθη και χακειμυοσ σω σδδενοσ, δλλ εωθεν εσως η πατιωσ σρε τδ δαμαπιου, τοις ασπαζομυοις εδδξειοτο. λεγεται δε μητε ραβδοισ ακισαοσαι πινα, μητ εαθητα παειοσαι, μητε βλασφημιασ σω οργησ, η ζημιασ παρεσβαλειν μη σρεων. αυδρων δε πολλα τω δημοσιων κεκλεμμυα, και τε πολεισ δπορεισ εποιισε, και τοις δποτινοισ, σδδεν τουτου πλεον παγονασ, οπι τιμοισ διεφυλαξεν. ηφαλο ε και πολεμου, λησασ τω σει τοι Αμαρον οικουωτων θελαμυνοσ. εφ ω και αδοκρεατωρ σπο τω σραμω τω ανηροδωη. Κεκιλιου δε τδ ρηπεροσ δεομυου παραδαλφσ αυτω σφοδρινα θεαν εισ Ρωμω εν Κιλικιασ δποσειλασ, και κλωπιζομυοσ οπι τοισ πεπαρημυοισ, γραφει σρεσ αυτον σδκ εη παραδαλφσ εν Κιλικια. πεφουληται γδ εισ Καριασ, αγανακουσασ οπι μονασ πολεμουωται, πδρυτων ειριωωω χοντων. πλ'ων δι δπο τησ επαρχιασ, τδπο μη Ρωδια σρεσερε, τδπο δι Αθωιασ σιδιετερεφει ασμενοσ, ποθα τω παλασ δλατρεωων. αυδρασι δε τοισ σρεσ τοισ δπο παιδειασ συνηνομενοσ, και τοισ τοτε φιλοισ και σιμηφασ ασασαμυοσ, και τα σρεποισα θαυμαδεις σπο τησ Ελλαδοσ εισ τιω πολιν επδμηλητην, ηδη τω σρεσηματων ωσ σρε σπο φλεγμοησ αφισαμυων σει τον εμφυλιον πολεμον. εν μηδ οτω τη βελη φηφιζομυων αυτω δριαμυοσ, ηδρον αυ εφη σρεσχελουησασ Καισαρι δριαμυοδοντι, σιμβασεων ημοδωων. ιδια δε σιμεωουλθε, πολλα μη Καισαρι γραφωσ, πολλα δε αυτω Πομπηιου δεομυοσ, σρεμωων ενεατερον η σρεαμυουμυοσ. ωσ δι ω ανηκεσα, η Καισαροσ εσρεσχομυοσ, Πομπηιοσ σδκ ερεινεν, δλλα μω πολλα και αγαθων αυδρων η πολιν εζελιπε, σαυτησ μη απελειφθη τησ θυγησ ο Κικερων, εδδξε δε Καισαρι σρεσθησασ. και δηλοσ εστι τη γνωμη πολλα ριτωαδεις επ' αμφοτερεσ και δισπαησασ. γραφει γδ εν ταισ οπιτολαισ, Ποτερωσε χρη φεπεσασ; Πομπηιου μη ενδοξον και καλιω σποθεσιν σρεσ τον πολεμον εχοντοσ, Καισαροσ δι αμεινον τοισ σρεσμασι χρεαμυου, η μαλλον εαυτον και τοισ φιλοισ σωζοντοσ; ωστ εχην μηδ ονφυγη, μη εχην δε σρεσ ον φυγη. Τρεβαπιου δε πνοσ τω Καισαροσ εταρων γραφωτοσ οπιτολιω οπι Καισαρ οιεται δειν, μαλιστα μη αυτον εζεταξεσασ μη αυτω, και τω ελπιδων μετεχην ει δι αναδυσται δλα ηηρεσ, εισ τιω Ελλαδα βαδισην, και χει και ημυον ησυχιασ εχην, σκποδων αμφοτερεισ ημοδωον. θαυμασασ ο Κικερων οπι Καισαρ αυτοσ σδκ εγραφεσ, απεκειναλο σρεσ οργω, ωσ σδδεν ανδριον σρεδξη τω πεπολιτευμυων. τα μηδ οτω εν ταισ οπιτολαισ γραμυοσ, σιαωτα εστι. τδ δε Καισαροσ εισ Ιθελιασ απασρενοσ, δθουσ ωσ Πομπηιον επλδουε. η τοισ μηδ αλλοισ ασμενοσ ωφθη, Κατων δι αυτον ιδων, ιδια πολλα και τι μεμφε

νωισα εκει σρεσ ε δποβαινον ηρμोजετο, και σδδενα λογιμον σδδ ελ αλαθησ πολεμιον γερονεαι Καισαρι, και σσουπου μεθεξοντα κινδωου δδωρ ηκειν. ουτοι δε δη του Κικερωνοσ ανετρεφον οι λογοι τιω γαμωω, EEEE ij

καὶ ὁ μέγα μηδὲν αὐτῷ χεῖρασαι Γομπήιον. αἴπιος δὲ ἰὼ
 αὐτὸς, ὅτι δρομίδης μετὰ μέλασαι, φλαυρίζων δὲ τοῦ
 Γομπήιον τὴν ἀδελφίδα, καὶ παρὰ τὰ βουδύματα
 δευκαλάμων ὑποούλω, καὶ τὸ ἀδελφικῶσιν πὶ καὶ λέ-
 γην χείρην εἰς τοὺς συμμάχους, ὅτι ἀπεχόμους. ἀλλ' αὐ-
 τὸς μὴ ἀγέλατος αἰεὶ παρὰ τὸν ἀδελφίδα καὶ σκυθρο-
 πὸς, εἰτέροις δὲ παρέχων γέλασαι μηδὲν δεομίδης. βέλιον
 δὲ καὶ τούτων ἰλίγα ἀδελφίδασαι. Δομιτίου βίου αἰθρο-
 πον εἰς πᾶσιν ἠγεμονικῶ ἀγόντος οὐ πολεμικῶν, καὶ λέγον-
 τος ὡς ὅτι τινος τὸν ἔχον ἔστι καὶ σάφρων, Τί οὖν (εἶ-
 πεν) ὅτι ὅτι ἔχον αὐτὸν τοῖς τέκνοις φυλάσσει; ἐπαμυνώ-
 των δὲ πῶσι Θεοφάνη τὸν Λέσβιον, ὡς ἰὼ ἐν τῷ ἀδελφίδα
 δὲ πικτόνων ἐπαρχος, ὡς δὲ ἀδελφίδα μὴ σάφρων τὸν
 ἑσλὸν ἀποβαλόντας, Ἡλίον (εἶπεν) ἀγαθὸν ἔστι, ὁ Γρα-
 κὴν ἔχον ἐπαρχον. Καίσαρος δὲ καὶ ἄλλων τὰ πλείεστα, καὶ
 ἔχον πῶσι πολιορκητῶν ἀδελφίδας, Λέντων μὴ εἰπόντι πῶ-
 σι ἀδελφίδασαι ἑσλὸν εἶ) τοῖς Καίσαρος φίλοις, ἀπεκείνατο,
 Λέγης ἀδελφίδας δεομίδης Καίσαρι. Μαρίνου δὲ τινος ἠγόντος
 ἐξ Ἰταλίας νεώσι, καὶ λέγοντος ἐν Ρώμῃ φημι ὅτι περὶ
 τῶν ὡς πολιορκητῶν Γομπήιος, εἶτ' ἐξέπλευσας (εἶπεν)
 ἵνα τῶσι πικτόνων αὐτὸς θεοφάνης; μὴ δὲ τῶσι ἦσαν
 Νομίου μὴ εἰπόντος ὅτι δὲ χεῖρας ἐλπίδας ἔχον· ἐπὶ γὰρ
 ἀετοῖς ἐν τῷ ἀδελφίδα τῷ Γομπήιον λελεῖσθαι· καλῶς
 αἰ (εἶπεν) παρήγει, εἰ καλοῖσις ἐπολεμοδότη. Λαβίωδ' δὲ
 ἀδελφίδασαι περὶ τῶν ἰσχυροδότη, καὶ λέγοντος ὡς δὲ ἀδελφίδα
 ἀδελφίδασαι Γομπήιον, Οὐκ εἶ (εἶπεν) ἑσλὸν ἔχον τούτων
 χεῖρας μὴ ἀποβαλόντας μὴ δὲ ἀδελφίδασαι. ἀλλὰ γὰρ
 ἠγομίδης τῆς καὶ Φαροδον μάχης, ἧς οὐ μετέχε δι' ἀρρω-
 σίαν, καὶ Γομπήιον φυγόντος, ὁ μὴ Κάτων καὶ ἀδελφίδα
 συχρὸν ἐν Δυρράχῳ, καὶ ἑσλὸν ἔχον μέγα, ἐκείνον ἠγόντος
 ἀδελφίδασαι ἑσλὸν, καὶ ὁ τῆς ἀδελφίδασαι ἀδελφίδασαι ἀδελφίδα
 χεῖρας. διωδότη μὴ δὲ τῶν ἀδελφίδασαι ὁ Κικέρων, καὶ ὅπως
 φημι τῶν ἀδελφίδασαι, παρ' ὅσων ἦλθεν ἀγαρεδύων,
 Γομπήιον τῶν νεῶν καὶ τῶν φίλων ἀδελφίδασαι ἀδελφίδασαι
 τῶν, καὶ τὰ ξίφη ἀδελφίδασαι, εἰ μὴ Κάτων ἐσλὸς, μόλις
 ἀδελφίδασαι καὶ ἀδελφίδασαι αὐτὸν ἐν τῷ ἀδελφίδασαι. καὶ ἀδελφίδα
 δὲ εἰς Βρετανίον, ἐν ταῦτα διέτριβε, Καίσαρος ἀδελφίδασαι
 βραδύωντα ἀδελφίδασαι ἐν Ἀσία καὶ παρὰ Αἴγυπτον ἀδελφίδα
 λίας. ἐπεὶ δὲ εἰς Τάρανθα καθαρμισμένους ἀπὸ γέλασαι, καὶ
 περὶ ἀδελφίδασαι, ἐκείνην εἰς Βρετανίον ἔωρμησε παρὰ αὐτὸν,
 οὐ πόμυ μὴ ὡς διέλειπες, ἀδελφίδασαι δὲ πολλὰν παρὰ τῶν
 ἀδελφίδασαι ἔχον καὶ ἀδελφίδασαι ἀδελφίδασαι πείρα. οὐ μὴ
 ἐδελφίδασαι ἀδελφίδασαι πὶ παρ' ἀδελφίδασαι εἶπεν. ὁ γὰρ Καίσαρ
 ὡς εἶδεν αὐτὸν πολὺ παρὰ τῶν ἄλλων ἀδελφίδασαι, κατέβη
 καὶ ἠπάσατο, καὶ ἀδελφίδασαι μόνον συχρὸν ἀδελφίδασαι
 δὸν ἀδελφίδασαι. ἐν δὲ τούτῃ διέτριψεν καὶ φιλοφρονοῦ-
 μὴς, ὡς τε καὶ ἀδελφίδασαι ἀδελφίδασαι Κάτωνος, ἀπὸ
 ἀδελφίδασαι, τὸν τε λόγον αὐτῷ καὶ τὸν βίον, ὡς μάλιστα παρὰ
 Γαελκίους εἰκότα καὶ Θεοφάνη, ἐπαμυνῶν. ὁ μὴ οὖν
 Κικέρωνος λόγος, Κάτων, ὁ δὲ Καίσαρος, Ἀντικέτων
 ἀδελφίδασαι. λέγεται δὲ καὶ Κόιντου Λιλαίου δίκην
 φημι τῶν Καίσαρος πολεμίων εἰς ἐγέρσει. καὶ
 Κικέρωνος αὐτῷ βοηθῶντος, εἶπεν τὸν Καίσαρος παρὰ
 τοῖς φίλοις, Τί καλύει ἀδελφίδασαι χεῖρας Κικέρωνος ἀδελφίδα
 λέγοντος, ἐπεὶ πάλα κατέβη πολεμῶν ἀπὸ καὶ πολεμῶν; ἐπεὶ δὲ ἀδελφίδασαι λέγει ὁ Κικέρων ἀδελφίδασαι ὅτι

tum quòd non magnopere eius opera Pompeius
 vteretur : cuius rei fuit ipse tamen in causa. Quip-
 pe aperte præ se ferebat pœnitere ipsum cõsiliũ sui.
 Ridebat etiam apparatus Pompeii, nulla confi-
 lia fati animo eius vt placebant, neque à dicteriis
 & facetiis abstinebat in focios iaciendis : verum
 quum vultuosus ipse per castra incederet & tristis,
 aliis non perinde animatis risum excitabat. Ope-
 rapretium autem est nonnulla ex his attexere.
 Quum Domitius hominem imbellem ad præfe-
 cturam proucheret, diceretq; probum virum &
 modestum esse, Quin igitur, inquit, tutorem hunc
 liberis tuis seruas? Commendantibus quibusdam
 Lesbium Theophanem, qui præfectus fabrum e-
 rat in castris, quòd egregiè Rhodios, quum ami-
 fissent classem, esset consolatus, Quanti interest,
 inquit, Græcum habere præfectum! Quum es-
 sent Cæsari prælia ferè secunda, & ille ipsos penè
 obsideret, nuntuari dicenti Lentulo amicos Cæsaris
 contracto vultu esse, respondit, Narras malè
 eos Cæsari velle? Quum Martius quidam ex Ita-
 lia recens aduenisset, referretq; rumorem Romæ
 increbuisse obsideri Pompeium, Et tu, inquit, huc
 nauigasti quòd tibi fidè oculis faceres? Fuso Pom-
 peio, quum hortaretur ad bene sperandum No-
 nius: septem enim superesse in castris Pompeii a-
 quilas: Rectè moneres, inquit, si pugnandum cum
 graculisset. Quum certis fretus oraculis de-
 monstraret Labienus fore Pompeium victorem,
 Scilicet, inquit, hoc strategemate subnixi castra
 nunc amifimus. At enim secundum Martè Phar-
 salicum, cui valetudinis causa non interfuit, vt fu-
 gi Pompeius, Cato, qui magnas copias & classem
 habebat Dyrrhachii, contendit vt exercitui Cice-
 ro cum imperio præfesset : ita conueniens legibus
 esse, quòd dignitate consulari præcelleret. Cice-
 ro, quia repudiaret imperium, planeq; detrecta-
 ret eorũ arma sequi, pene fuit interemptus, Pom-
 peio adolescente eiusq; amicis proditorem eum
 vocantibus & gladios distringentibus, ni obstitif-
 set Cato, qui agrè eripuit eum & castris eduxit.
 Vt appulit Brundusium, substitit ibi, Cæsare pro-
 pter occupationes in Asia & Ægypto morantem
 opperiens. Vbi applicuisse allatũ eum est Taren-
 tum, atque illinc pedestri itinere progredi Brun-
 dusium, perrexit ad eum, spe illa quidè dubia, ve-
 recundans tamen multis præsentibus inimici ani-
 mum & victoris experiri. Atqui nihil fuit opus ei
 vel facere vel dicere præter dignitatem suam. Vt
 enim longè præ cæteris cõspexit Cæsar occurren-
 tem, ad pedes digressus salutauit eum, multorum-
 que viam stadiorũ cum solo fermocinans procef-
 fit. Deinceps etiam eum perpetuò & coluit & hu-
 manitate sua complexus est, vt quum scripsit in
 laudem Catonis Cicero orationem, ipse ex aduer-
 fo scribens dictionem eius & vitam sicut Periclis
 germanissimam & Theramenis extolleret. Ora-
 tio Ciceronis, Cato: Cæsaris, Anticato titulum ha-
 bet. Perhibent, quum accufaretur Ligarius quòd
 hostis Cæsaris fuisset, defendete reum Cicero, dixisse
 ad amicos Cæsarem, Quid obstat quin Ci-
 ceronè tanto interuallo audiamus dicente, quan-
 do istum quidem iam dudum constat improbum
 hominem & hostem nostrum esse? Postea verò
 quàm Cicero dicere orsus mirificè eum mouit,

μεγαλας περὶ τῶν
 ἀδελφίδασαι
 τὰ ἀδελφίδασαι
 ἀδελφίδασαι

variiq; affectibus & mira gratia eius progressa est oratio, colorem identidem Cæsaris faciem variatam, perspicuumq; fuisse omnibus eum animi motibus versatum. Denique ubi pugnam Pharsalicam orator attigit, fuisse usque adeo permotum ut toto corpore tremuerit, ac libelli aliquot, quos tenebat manibus, ei exciderint. Ligariū igitur expugnatus crimine absolvit. Hinc Cicero conuersa in regnū rep. reduxit se à publicis actionibus, ac studiosis philosophiæ iuuenibus vacauit. Quorum ex consuetudine (erant enim nobilissimi & primi) potentiam parauit denuò in ciuitate propè summam. Industriam suam ponebat in dialogis confutandis philosophicis, aliisq; interpretandis, & verbis quibusque dialecticis aut physicis in Romanam conuertendis linguam. Ille est enim, ut ferunt, qui visionem, assensum, assensionis retentionem, comprehensionem, adhæc corpuscula indiuidua, simplex corpus, vacuum, multaue eiusmodi alia, vel primus vel præ cæteris Romano nomine donauit, eaq; partim translationibus, partim proprietate alia in notitiam & appellationem adduxit. Dexteritate in versibus condendis animi gratia utebatur. Dicitur quum ad id ferretur, carmina facere vna nocte quingenta solitus. Tempus hoc penè totum in Tusculano suo transigens, Laertis se vitam scripsit amicis agere, siue ioco pro more suo, siue præ ambitione ad rem gestiens & statum pertæsus præsentem. Rarò ad urbem, idq; salutandi causa Cæsaris, commeabat, princepsq; erat inter eos qui Cæsaris honoribus suffragarentur, ac semper nouas laudes in illum illiusque facta elaborabat adferre, ut est quod de Pompeii statuis dixit, quas euerfas & deiectas iussit Cæsar reponi, & restitutæ fuerunt. Ait enim Cicero ea humanitate Cæsarem, dum Pompeii statuas erigit, suas stabilire. Instituerat, ut fama est, patriam historiam conscribere, & Græcorum multa intexere, simulq; complecti integras eorū narrationes & fabulas. at multis publicis, priuatis item multis distractus est occupationibus & motibus aduersis, quæ sibi met ipsum apparet ferè accersuuisse. Primum vxorem repudiavit Terentiam, quod neglectus in bello fuisset ab ea, ut dimitteretur sine necessario viatico, & quum recepisset se in Italiam, parum beneuola usus, nam nec Brundusii eum, quum diu illic hæreret, inuisit: neque proficiscenti eò filix adolescentulæ comitatum aut viaticum præbuit tam longo itinere honestum. Imò verò domum Ciceroni desolatam & planè inanem reddidit, multoque oppressam & graui ære alieno. Hæ causæ prætexuntur speciosissimæ diuortii. Terentiæ verò, quæ vel has iuit inficias, defensionem ille ipse egregiam præbuit, quòd mox virginem duxerit, ut exprobrauit ei Terentia, forma illius captus: ut Tyro memorix prodidit, Ciceronis libertus, quòd illius facultatibus dissolueret creditum. Nam fuit puella locuples admodum, cuius patrimonium administrauit Cicero hæres fiduciarius institutus. Quòd verò esset supra modum obætatus, amici & necessarii induxerunt eum ut præter ætatem duceret hæc puellam, dimitteretque eius pecunia creditores.

γράφειν, ὁπορίας ἔνεχεν πρὸς Διάλειον δανείων. ἡ γὰρ ἢ πάσι σφόδρα πλοισία, καὶ τὴν οὐσίαν αὐτῆς ὁ Κικέρων ἐπέσθη τὴν πᾶσα γῆμα παρ' ἡλικίας, καὶ τοὺς δανείους ἀπαλλάξαι, τοῖς ἐκείνης χρησάμενον.

A καὶ πρὸς βαίνει αὐτῷ πάθῃ τε ποικίλος καὶ χεῖρι θαυμαστὸς ὁ λόγος, πολλὰ μὲν ἴεναί χροῖας ὅτι τὸ πρὸς αὐτοῦ τὸν Καίσαρα, πάσας δὲ τῆς ψυχῆς δεπόμηνον ἔσπευε κατὰ δὴλον ἔτι. τέλος δ' ἔτι Φάρσαλον ἀφαιμένου τῶν ῥήτορος ἀγώνων, ἔκπαθῃ ἡρόμηνον, ἡναρξίωαι τὰ σώματι, καὶ τῆς χροῖας ἐκβαλεῖν ἔνια τῶν γραμμάτων. τῶν αὖτ' ἀνδραποδῶν ἀπέλυσε τῆς αἰτίας βεβιασμένος. ἐκ τούτου Κικέρων, εἰς μοναρχίαν τῆς πολιτείας μετὰ τὴν ὥσπερ, ἀφ' ἐμῶν τῶν τὰ χροῖα πρὸς αὐτῶν, ἐχόλαξε τοῖς βουλομένοις φιλοσοφῆν τῶν νέων, καὶ σχεδὸν ἐκ τῆς πρὸς τούτοις σιωπῆς ἀγμέσταις καὶ παρῶν οἷσιν, αὐτῆς ἴσχυεν ἐν τῇ πόλει μέγιστον. αὐτῷ δ' ἔργον μὲν ἰὺ τοῖς φιλοσοφοῦσιν ἀποτελεῖν Διάλογους καὶ μετὰ φεράζειν, καὶ τῶν Διαλεκτικῶν ἢ φυσικῶν ὀνομάτων ἔκαστον εἰς Ῥωμαϊκῶν μεταβάλλειν Διάλεκτον. ἐκείνος γὰρ ὅστις (ὡς φασι) ὁ καὶ τὴν Φαίσθια, καὶ τὴν κατὰ γαστρίαν, καὶ τὴν ἐποχίαν, καὶ τὴν κεφάλην, ἐπὶ δὲ τὸ ἀτομον, τὸ ἀμερές, τὸ κενόν, ἀλλὰ τε πολλὰ τῶν τοιούτων ἔξονομάσας παρῶν, ἢ μάστιγα Ῥωμαίοις, τὰ μὲν μετὰ φεράζειν, τὰ δὲ οἰκειότησιν ἀλλὰς γνώριμα καὶ πρὸς ἡγεῖσθαι μηχανασάμενος. τῇ δὲ πρὸς τὴν ποίησιν διχολία παύσων ἐχρηῆτο. λέγεται γὰρ, ὅτι ἰσχυρῶς πρὸς τὸν τοιοῦτον, τῆς νυκτὸς ἐπὶ ποιεῖν περὶ χάσια. τὸ μὲν οὖν πλείστον τῶν χρόνων τούτου πρὸς τοὺς οὐδὲν ἐκείνων αὐτοῦ Διάλογων, ἔγραφε πρὸς τοὺς φίλους Λαέρτου βίον ζῆν, εἴτε παύσων (ὡς ἔπος εἶχεν) εἴθ' ὑπὸ φιλοτιμίας παρῶν πρὸς τὴν πολιτείαν, καὶ ἀθυροῦ τοῖς κατὰ γαστρίαν. ἀσπασίως δὲ εἰς ἀστυχευθείας ἔνεκα τῶν Καίσαρος κατῆρει, καὶ παρῶν ἰὺ τῶν σιωπηροῦντων τῆς ἡμαρτίης, καὶ λέγειν αἰεὶ πὶ κενόν εἰς τὸν ἀνδρα καὶ τὰ πρὸς αὐτῶν φιλοτιμουμένων. οἷον ὅστις καὶ τὸ πρὸς τῶν Πομπηίου λεγῶν εἰκόνων, ἀσπασίως καὶ κατὰ βεβλημένους ὁ Καίσαρ ἐκέλευσεν ἀνασάλλεσθαι καὶ ἀνεσάλλεσθαι. ἔφη γὰρ ὁ Κικέρων ὅτι ταύτη τῇ φιλανδραπείᾳ Καίσαρ τοῖς μὲν Πομπηίου ἴσχυεν, τοῖς δὲ αὐτοῦ πῆγιστον ἀνδραπείας. Διανοουμένους δὲ, ὡς λέγεται, τὴν πάτριον ἰσοστάσιον γραφῆν περιλαβεῖν, καὶ πολλὰ συμμίξαι τῶν Ἑλληνικῶν, καὶ ὅλοις τοῖς εἰρημνοῦσιν λόγοις αὐτῶν καὶ μύθοις ἐν ταῦτα γράψαι, πολλοῖς μὲν δημοσίοις, πολλοῖς δὲ ἰδίοις κατελήφθη πρὸς ἡμαρτίαν ἀβουλήτοις καὶ πάσιν, ὧν αὐτὰρ ἔσπευε πλείστα συμβιβαῖν. παρῶν μὲν γὰρ ἀπεπέμφετο τὴν γυναικῶν Τερεντίαν, ἀμεληθεῖς ὑπὸ αὐτῆς πρὸς τὸν πόλεμον, ὡς τε καὶ τῶν ἀναγκῶν ἐφοδίων ἐνδεῆς ἀποσαλίωαι, καὶ μηδὲ, ὅτε κατῆρειν αὐτῆς εἰς Ἰταλίαν, τυχεῖν ἀγνώμονος. αὐτῆ μὲν γὰρ, ὅτι ἦλθεν ἐν Βρεντεσίᾳ Διατελέοντος αὐτῆ πολὺν χρόνον, ἐρχομένη δὲ τῇ θυγατρὶ παιδίσκη νέα ταύτῃ ὁδόν, οὐ πομπῶν παρέπουσαν, οὐ χρημάτων παρέχεν, ἀλλὰ καὶ τὴν οἰκίαν τῶν Κικέρωνι πόρτων ἔρημον καὶ κενὴν ἀπέδειξεν ὅτι πολλοῖς ὀφλήμασι καὶ μεγάλοις. αὐτῆ γὰρ εἰσιν αἱ λεγόμεναι τῆς Διατάσεως ἀπορεπέσεται πρὸς φάσεις. τῇ δὲ Τερεντίᾳ καὶ ταύτῃς ἀνοουμένη λαμπερῶν ἐποίησε τὴν ἀπολογία αὐτῶν ἐκείνος, μετ' οὐ πολὺν χρόνον ἔγχετο παρῶν, ὡς μὲν ἡ Τερεντία κατεφῆμιζεν, ἐρωπῆ τῆς ὥρας, ὡς δὲ Τύρων ὁ τῶν Κικέρωνος ἀπελθόντος γέ-
 E ἡ γὰρ ἢ πάσι σφόδρα πλοισία, καὶ τὴν οὐσίαν αὐτῆς ὁ Κικέρων ἐπέσθη τὴν πᾶσα γῆμα παρ' ἡλικίας, καὶ τοὺς δανείους ἀπαλλάξαι, τοῖς ἐκείνης χρησάμενον.

Αντώνιος ὃ ἔργου μνησθεὶς ἐν ταῖς παρὰ τοῖς Φιλιππηκῶν
 ἀντιγραφαῖς, ἐκβαλεῖν αὐτὸν φησι γυναικὶ παρ' ἣ ἐγήρα-
 σε, χαλεπῶς ἄμα τ' οἰκουμένην ὡς ἀπορῆκτα ἐξ ἀστράτευ-
 τῶν ἀσκήτων ἔκ Κικέρωνος. γήμνη δὲ αὐτῶν, μετ' οὐ πο-
 λιῶν γέροντι ἠθρογὰτρη ἀπέταγε τίκτουσα παρὰ Λέντου. τῆ-
 τω γὰρ ἐγαμήθη μὲν τῷ Γείσωνος τῶ πατρὸς αὐτοῦ τε-
 λωτίω. καὶ σὺν ἦλθον μὲν ἔπι τῷ πατρὸς αὐτοῦ Κικέρ-
 ρωνι πρὸς ἀρχὴν οἱ φιλόσοφοι· βαρέως δὲ ἀγρὸν ἰστέκε ὁ
 συμβεβηκός, ὡς τε καὶ τῷ γαμηθῆσαν ἀποπέμφασθαι δό-
 ξασαι ἠδὲ τῷ τῆ τελευτῆ τῆς Τυλλίας. τὰ μὲν οὖν κατ'
 αἶψαν οὕτως εἶχε τῶν Κικέρωνι τῆς δὲ ἔπι Καίσαρος σιωπῆ-
 μῆκος παρὰ τῶν οὐ μετέγε, καὶ παρ' ὧν ἐταίρος ἐν τοῖς μάχι-
 σα Βερούτου, καὶ βαρύνεσθαι τὰ παρὸν καὶ τὰ παλαιά πο-
 τῆν παρὰ γὰρ δόκων, ὡς ἔτερος ὁ δὲ δέ. ἀλλ' ἐδῆσαν οἱ
 ἄνδρες αὐτῶν τῶν τε φύσιν, ὡς ἐδεῖα τὸ λῆμν, τὸν τε γέρον, ἐν
 ὧ καὶ ταῖς ἐρῶν ἀρετῶν φύσει ἐπιλείπει ὁ παρρῆν. ὡς
 δὲ οὖν ἐπέσχετο τοῖς παρὸν καὶ Κασσιον ὁ ἔργον,
 καὶ τῷ Καίσαρος φίλῳ σιωπῆ μῆκος, αὐτῶν δὲ εὐφυ-
 λίοις πολέμοις ἀπειπετῆ ἡμέρας τῷ πόλιν· Ἀντώνιος μὲν
 ἔσχετο τῶν τῶν βουλιῶν σιωπῆ γὰρ, καὶ βαρύνεσθαι διὰ τῆ
 παρὸν ὁμοιοῖας, Κικέρωνι ὃ πολλὰ παρὰ τ' ἀρετῆν οἰκείως διελ-
 θῶν, ἐπέσειε τῷ σύγκλητον, Ἀθηνῶν μίμνησθαι μῆκος, ἀ-
 μνησθαι τῶν ἔπι Καίσαρι ἠφίσασθαι, νεῖμα δὲ τοῖς παρὸν
 Κασσιον καὶ Βερούτον ἐπαρχίας· ἐχε ὃ τούτων τέλος ὁ δὲ.
 γὰρ δῆμος, αὐτὸς μὲν ἀφ' ἐαυτοῦ παρὰ οἰκόν ἐξαχθεὶς, ὡς εἶδε
 τὸν νεκρὸν ἐκχευόμενον δι' ἀρετῆς, Ἀντωνίου δὲ ἐν τῷ
 ἐαυτῶν δειξάμενος αὐτοῖς αἵματος κατὰ πλεον, καὶ κεκοιμη-
 μένῳ πρὸς τοῖς ἐξίφειν, ἐκμανέντες ἔσχετο ὄργης, ἐν ἀρετῆ
 ζήτησιν ἐποιεῖτο τῶν ἀνδρῶν, καὶ πῦρ ἔχοντες, ἔπι τῶν οἰ-
 κίας ἔτεον, ὡς αἰάφοντες. οἱ δὲ τῶν μὲν τῶν παρὰ πεφυ-
 λάτῃ διέφυγον τὸν κίνδυνον, ἔτερος δὲ πολλοὶ καὶ με-
 γάλους παρὰ δόκωντες, ἐξέλιπον τὴν πόλιν. ὁ δὲ οὖν ὁ Ἀν-
 τώνιος ἐπῆρτο, καὶ πᾶσι μὲν ἰστέκε ὡς μοναρχήσων, τῶν
 δὲ Κικέρωνι φοβερῶτατος. ἀνὰ ἄρῳνη μὲν ἰστέκε τῶν πα-
 λιν ὄρων τῷ δυνάμει ἐν τῇ πολιτείᾳ, καὶ τοῖς παρὸν Βερού-
 τον ἔπι τῆδεῖον εἰδῶς, ἠρθετο παρὸν π. καὶ που τῆ καὶ παρὰ
 πῆρην ἔσχετο αὐτοῖς παρὰ ἀλλήλοισι καὶ τῷ τῶν βίῳ
 ὁμοιοῖότητι καὶ ἀφῶρεσθαι. ταῦτα δειξάμενος ὁ Κικέρων, παρὰ
 τον μὲν ὄρμησε παρὰ δόκων τῆς Δολοβέλλα σιωπῆ πλεῖστα
 εἰς Συρίαν. ἐπεὶ δὲ οἱ μέλλοντες ἔσχετο αὐτῶν μετ' Ἀντώ-
 νιον, Ἰρπίος καὶ Γάσας, ἄνδρες ἀγαθοὶ καὶ ζηλωταὶ τοῦ
 Κικέρωνος, ἐδεῖοντο μὴ σφας καταλιπεῖν, ἔσχετο ἄρῳνη
 καταλύσθαι Ἀντώνιον ἐκείνου παρὸντος· ὁ δὲ οὐτ' ἀπιστῶν
 πρὸς τὰ παρὰ, οὐτε πρὸς τῶν, Δολοβέλλα μὲν εἶασε χαίρειν,
 ὁμοιοῖότητας δὲ τοῖς παρὸν τὸν Ἰρπίον ὁ παρὰ ἐν Ἀθῆναις
 ἀφῶρεσθαι, ὅταν δὲ ἐκείνοι παρὰ ἀλλήλοισι τῷ ἀρετῆ, ἀ-
 φῶρεσθαι πάλιν, αὐτὸς καὶ ἑαυτὸν ἐξέπλεσε. ἡμῶν δὲ
 δὲ παρὸν τὸν πλοῦν ἀφῶρεσθαι, καὶ λόγων ἀπὸ Ρώμης (οἷα
 φιλεῖ) καὶ τῶν παρὰ σιωπῆτων, μέγα μεμνησθαι μὲν Ἀντώ-
 νιον θαυμαστῆν μετὰ βολίῳ, καὶ πρὸς τῶν παρὰ καὶ πολι-
 τῆσθαι παρὰ τῷ σύγκλητον, ἐδεῖον δὲ τῆς ἐκείνου παρ-
 οῖσας τὰ παρὰ γὰρ, μὴ τῷ ἀρετῆ ἔχῃ ἀφῶρεσθαι κα-
 ταμεμνησθαι αὐτὸς αὐτοῦ τῷ πολλῷ ἀφῶρεσθαι, ἀφῶρεσθαι
 ἐλπίδων· ὅσοτον πληθὺς παρὰ τῷ ἀπῶρεσθαι ἐξέχῳ, καὶ
 γὰρ ἡμερῶν ἀφῶρεσθαι ἀφῶρεσθαι ἀφῶρεσθαι ἀφῶρεσθαι ἀφῶρεσθαι
 καὶ τῷ εἰσόδῳ αὐτῶν δειξάμενος καὶ φιλοφροσυνῶν. τῆ δὲ ὑπερῶν
 βουλιῶν σιωπῆτων Ἀντωνίου,

A Antonius in orationibus quas contra Philippicas
 scripsit, ubi mentionem facit harum nuptiarum,
 uxorem eum memorat, apud quam consenuerat,
 eiecisse, simul festiue domi residem ut ignaum
 & imbellem mordens. Non diu sub has nuptias
 filia eius apud Lentulum deceffit ex patru. huic
 enim priore defuncto viro Pisone nuptum data
 fuerat. Ad Ciceronem consolandum undique
 concurrerunt philosophi. nam hunc casum tulit
 acerbissime, ut etiam nouam nuptam, quod mor-
 te Tullie videretur exultasse, repudiauerit. Ac
 domi quidem ad hunc modum Ciceronis res ha-
 bebant. Conspirationis in Caesarem, quamuis
 summa esset familiaritate cum Bruto coniunctus,
 & praesentem rerum statum inique ferre, pristi-
 namque expetere tempubl. ut nullus alius existi-
 maretur, non fuit confors. Metuerunt illi cum e-
 ius naturam, ut parum animosam, tum aetatem,
 qua vel firmissima ingenia deficit audacia. Ut er-
 go perpetrarunt Brutus & Cassius hoc facinus, &
 cotione Caesaris amicorum periculum fuit ne ci-
 uili bello denuo implicaretur ciuitas: Antonius
 consul conuocato senatu pauca de concordia dif-
 feruit, Cicero vero, multa commemoras tempori
 accommodata, induxit patres ut Atheniensium
 exemplo omnium sub Caesare actorum decerne-
 rent obliuionem, praeterea ut Cassio & Bruto pro-
 uincias darent. sed nihil horum effectum habuit.
 Siquidem populus, sua sponte in commiseratio-
 nem praecipit, ut effertur per forum cadauer Caesa-
 ris conspexit, Antonio inde vestem Caesaris ei o-
 stendente oppletam cruore & gladiis undiq; per-
 fossam, ira furis inuestigauit in foro percussores,
 & cum ardentibus titionibus ad aedes eorum in-
 flammandas concurrat. Verum illi, quod praeca-
 uissent, periculum hoc quidem declinauere: sed
 quia multa videbat & ingentia proposita alia. ces-
 ferunt vrbe. Hic vero Antonius exemplo sustulit
 animos, omnibusque fuit terrori, Ciceroni ma-
 xime. Nam crescere quum rursus opes eius cer-
 neret in republ. sciens cupidum esse Bruti, praesentiam
 eius moleste ferebat. Et vero etiam ob v-
 triusque dissimilitudinem & diuersitate morum
 suberat & ante materia nonnulla inter eos suspi-
 cionis. Hac metuens Cicero, statuit primum le-
 gatus in Syriam cum Dolobella proficisci. Verum
 quia consules designati, Hircius & Pansa, egregii
 ciues atque amuli Ciceronis, ne desereret se pre-
 cabantur, pollicentes Antonium se ipso praesente
 oppressuros: herens Cicero inter spem & metum,
 Dolobellam missum fecit, Hircio aetatem se A-
 thenis acturum, atque vbi magistratum ille inif-
 fet, recepit recursurum. Ita solus nauigauit. Mora
 in cursu intercedere, quum recens Romam, ut solet,
 nuntiatum esset plane immutatum esse Anto-
 nium, omniaque agere & instituere ex senatus au-
 toritate, neque deesse quicquam ad remp. optimè
 constituendam, nisi ipsius praesentiam: reprehendens
 ipse metu anxium suum repetit urbem. Neque
 vero prima eum spes sefellit. Adeo frequentes ei
 obuiam effusi sunt, salutationesque & amplexus ad
 portam & ingressum eius propè integrum diem
 consumpsere. Postridie senatum habente Antonio,

τον μὲν Ἀντώνιον δὲ κρούσει καὶ κατασείσει, καὶ πολέμῃ
 σὺνταξάμενος τοὺς δύο ὑπατοὺς Ἰρρίον καὶ Γάϊον, ἔξέπεμ-
 ψε Κάσαρον Ἰραδδύχου καὶ στρατηγὸν Κόσμον, ὡς δὴ πο-
 πολεμοῦντι τῆς πατρὸς, ἐπέισε ψηφίσασθαι τὴν συγ-
 κληθῆναι. ἐπεὶ δὲ Ἀντώνιος μὲν ἤπλητο, τῷ δὲ ὑπατῶν ἀμφο-
 τέρων ἀποθανόντων, ἐκ τῆς μάχης πρὸς Κάσαρον συνέ-
 σπασαι αἱ διωάμεναι, δέισα δὲ ἡ βουλή νέον ἀνδρα, καὶ τύχη
 λαμπρὰ κεχρημένον, ἐπέσπευτο ὑμᾶς καὶ δωρεᾶς ἀποκα-
 λείν αὐτὸν τὰ στρατῶματᾶ, καὶ περὶ αὐτὸν τὴν διωά-
 μιν, ὡς μὴ δεομένη τῷ πολεμοῦντων, Ἀντώνιος πεφευ-
 γτός. οὕτως ὁ Κάσαρος φοβηθεὶς, ὑπέπεμπε τῷ Κικέρωνι τοὺς Β
 δεομένους καὶ πείθοντας ὑπατείας μὲν ἀμφοτέροις ὁμοῦ παρὰ τ-
 τιν, χρεῖα δὲ τοῖς πρῶτοις ὅπως αὐτὸς ἐγνώκε, πα-
 ραλαμβαίνοντα τὴν ἀρχὴν, καὶ δὲ μείζονα διοικεῖν, ὀνό-
 ματος καὶ δόξης γλιχόμενον. ὡμολόγη δὲ Κάσαρος αὐτὸς ὡς
 δεδιώς καταλείπει, καὶ κινδυνύων ἐρημος ἡμέρας, χρεῖσται-
 ποτῆ Κικέρωνος ἐν δέοντι φιλαρχία πρὸς ἀνδρῶν αὐτὸν
 ὑπατείας μελιέναι, συμπαράτηρος αὐτὸν καὶ σωαρχαρο-
 σιάζοντος. οὗτω δὲ μὲντοι μάλιστα Κικέρων ἐπαρθεὶς ὑπὸ
 νέου γέρον, καὶ φανακισθεὶς καὶ σωαρχαροσείας, καὶ πα-
 ραχῶν αὐτὰ τὴν σύγκλητον, διθύς μὲν ὑπὸ τῷ φίλῳ αἰ-
 πῶν εἶχεν, ὀλίγω δὲ ὕστερον αὐτὸν ἀπολωλεκῶς ἠέθετο, καὶ
 τὸ δῆμου πρὸς ἑαυτὸν τὴν ἐλπίδα εἶχεν. αὐξήθει γὰρ ὁ νεα-
 νίας, καὶ τὴν ὑπατείας λαβὼν, Κικέρωνα μὲν εἶσε χαί-
 ρειν, Ἀντώνιον δὲ καὶ Λεπίδου φίλος ἡρόμενος, καὶ τὴν δύ-
 ναμιν εἰς αὐτὸν σπυρνεύων, ὡς πρὸς ἄλλο πικτήμα τὴν ἡγε-
 μονίαν ἐνεύματο πρὸς αὐτοῖς. καὶ κατεγράψασαι ἀνδρες
 οὐκ ἔδει θηήσκειν, ὑπὸ ἀγαθότοις. πλείστῳ δὲ τῷ ἀμφι-
 σπημῶν αὐτοῖς εἶναι ἢ Κικέρωνος πρὸς γραφὴν παρέχει
 Ἀντωνίου μὲν ἀσυμβάτως ἔχοντος, εἰ μὴ πρὸς αὐτὸν ἐκείνου
 ἀποθνήσκει. Λεπίδου δὲ Ἀντωνίου πρὸς πρῶτον, Κά-
 σαρος δὲ πρὸς ἀμφοτέροις ἀντιχροντος. ἐγένοντο δὲ αἱ σιωπῶναι
 μόνοις ἀπὸ τῆς πόλεως Βονωνίαν ἐφ' ἡμέρας τε εἰς, καὶ
 σιωπῆσαν εἰς τόπον πῖνα πρὸς τῷ στρατοπέδῳ, ποταμῶ
 περὶ ῥεομένου. λέγεται δὲ τὰς πρῶτας ἡμέρας ἀγαθόντι-
 σα μῦθος ὑπὸ τῷ Κικέρωνος ὁ Κάσαρος, ἐκδιώων τῆς τρίτης,
 καὶ πρὸς αὐτὸν τὸν ἀνδρα. τὰ δὲ τῆς ἀπιδόσεως οὕτως εἶχεν.
 ἔδει Κικέρωνος ἐκστῆναι Κάσαρον, Παύλου δὲ τὰ δελφῶν
 Λεπίδου, Λαχίου δὲ Κάσαρος Ἀντωνίον, ὅς μὲν τοῖς αὐτῶν
 πρὸς μηδὲς. οὕτως ἔξέπετον ὑπὸ θυμοῦ καὶ λύπης τῷ
 ἀνδρῶν λογισμῶν, μᾶλλον δὲ ἀπέδειξαν ὡς ὁδὸν αἰ-
 δεσφῶν ἡμεῖον ὅτι ἀρξώμεθα, ἔξοισαν παρὰ πρὸς λα-
 βόντος. πρὸς ἡμεῖων δὲ τούτων, ὁ Κικέρων ἴδὼν μὲν ἐν ἀρξῆς
 ἰδίῳις πρὸς Τούσκλον, ἔχων τὸν ἀδελφὸν μὲν αὐτῶν. πρὸς ἡμεῖων
 δὲ τὰς πρῶτας, ἔγνωσαν εἰς Ἀγρυππῶν μετὰ βίωσιν, χρεῖον
 πρὸς ἡμεῖων τῷ Κικέρωνος. ἐκείθεν δὲ πλεῖν εἰς Μακεδονίαν
 πρὸς Βερότον. ἡδὴ γὰρ ὑπὸ αὐτὸν λόγος ἐφοῖτα κελευθῶτος.
 ἐκομίζοντο δὲ ἐν φοραίοις, ἀπειρηκότες ὑπὸ λύπης. καὶ
 ἦ ὁδὸν ἐφιστάμενοι, καὶ τὰ φορεῖα πρὸς ἀλλοτῶν ἀλλήλοισι,
 πρὸς ἡμεῖων, μᾶλλον δὲ ὁ Κοίντος ἡγήμει, καὶ λογισμοῖς
 αὐτὸν εἰσὴ τῆς ἀπορίας. ὁδὸν γὰρ ἔφη λαβὼν οἴχθη. ἀλλὰ F
 καὶ τὰ Κικέρωνι γλιχρὸν ἴδιον ἔφιδον. ἀμεινον οὖν εἶ, τὸ μὲν
 Κικέρωνος πρὸς λαμβαίνοντι φυγῆ, αὐτὸν δὲ μετὰ θείν, οἴχθη σὺν ἀσάμῳ. αὐτῶν ἔδοξε. καὶ περὶ ἀλλοτῶν ἀλ-
 λήλοισι καὶ ἀνακλαυσάμενοι διελύθησαν. ὁ μὲν οὖν Κοίντος οὐ πολλὰς ὕστερον ἡμέρας ὑπὸ τῷ οἴκῳ πρὸς
 ὁδοῖς τοῖς ζητούσιν, ἀπῆρθε μὲν τῷ πατρὸς. ὁ δὲ Κικέρων εἰς Ἀγρυππῶν καμῶν, καὶ πλοῖον ὄρων, διθύς ἀνέστη,

Antonium factione oppressit & expulit vrbe. In-
 super duos consules, qui bello eū persequerentur,
 Hirceium & Panfam, misit. Induxit etiam senatum
 ut victores Cæsari, velut pro patria propugnanti,
 & prætoriam dignitatem decerneret. Postquam
 verò fulus fugatusq; est Antonius, exercitus au-
 tem consulum, quum ambo ex prælio occubuis-
 sent, coniunxerunt se Cæsari, quodd timeret sena-
 tus iuuenem & insigni nixum fortuna, molieba-
 tur honoribus & præmiis auocare ab eo legiones,
 viresq; eius distrahere, simulans, quia fugatus es-
 set Antonius, non opus esse ad defensionem reip.
 exercitibus. Vnde territus Cæsar, misit clam cer-
 tos ad Ciceronem qui eum rogarent & induceret
 ad consulatum vtrique simul parandum, ipse om-
 nibus rebus in magistratu moderaretur pro ar-
 bitrio, & adolescentem regeret nominis tantum
 & gloriæ avidum. Falsus ipse est Cæsar, quum for-
 m daret ruinam & desertum iri se, consilium in
 tempore à Ciceronis se ambitione mutuatum fuisse,
 a que adhortatum eum ut subsidio opum sua-
 rum & gratia peteret consulatum. Ita à iuvene Ci-
 cero impulsus atque illusus, quod petenti consu-
 larum suffragatus esset, senatumq; ei adiunxisset,
 statim apud amicos malè audiuit, nec multo post
 sensit semetipsum perdidisse, & populi prodidisse
 libertatem. Quippe euectus adolescens consulari
 dignitate, Ciceroni salutem dixit, Antonioq; &
 Lepido conciliatus coniunxit cum iis copias, im-
 periumq; instar prædii est partitus. Proscriperunt
 plus ducentos. Maximam inter omnes conten-
 tiones præbuit iis disceptationem Ciceronis pro-
 scriptio. Nullam enim conciliationem recipiebat
 Antonius, nisi interficeretur ante omnes Cicero.
 Antonio assentiebatur Lepidus: Cæsar vtrique
 reluctabatur. Colloquuti soli sunt remotis arbitris
 tres dies iuxta urbem Bononiam. Locus vbi con-
 uenerunt, pro castris erat amne cinctus. Dicitur
 primis diebus Cæsar decertasse pro Cicerone, ter-
 tio cessisse & eum destituisse. Inierunt autem hæc
 cōmutationem: Cæsar ex pacto cessit Cicerone,
 Lepidus fratre Paulo, L. Cæsare auunculo Anto-
 nius. Ita ira & rabies omnem iis humanam excus-
 sit mentem. imò docuerunt animal esse homine
 nullum sæuius, si libidini habeat licentiam con-
 iunctam. Dum hæc aguntur, erat Cicero cum
 fratre in Tusculano suo. Nuntiata proseriptione
 statuerunt villam maritimam Ciceronis Astyra
 petere, illinc trāsmittere in Macedoniam ad Bru-
 E tum. illum enim iam rumor erat præpollentem
 esse. Ferebantur lecticis mærore confecti, resti-
 tantisque in itinere coniunctis inter se lecticis
 miserè lamentabantur. Grauius Quintus afflicta-
 batur, quum cogitaret omnium rerum inopia de-
 stitutum se, nihil enim domo secum attulerat. Imò
 Ciceroni quoque tenuè erat viaticum. Con-
 sultius igitur visum Ciceronem fugam antè cape-
 re, illum percurrere ad necessaria domo accipien-
 da. Hæc probauerunt. Ita se mutuò complexi &
 cū eiulatu digressi sunt. Quintus paucis post die-
 bus cum filio, proditus à seruis suis quum esset
 percussoribus, interemptus est: Cicero ad Astyra
 delatus, & nauigium ibi nactus, ilicò conscendit,

proiectusque est secundo vento ad Circeios usque. Parantibus inde gubernatoribus extemplo vela facere, siue maritimens, siue nondum deposita omnino de Casare spe, egressus de naui est, ac quasi urbem peteret, progressus est pedestri itinere duodecim millia quingentos passus. Mox inopia consilii languescens, mutato instituto mare repetiit. Noctem ibi in mentis agitationibus traduxit acerbis & perplexis. Statuit semel occulte domum Cesaris ingredi, atque, quod vltices diras in eum concitaret, apud focum eius se ipse interficere. Sed & ab hoc itinere metus repulit eum tormentorum: alia subinde inquieta consilia animi versans, permisit seruis ad Capuam se nauigio deportandum. Habuit praedia ibi & villam aestiuo tempore amoenam, quum gratissimè spirant etesiae. Est etiam eo in loco haud procul à mari sacellum Apollinis. Hinc sublatum agmen coruorum magno crocitu ad Ciceronis nauem, dum remis terrae appellitur, volauit: qui confederunt utrinque in antennae cornibus, partim crocitant, partim capita funium tundentes. Id omnibus dirum visum ostentum. Cicero ibi egressus de naui est, villamque ingressus ad quietem composuit se. Hic corui frequentes confiderunt in fenestra, ac diros ediderunt strepitus. vnus in grabatum demisit se, togamque qua opertus erat Cicero, rostro paulatim à facie detraxit. Quod serui contemplant, ac se ipsi increpantes, si dominum paterentur in conspectu suo trucidari, quum opem ei bestiae ferrent, eiusque curam agerent afflicti, ipsi autem non protegerent: hinc precibus, hinc vi sublatum in lectica detulerunt ad mare. Interea supervenerunt cum manu percussores Herennius centurio & Popilius tribunus, quem parricidii quondam reum defenderat Cicero. Fores, quas offenderunt oclusas, ruperunt. Non inuento Cicero, negantibusque qui intus erant scire, fama tenet, adolescentulum à Cicero ingenuis institutum literis & doctrina, libertum Quinti fratris, (Philologo nomen erat) lecticam tribuno indicasse per consitas arboribus & umbrosas ambulationes ad mare deferri. Tum tribunus paucis assumptis circumcurrit ad exitum. Herennium per ambulationes aduolantem quum sensisset Cicero, imperavit seruis ut eo loci ponerent lecticam: ac sinistra mentum more suo contrectans immotis oculis intuitus est percussores, squalore & sicut oppletus & facie excuris marcida, ut plerique, dum Herennius eum obtruncat, contexerint oculos. Cervicem ex lectica protendit ad eadem, annos tum natus quatuor & sexaginta. Caput eius & manus, quibus scripserat Philippicas, Antonii imperio praecidit. Etenim orationes in Antonium ipse Cicero Philippicas inscripsit, quo nomine etiam nunc appellantur. Quum Romani allata sunt haec membra, habebat fortè comitia Antonius. Re audita & conspecta, tunc finem habere exclamavit proscriptiones. Caput & manus pro rostris in tribunali iussit figi, spectaculum horrendum populo Romano, qui non Ciceronis aspicere se faciem existimauit, sed animi imaginem Antonii. Vnum tamen edidit Antonius inter ista laudabile exemplum,

λέων και τις χείρας ανέλθουσαν υπό τῶν ἐμβόλων ἐπὶ τὸ βήματος ἵσταται, ἕνα μὲν Ῥωμαίοις φεικτόν, οὐδὲ Κικέρωνος ὄραϊν πρὸς ἄλλοις οἰομένοις, ἀλλὰ τῆς Ἀντωνίου ψυχῆς εἰκόνα. πάλιν ἐν γὰρ τῇ φρονήσας μίτηλον ἐν τούτοις,

A καὶ παρέπλευσεν ἀρχὴ Κικέρωνος πηδύματι χρωδῶσι ἐκείνην δὲ βεβηλωμένων δὴ τὸν κυβερνήτην, εἴτε δέισας ἢ ἡγάσασθαι, εἴτ' οὐκ ἔπαυσε τὰς Καίσαρος ἀπεγνωκῶς πίστιν, ἀπέβη, καὶ παρήλθε περὶ τῶν ἐπιπέδων ἐκείνων, ὡς εἰς Ῥώμιον πορθοῦντος. αὐτῆς δὲ ἀλόνων καὶ μετὰ βαλλομένων κατήκει πρὸς τὰς ἡλασσῶν. καὶ κεῖ διενυκτέρευσε ὅτι δὴ τῶν καὶ δόμων λογισμῶν ὡς τε καὶ παρελθεῖν εἰς τὴν Καίσαρος οἰκίαν διενόησεν κρύφα, καὶ σφάξας ἑαυτὸν ὅτι τῆς ἐστίας, ἀλάστορα πρὸς ἐλατῆν. ἀλλὰ καὶ τῶν αὐτῶν ἀπέκρυψε τὸ δουδέος βασάνων. καὶ πάλιν τῶν ἐπιπέδων πάλιν πρὸς βου-

B λυμάτω τῆς γῆρας μετὰ λαμβάνων παρέδωκε τοῖς οἰκέταις ἑαυτὸν εἰς Καπίτω καὶ πλοῦν κρημίζῃν, ἔχων ἐκεῖ χροεῖα καὶ κατὰ θυγῶν ὄρα ἡγεῖται Φιλιάδου, ὅταν ἡδίστον οἰετοῖσιν κατὰ πνεῦσιν. ἐχθρὸς δὲ ὁ πόπος καὶ ναὸν Ἀπόλλωνος μικρὸν ὑπὸ τῆς ἡλασσῶν. ἐν τούτοις δὲ τῶν ἀδελφῶν Κικέρωνος ὅτι γὰρ ἐρεαστοῦ καὶ κατὰ ἵσαντες ὅτι τῶν κρημνῶν ἐκατέρωθεν, οἱ μὲν ἐβόων, οἱ δὲ ἐκώπων τῶν τῶν κρημνῶν δὲ καὶ πᾶσιν ἐδόκε δὲ σημεῖον εἶναι πονηρῶν. ἀπέβη δὲ οὖν ὁ Κικέρων, καὶ παρελθὼν εἰς τὴν ἑπταλίαν, ὡς αἰαπαυστοῦντος

C κατεκλήθη. τῶν ὁ κρημνῶν οἱ πολλοὶ μὲν ὅτι τῆς θυεῖδας διεκάλωτο φηγεῖσθαι θυροβάδες. εἰς ὃ κατὰ τῶν ὅτι τῶν κρημνῶν, ἐκκαλυμμένων τῶν Κικέρωνος, ἀπῆγε τῶν ἐπιπέδων καὶ μικρὸν δὲ τῶν πρὸς τὸν οἰκίαν τῶν ὄραντες, καὶ κακίσαντες ἑαυτοῖς, εἰ πρὸς τῶν οἰκίαν τῶν φονδοῦντος κατὰ ἡμέρας, ἡμέρας δὲ αὐτῶν βουγῆ καὶ κοροῖν δὲ παρ' ἄλλαν πρὸς τῶν ἀδελφῶν, αὐτοῖς δὲ οὐκ ἀμύνοισι τὰ μὲν, δούλων, τὰ δὲ βία λαβόντες, ἐκκρημνίζον ἐν τῶν φορεῖα πρὸς τῶν ἡλασσῶν. ἐν τούτοις δὲ οἱ σφαγεῖς ἐπῆλθον, ἐκατέρωθεν Ἐρένιος καὶ Ποπίλιος χιλίαρχος (ὁ πατρικῶν ποτὲ

D δικίω φάσμα πρὸς τῶν Κικέρων) ἔχοντες ὑπὸ τῶν ἐπιπέδων, ἐπεὶ δὲ τῶν ἡγεῖται κρημνῶν διεκάλωτο φηγεῖσθαι, ἐκατέρωθεν τῶν Κικέρωνος, ὅτι τῶν ἐνδον εἰδέναί φασκόντων, λέγεται νεανίσκον πᾶν τε δραμῶν μὲν ὑπὸ τῶν Κικέρωνος ἐν κρημνῶν ἐλάττωσι καὶ μαθήμασιν, ἀπελάττωσιν ὃ Κόιντου τῶν ἀδελφῶν, Φιλόλογον τῶν οἰκίαν, φησὶ τῶν χιλίαρχος τῶν φορεῖον κρημνῶν δὲ τῶν κατὰ τῶν καὶ συσκήτων πρὸς τῶν ἐπιπέδων ὅτι τῶν ἡλασσῶν. ὁ μὲν οὖν χιλίαρχος, ὀλίγους αἰαλαβῶν μὲν ἑαυτῶν, πρὸς τῶν ἐξόδον τῶν δὲ Ἐρένιος δρόμου φερεῖσθαι τῶν τῶν πρὸς τῶν Κικέρων ἡδελφῶν, καὶ πρὸς οἰκέτας ἐκέλευσεν ἐν τούτοις κατὰ τῶν τῶν φορεῖον. αὐτὸς δὲ, ὡς πρὸς εἰσῆ, τῆς δὲ τῶν χροεῖα καὶ τῶν ἀπὸ μὲν, ἀπένες ἐώρα τοῖς σφαγεῖσιν, αἰχμοὶ καὶ κρημνῶν ἀπάπλεως, καὶ σιωπητικῶς ὑπὸ τῶν φρονήτων τῶν πρὸς τῶν πρὸς τῶν πλείστοις ἐκατέρωθεν τῶν Ἐρένιος σφάξοντες αὐτόν. ἐσφάγη ὃ τῶν ἡλασσῶν ἐκ τῶν φορεῖου πρὸς τῶν, ἔπος ἐκείνο γὰρ ὡς ἐξήκασον καὶ τέταρτον. τῶν ὁ κεφαλῶν ἀπέκρυψε αὐτῶν καὶ τῶν χροεῖας, Ἀντωνίου κελύσας, αἰς τοῖς Φιλιππηαῖς ἐγραφε. αὐτὸς τε γὰρ ὁ Κικέρων τοῖς κατ' Ἀντωνίου λόγοις Φιλιππηαῖς ἐγραφε, καὶ μέχρι νῦν τὰ βιβλία, Φιλιππηαῖς καλοῦνται. τῶν δὲ ἀκρωτηρίων εἰς Ῥώμιον κρημνῶν, ἐπιπέδων δὲ χροεῖας τῶν ὁ Ἀντωνίου, ἀκρῶσας ὃ ἰδὼν ἀπέκρυψε ὡς νῦν ἀπὸ τῶν ἐπιπέδων τῶν ἐχρῆν. τῶν ὁ κεφα-

Ρομπωνία τῆ Κοίντου γυναικὶ τὸν Φιλολόγον παρέδωκεν. ἢ ἄ
 δέ, κρεῖα ἡμιόλιον τῆ σῶματος, ἀλλὰς τε δὴν αἰς ἐχρήσατο
 ὑμφορίας, καὶ τὰς ἑσπέριας ἀποτέμνοντα τὰ αὐτοῦ καὶ μικρὸν,
 ὁπῶς, εἴτ' ἐαδίεν ἡ ἀλκασεν. οὕτω γὰρ ἐνοιο τῶν συγγραφέων
 ἰσορρηκασιν. ὁ δὲ αὐτὸς πῶ Κικέρωνος ἀπελάθερος Τύρων
 ἑσπέρια πῶ δὲ μέμνηται τῆς τῆ Φιλολόγου παροδοσίας.
 πωτάνημα ἢ Καίσαρα χρόνοις πολλοῖς ὑστερον εἰσελθεῖν
 πῶς ἐνα τῆ συγγραφεῶν τὸν ἢ, βιβλίον ἔχοντα Κικέρωνος ἐν
 παῖς χερσίν, ἐκπλαγῆτα τῶ ἰματίῳ περικαλύπτειν. ἰδόντα
 δὲ Καίσαρα, λαβείν καὶ διελθεῖν ἐς ὧτα μέγας πολὺ τῆ βι-
 βλίου. πάλιν δὲ ἀποδίδοντα τῶ μειρακίῳ, Φαίῳ, Λόγιος B
 αἰὴρ, ὧ πᾶν, λόγιος καὶ φιλόπατρις. ἐπεὶ μὲν τοι τάχιστα
 κατεπολέμησεν Ἀντωνίου ἑσπέρια αὐτὸς, εἴλετο σιω-
 ἀρχόντα τῆ Κικέρωνος τῆ ἴον, ἐφ' ἧ τὰς τ' εἰκόνας ἢ βουλή
 αἰεῖλεν Ἀντωνίου, καὶ τὰς ἀλλὰς ἠκίρωσε ἡμᾶς, καὶ πῶς ἐ-
 ψηφίσαστο μηδεὶ τῶ Ἀντωνίων ὄνομα Μάρκῳ εἶ). οὕτω δὲ
 δαμόνοιον εἰς τὸν Κικέρωνος οἶκον ἐπὶ μὲν εἶκε ὁ τέλος τῆς
 Ἀντωνίου χαλάρσεως.

Α μὲν οὖν ἀξία μνήμης τῶ πῶ Δημοσθένους καὶ Κι-
 κέρωνος ἰσορρηκῶν εἰς τὴν ἡμετέραν ἀφίκεται γινώ-
 σιν, τῶ τ' ὅστιν. ἀφεικῶς δὲ ὁ συκρίνειν τὴν ἐν τοῖς λό-
 γοῖς ἔξιν αὐτῶν, ἐκείνῳ μοι δοκῶ μὴ παρήσῃ ἀρρητον, ὅτι
 Δημοσθένης μὲν εἰς ὁ ῥητορικὸν ἐπέτεινε πῶ ὅσον εἶχεν ἐκ
 φύσεως ἢ ἀσκήσεως λόγιον, ἑσπέρια ἀλλόμοδος ἐνεργεία μὲν
 καὶ δὴνότητι τοῖς ὅτι τῶ ἀγῶνων καὶ τῶ δικῶν σιωπῆς ἐταξο-
 μένοις, ὅγκῳ δὲ καὶ μεγαλοπρεπείᾳ τοῖς ὅτι δὴ κλεισις, ἀ-
 κρεβεία ἢ καὶ τέχνη τοῖς ἑσπέριας. Κικέρων ἢ καὶ πολυμα-
 θῆς, καὶ ποικίλος τῆ πῶ τοῖς λόγοις ἀποδῆ ἡμιόλιος, σιω-
 πάξει μὲν ἰδίας φιλοσόφοις ἀπολέγει πῶ ὅλιγας εἰς
 τὸν Ἀκαδημαϊκὸν ἔσπον· οὐ μὲν δὲ καὶ ἀξία τῶ πῶς
 τὰς δίκας καὶ τοῖς ἀγῶνας γραφομένων λόγων δὴ ἡλός ὅστιν
 ἐμπειρίαν πῶ γραμμάτων παρεπιδείκνυστα, βεβλόμενος.
 ἐστὶ δὲ πῶ καὶ τῶ ἡτοῖς ἐν τοῖς λόγοις ἐκατέρου δίοψις ὁ μὲν
 γὰρ Δημοσθενικὸς ἐξ ὧ πῶτος ὠρεῖσμοῦ καὶ παιδίας εἰς δει-
 νότητα καὶ ἀποδῆ σιωπημένος, ὅγκ ἑλλυχιῶν ὁδῶδεν, ὡς-
 πῶ ὁ Πυθίας ἐσκαπῆν, ἀλλ' ὑδροποσίας καὶ φρονηδῶν, καὶ
 τῆς λελαμῆος πικείας τῆ ἔσπου καὶ εὐνοῖας. Κικέρων ἢ
 πολλαχρὸς τῶ σκαπτικῶ πῶς ὁ βωμολόγον ἐκφρομέ-
 νος, καὶ πῶ ἑσπέρια ἀποδῆς ἀξία γέλωτι καὶ παιδιᾷ κα-
 πειρανδύμενος ἐν παῖς δίκαις εἰς ὁ χρεῖαδες, ἢ φεῖδει τῆ
 πῶ ὅστιν. ὡς πῶ ἐν τῆ Κελίου σιωπηρεία, μηδὲν ἀποπον
 ποιεῖν αὐτὸν ἐν ἑσπέρια πολυτελεία καὶ ἑσπέρια τῆς ἡδονῆς
 χροῖνον. ὁ γὰρ ὡν ἔξισι μὴ μετέχῃν, μὲν ἔστι, καὶ
 τῶτα, ἐν ἡδονῆ ὁ ἑσπέρια τῶ ὅτι φαιεσάτων φιλοσόφων
 πῶ ἡμῶν. λέγεται δὲ, Κάτωνος Μουρῶν δῶ κενός,
 ἑσπέρια ἀπολογεῖσθαι, καὶ πολλὰ ἀξία τὸν Κάτωνα
 κωμῶδειν τὴν Σταϊκῶ ἄρεσιν, ὅτι παῖς ἀποπίας τῶ
 πῶ ἑσπέρια λελαμῆος δογμάτων. γέλωτος δὲ λαμῶδ
 καπῶτος ἐκ τῶ πῶ ὅτι πῶ πῶς εἰς τῶ δίκαις, ἢ σὺχῆ
 ἢ ἀξία μὲν ἔστας, πῶς τοῖς κατῆμῶν εἰπεῖν, Ὡς γ- F
 ἢ λῶτον, ὧ ἄνδρες, ἐχρῶν ὑπᾶτον. δοκεῖ δὲ καὶ γέλωτος οἰ-
 κείης ὁ Κικέρων γερνῆσαι, καὶ φιλοσκώπῆς· τῶ, τε πῶ-
 σιωπῶν αὐτὸς μείδιμα καὶ γαλιῶν παρῆχεν. πῶ δὲ Δημοσθένους ἀεὶ πῶ ἑσπέρια ἀποδῆ καὶ ὁ πεφρονητός. ὅτι
 καὶ σιωπῶν, οὐ ραδίως ἀπέλιπεν. ὅθεν καὶ δῆλον αὐτὸν οἰ ἑσπέρια καὶ δῆλον ὅτι πῶ πῶ (ὡς αὐτὸς φησὶν) ἀπεκάλω.

quod uxori Quinti Pomponiae tradidit Philolo-
 gum. Quae potestatem eius nata cum aliis eum
 diris suppliciiis excruciauit, tum carnes suas ipsum
 praecidere paulatim, eas assare, inde vorare adegit.
 Nam ita nonnulli scriptores memoriae prodide-
 runt. Ipsius Ciceronis libertus Tiro nullam pror-
 fus mentionem fecit Philologi prodicionis. Ca-
 sare[m] accepi longo tempore post ad quendam ex
 filia nepote accessisse. illum autem, quod volumē
 quoddam Ciceronis manibus teneret, consterna-
 tum id veste contexisse: Caesarem verò, qui anim-
 aduerterat, sumpsisse volumen, & stantem magna
 ex parte euoluisse: reddidisse inde puero, ac dixisse,
 Doctus hic vir, fili, doctus fuit & patriae amans.
 Non magno inde interuallo, quū debellaret An-
 tonium, consul collegam cooptauit filium Cice-
 ronis. cuius in magistratu Antonii statuas senatus
 deiecit, omniaq; abrogauit eius alia ornamenta.
 Decreuit insuper nequis ex Antoniorum gente
 Marcus nominaretur. Ita ad extremum ultio An-
 tonii diuinitus ad domum fuit Ciceronis reducta.

H Abes quae memoratu digna de Demosthene
 & Cicerone prodita ad notitiam nostram
 C peruenere. Vt praetermittam facultatem vtriusq;
 in dicendo conferre, illud certè mihi silentio non
 est praetereundum, Demosthenem in artem cō-
 tulisse dicendi, quicquid ei vel natura vel exerci-
 tatio solertiae & eruditionis tribuisset. Transgres-
 sus est neruis & vi dicendi aequales suos qui in iu-
 diciis & foro versabantur, grauitate & splendore
 eos qui demonstratiuū genus & ostentationi na-
 tum tractauerunt, argutia & arte tophistas. Cice-
 ronem, qui omni genere doctrinae & literarū fuit
 tinctus, etsi peculiare libros in philosophia non
 paucos Academico scriptos more reliquerit, constat
 tamen & in orationibus, quas in foro & iudi-
 ciis habuit, eruditionem voluisse obiter ostentare
 suam. Licet etiam mores speculari vtriusq; in ora-
 tionibus. Demosthenes extra omnem ostentatio-
 nem & iocum in grauitatem coactus & seriem, nō
 lucernam, vt cauillatus Pytheas est, olet, sed a-
 quae potationē, sed sollicitudines, sed acerbitatem
 quae obiiciebatur morum, & tristitiam: Cicero
 dicacitate subinde ad scurrilitatem deuolutus, &
 negotiis perquam seriis risu iocōq; in iudiciis illu-
 dens, vt causae prodesset, neglexit decorum. vt in
 oratione pro Caelio, Non esse mirum si in tanto
 ille luxu & deliciis ad voluptates dedisset se. nam
 E non frui iis quae in promptu sunt, dementia[m] esse,
 praecipue quum in voluptate summum bonum
 ponant clarissimi philosophi. Ferunt eum, quum
 consul Muranum, qui accusabatur à Catone,
 defenderet, multum ex persona Catonis derisisse
 Stoicā sectā absurda & noua praeccepta. Quum
 magnus inde risus à corona ad ipsos perlatus iu-
 dices esset, subridentem Catonem ad confessum
 dixisse, Dii boni quā ridiculum consulem ha-
 bemus! Videtur autem natura Cicero falsus & fa-
 cetus fuisse. Vultus eius quoque risum & hilarita-
 tem praese ferebat. Demosthenis ori perpetua in-
 erat sedulitas, nec temerè vultuosum illud & te-
 tricium deponebat. Quare asperum eum & mo-
 rosum vocarunt, vt testatur ipse, aduersarii.

Præterea ex scriptis utriusque perspicias sobriè hunc & modestè suas ipsam laudes attingere, & quum id postularet maior usus, cætera verecundum & moderatum: Cicero immodicus in orationibus laudum suarum prædicator ambitionem gloriæ nimiam arguit suam, dum clamat,

Cedant arma togæ, concedat laurea linguæ.

Deniq; non facta modò & res suas gestas, verum etiam quas habuerat & scripserat, extollit orationes, quasi contra sophistas adolescentis modo se iactaret Isocratem & Anaximenem, non autè populum Romanum ducere & dirigere intenderet,

Durum, potentem armis, gravem aduersariis.

Pollere ex eloquentia eum qui tractat rempubl. necesse est: acquiescere verò in ea, & sectari inde laudem, imbecilli est animi. Fuit igitur hac parte grauior Demosthenes & præ cæteris celsus. qui facultatem suam demonstrat, usum quendam esse qui fauorem auditorum magnum requireret: abiectos esse & humiles, ut re vera sunt, celsens eos qui hæc sese venditant. Valuit sanè iuxta uterque dicendi & reipubl. gerendæ peritia, ut etiam qui castris & exercitibus præfessent, Demosthenis opera Chares, Diopithes, Leosthenes, Ciceronis indiguerint Pompeius & Cæsar Octavius: quod ipse in commentariis ad Agrippam & Mæcenatè commemorauit Cæsar. Porro quæ putatur imprimis & dicitur mores hominis probare & explorare, potestatem summam & imperium, quod omnes versat affectus omnemq; improbitatem detegit, non habuit Demosthenes, neque specimen in eo dedit sui, qui magistratum maiorem nullum gessit, neque quem contra Philippum comparauerat exercitum, ipse duxit: Cicero in Siciliam quaestor, proconsul in Ciliciam & Cappadociam missus, (quo tempore, quia regnabat avaritia, duces autem & præfides qui in, prouincias mittebantur, quasi furari res esset probrosa, ad rapiendum se conuertebant, non capere ducebatur turpe, sed qui mediocriter caperet, laudabatur) clarè ostendit contemnere se pecuniam, multaq; argumenta dedit humanitatis & facilitatis. Præterea creatus Romæ verbo consul, sed accepta soluta & dictatoriali potestate contra Catilinæ gregales, comprobauit Platonis vaticinium, malis ciuitates explicatum iri vbi magna potentia & sapientia coissent secunda fortuna cum iustitia. Demosthenes verò quaestuariam habuisse magno cum dedecore eloquentiam perhibetur, qui aduersariis in iudicio scripsit clam orationes Phormioni & Apollodoro. Obiectum quoque ei de regiis pecuniis fuit, & damnatus ob Harpalias. Quod si hæc illos qui in eum scripserunt (nec sunt hi pauci) mentiri contendamus: hoc certè, quin contra intueri regum munera, quæ ei beneuolentiæ & honoris gratia mittebant, non sustinuerit Demosthenes, neque id hominis fuisse qui nauticum fœnus exerceret, nemo queat inficias ire. At Cicero Siculos ædili curuli, regem Cappadociæ proconsuli, exuli amicos vrbanos multa largientes, & ut caperet orantes, repulisse antè est dictum. Iam exilium Demostheni fœdè iudicato repetundarum oblatum est: huic ob præstantissimū factū, quod homines pestiferos patriæ excidisset,

ἐπὶ τῶν ἐν τοῖς συγγραμμάσιν καλεῖν ὅτι τὸ μὲν ἐμμελὸς καὶ ἀνεπαρκῶς τῶν εἰς αὐτὸν ἀπὸ μόνον ἐγκωμίων, ὅτε τούτου δεήσει, πρὸς ἕτερον τι μείζον, τὰλλα δὲ ἀλαβὴ καὶ μέτερον ἢ ὁ Κικέρωνος ἐν τοῖς λόγοις ἀμετεία τῆς πρὸς αὐτολογίας, ἀκροάσας πῶς κατηγόρει πρὸς δόξαν, βοῶντος, ὡς τὰ ὅπλα ἔδει τῆ τῆβένω καὶ τῆ γλώτῃ τῶν θριαμβικῶν ὡσεὶ κινεῖν δάφνιν. τελευτῶν δὲ, οὐ τὰ ἔργα καὶ τὰς πρῶτας μόνον, ἀλλὰ καὶ τοῖς λόγοις ἐπαίνει τοῖς εἰρημένοισι ὡς αὐτὸ καὶ γεγραμμένοις, ὡς πρὸ Ἰσοκράτη καὶ Ἀναξίμανδρου τοῖς σοφιστῶν ἀμαμειρακτολόγους, οὐ τὸν Ρωμαίων δῆμον ἀγὴν ἀξίων καὶ ὀρθῶν, Βελθὺν ὀπλιτοπάλαμ δάιον ἀντιπάλοισι. ἰσχυρὸν μὲν γὰρ ἀφ' ἑαυτοῦ τὸν πολιτικὸν μόνον ἀναλκῶν, ἀγαπῶν δὲ ἀληθῆς, καὶ λιγυρῶν τῶν ἀπὸ τῶν λόγων δόξαν. ὅτε ἐμβελιτέρεος τῶν καὶ μεγαλοπρεπέστατος ὁ Δημοσθένης, τῶν μὲν ἀπὸ δυνάμιν, ἐμπειρίαν πῶς πολλῆς δεομένη τῆς πρὸς τῶν ἀκροατῶν δυνάμειος ἀποφαινομένη, ἀνελευτέρος δὲ καὶ βασιλεύσας (ὡς πρὸ εἰσι) τοῖς ἐπὶ τούτῳ φυσικῶν καὶ ἡσυχῶν. ἢ μὲν οὖν ἐν τῶν δημογρηῖν καὶ πολιτικῶν δυνάμειος ὁμαλῶς ἀμφοτέρωσιν ὡς ἤρξεν ὡς τε καὶ τοῖς τῶν ὀπλῶν καὶ γρατοπέδων κυρίως δεῖσασιν Δημοσθένοισι μὲν, Χάρησιν καὶ Διοπίδω καὶ Λεωσθένω. Κικέρωνος δὲ, Πομπηῖον καὶ Καίσαρα τὸν νέον, ὡς αὐτὸς ὁ Καίσαρ ἐν τοῖς πρὸς Ἀρχίππῳ καὶ Μακκίῳ ἀπομνήμασιν εἶρηκεν. ὁ δὲ δοκεῖ μάλιστα καὶ λέγεσθαι ἔσπον ἀνδρὸς ὅτι δεικνύσασιν καὶ βασιλεύσας, ἔξοσι καὶ δρχή, πῶς πάρος κινουσα, καὶ πᾶσαν ἀποκαλύπτουσα κακίαν, Δημοσθένοι μὲν οὐχ ἔπῃρξεν, οὐδὲ ἔδωκεν τῷ αὐτῷ ἀφ' ἑαυτοῦ, μηδεμίαν δρχίαν τῶν ὅτι φαναῶν δρχῆσας, ὅσδε τῆς ὑφ' ἑαυτοῦ σιωπῆσας ὅτι Φίλιππον ἐφρατήγησε δυνάμειος. Κικέρων δὲ, ἑμίας εἰς Σικελίαν, καὶ ἀνὴπατος εἰς Κιλικίαν καὶ Καππαδοκίαν ἀποσταλῆς, ἐν ᾧ κερῶ τῆς φιλοπλουτίας ἀκμαζούσης, καὶ τῶν πεμπομένων γρατηγῶν καὶ ἡγεμόνων, ὡς τοῦ κλέσσειν ἀληθοῦς ὄντος, ὅτι ὁ ἀρπάζειν τε επομένων, οὐδὲ λαμβάνειν ἐδοκεῖ δεινόν, ἀλλ' ὁ μετεῖως τὸ τοιοῦτον ἡγαπᾶτο. πολλῶν καὶ ἐπιδείξειν ὡσεὶ φίας χερμῶν ἐποίησαστο, πολλῶν δὲ φιλαδελφίας καὶ χερσότητος. ἐν αὐτῇ δὲ τῇ Ρώμῃ, λόγῳ μὲν ἀποδείξεισιν ὑπατος, ἔξοσι δὲ λαβῶν ἀνδραγαθῶν καὶ δικτάτορος, ὅτι τοῖς πρὸς Καπλίαν, ἐμαρτύρησεν ἅμα τῶν Γλάτων, μακροδωμῶν παύλων ἔξειν κακῶν τῶν πόλεις, ὅταν εἰς τῶν δυνάμειος τε μεγάλη καὶ φέρησις ἐκ πῆνος τύχης χερσῆς ἀπῆρτήσασιν μὲν διαχοσῶν. χερματίσασασιν τοῖνυν ὅτι τῶν λόγῳ, Δημοσθένης μὲν ἐπιφύσας λέγεσθαι, λογογραφῶν κρύφα τοῖς πρὸς Φορμίωνα καὶ Ἀπολλόδορον ἀντιδίκους καὶ ἀβληθῆς μὲν ὅτι τοῖς βασιλικῶν χερμασιν, ὅφλων δὲ τῶν Ἀρπαλείων. εἰ δὲ τῶν τοῖς ἀπῆρσασιν (ὅσδε ὀλίγοι δὲ εἰσίν) φέδασασιν φάσημιν, ἀλλ' ὅτι γε πρὸς δωρεῶν βασιλέων σῶ χερμῶν καὶ πῆν διδωμένησιν ἀντιβλέσασιν Δημοσθένης ὅσδε ἀνὴ τὸ λῆσεν, οὐδὲ μὲν τὸ ὅ ἔρρον ἀδελφῶν δανείζοντος ὅτι ναυτικῶν, ἀμύχμον ἀντιπῆν. πρὸς δὲ Κικέρωνος, ὅτι καὶ Σικελιωτῶν ἀγρονομουῶν, καὶ βασιλέως τῶν Καππαδοκῶν ἀνὴπατῶν, καὶ τῶν ἐν Ρώμῃ

φίλων, ὅτ' ἐξέπῃτῃ τῆς πόλεις, δωροδωμῶν πολλὰ καὶ δεομένων λαβεῖν, ἀντέσασιν, εἰρηται. καὶ μὲν ἢ γε φυγῆ τῶν μὲν ἀρξῶν, κλοπῆσιν ἀλόγησι, σιωπέσασιν, τῶν δὲ, καλλιστον ἔρρον, ἀδελφῶν ἀλιτηλοῦσιν ἐκχρῶσασιν τῆς πατρίδος.

διὸ τῶ μὲν ὁσδεῖς λόγος ἐκπίπτοντος· ἐφ' ᾧ δὲ ἡ σύγκλητος Α
 ἐδῆτά τε διήλλαξε, καὶ πένθος ἔαγε, καὶ γινώσκων ὡς ὁσδε-
 νός εἰπεῖν ἐπέσθη πρὸς τὸν ἢ Κικέρωνι καὶ Ἰσοκράτη. Τῶ μὲντοι
 Φυγίῳ δὲ ὡς ὁ Κικέρων διώκειεν ἐν Μακεδονίᾳ
 κατήμιος· τῶ δὲ Δημοσθένει καὶ ἡ φυγὴ μέγα μέρος τῆς πο-
 λιτείας γέρονε. σωμαγωγὸν ζῶντος γὰρ (ὡς ἔφη εἴρηται) τοῖς Ἑλ-
 λησι, καὶ τοῖς Μακεδόνων παρῆσθεσιν ἐξελαμύων, ἐπήρχετο τὰς
 πόλεις, πολὺ βελτίων Θεμιστοκλέους καὶ Ἀλκιβιάδου τῶ ἔξ
 τὰς αὐτὰς τύχας φανείας πολίτης, καὶ μὲντοι κατελθεῖν αὐτῆς
 ἑαυτὸν ἐπέδωκεν εἰς τὴν αὐτῶν ταύτην πολιτείαν· καὶ διετέλεθ
 πολεμῶν πρὸς Ἀντιπάτρου καὶ Μακεδόνιας. Κικέρωνα δὲ ὡ-
 νείδισεν ἐν τῇ βασιλῇ Λαίλιος, αἰτησάμενος Καίσαρος ὑπα-
 πείαν μετένεμα τῶ ἄνομον οὐπω γηράντος, σιωπῆ κατήμιον.
 ἔγραφε δὲ καὶ Βρούτῳ, ἐγκυκλίῳ ὡς μείζονα καὶ βαρυτέραν πε-
 παδοσεβηκῆτι ταρακίδα τῆς ὑπὸ αὐτῶν κατελαυθείσης.
 ὅτι πᾶσι δὲ τὴν τελευτῆς, τὸν μὲν οἰκτεῖται τις, ἀνδρα παρῆσθε-
 τῶ δὲ ἀγχιεῖαν ὑπὸ οἰκτεῖται αἰὼν καὶ κατὰ παρῆσθε μῖον
 καὶ παρῆσθε τὸν θάνατον καὶ ἀποκρυπτόμενον τὸν ἐπολυ
 πρὸ τὴ φύσεως ἤκιστα ἐπὶ αὐτὸν, εἴτ' ἀποσφαγγίται· τῶ δὲ,
 εἰ καὶ μικρὰ πρὸς τὴν ἰκετείαν ἐπέδωκεν, ἀγαθὴ μὲν ἡ τῶ ἔξ-
 σκεδὴ τῆς φαρμάκου καὶ τήρησις, ἀγαθὴ ἡ ἡ χεῖρσις· ὅτι τῶ θεοῦ
 μὴ τῶ ἀσπίδος αὐτῶν τῶ ἀσυλίας, ὡς ἔφη μείζονα βω-
 μῶν κατεφυγῶν, ἐκ τῶ ὀπλων καὶ τῶ δόρυφόρων λαβῶν ἑαυ-
 τὸν ὄχετο, τῆς Ἀντιπάτρου κατελαυθείσας ὡμότητος.

Itaque illius habita ratio in exilium euntis nulla
 est: huius causa vestē tenatus mutavit, in luctu fuit,
 de nulla re agi prius secum quàm de reditu eius ef-
 fet relatum, passus est. At qui exilium desidenti in
 Macedonia Ciceroni fuit segne: Demosthenis
 exilium multum res eius gestas cumulat. Nam
 peragrans vrbes, Græcos, sicut diximus, adiuvit,
 & Macedonū legatos summouit, præbuitq; mul-
 to se ciuem pari in fortuna Themistocle & Alci-
 biade præstantiorem. Iam reuersus domum ad
 pristinas se retulit actiones, neque destitit oppu-
 gnare Antipatrum & Macedonas. Ciceroni in se-
 natu, quum postularer Cæsar contra leges vt pe-
 tere sibi consulatum liceret, imberbis adhuc, ta-
 citum sedisse exprobrauit Lælius. Adhæc, con-
 questus est in literis suis Brutus maiorem eum &
 duriorē atque ipsi sustulissent, aluisse tyrannidē.
 Postremò, quod ad vitæ exitum attinet, miserabi-
 lis hic, qui senex ob timiditatem à seruis sursum ac
 deorsum circumlatus est ad occultandum se, &
 mortem vnde quaque refugit non admodum im-
 maturam, ac mox obruncatus est: Demosthe-
 nes, etsi hætenus delapsus sit, aliquantum vt sup-
 plicem præbuerit se, commendandus est tamen
 cum quod præparauerit venenum & seruauerit,
 tum quod eo sit vsus: qui, postquam securitatem
 ei non præstitit Neptunus, sicut ad maiorem con-
 fugiens aram, ex telis se & satellitibus subduxerit,
 & Antipatri ludificatus sit crudelitatem.

ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΥ

Βίοι τῶ Ἑλλήνων

ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ

καὶ

ΑΝΤΩΝΙΟΥ.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ.

P L V T A R C H I

Vitæ comparatæ

D E M E T R I I

&

A N T O N I I.

DEMETRIVS.

Ο ἴσθηται τὰς τέχνας εἰκέναι τῆς ἀσπίδος
 ὑπολαβόντες, οὐχ ἡκιστὰ μοι δοκοῦσι τῶ
 παρῆσθε καὶ κρείσσει αὐτῶν κατενοῶσαι δυνάμιν,
 ἢ τῶ ἐναντίων ὁμοίως ἐκαστέρω γῆρι πεφύ-
 καμῶν ἀπιλαμβαίνουσαι. τῶτο γὰρ αὐταῖς κρινόν ὅστι, τῆ
 δὲ πρὸς τὰ τέλη τῶ κρινομένων ἀσπίδος ἀλλάττου-
 σιν. ἢ μὲν γὰρ ἀσπίδος ὁσδὲν πᾶλλον ὅτι λυκῶν ἢ με-
 λάνων ἀσπίδος γέρονει, ὁσδὲ γλυκῶν, ἢ πικρῶν, ὁσδὲ
 μαλακῶν καὶ εἰχόντων, ἢ σκληρῶν καὶ ἀπιτύπων, ἀλλ' ἔργον
 αὐτῆς, ἐκαστοῖς ἐπιτῆχασσαι, ὑπὸ πύτων τε κινεῖσθαι,
 καὶ πύτων κινεῖν, πρὸς τὸ φρονεῖν ἀναφέρουσαι, καὶ κινουμένων
 πρὸς τὸ φρονεῖν ἀναφέρειν, ὡς πέπονθεν. αἱ δὲ τέχνηαι μὲν
 λόγου σιωπῆσθαι πρὸς αἴρεσιν καὶ λήψιν οἰκείου πνός, φυ-
 γῆν τε καὶ ἀσπίδος ἀλλοθίου, τὰ μὲν, ἀφ' αὐτῶν καὶ παρῆσθε
 γουμῶν, τὰ δὲ, ὑπὸ φυλακῆσθαι καὶ συμβεβηκῆσθαι ἐπιτε-
 ρούσι· καὶ γὰρ ἰατρικῆ ὁ νοσεῖν, καὶ ἀρμονικῆ ὁ ἐκμελῆς, ὁ-
 πῶς ἔχει, σκοπεῖν συμβεβηκε, πρὸς τὴ τῶ ἐναντίων ἀσπί-
 γασίαν. αἱ τε πασῶν τελέφουσαι τεχνῶν, ὁ φροσυνῆ καὶ δικαιο-
 συνῆ καὶ φρονεῖσι, ἢ καλῶν μόνον καὶ δικαίων καὶ ὡφελίμων,

QVI Artes primi censuere sen-
 sibus germanas esse, hi viden-
 tur mihi præcipuè eorum in
 iudicando considerasse facul-
 tatem qua contraria iuxta in
 vtroq; genere solemus com-
 prehendere. Nam hoc est eis
 commune: verum in eis quæ iudicauerunt ad fi-
 nem referendis minimè cōsentiunt. Sensus enim
 etsi in albis & nigris, dulcibus & amaris, mollibus
 cedentibusve & duris siue renitētibus distinguen-
 dis versantur, haud tamen in eo sistunt gradum:
 sed vt horum cuiq; aliquid occurrit, vt ab eo mo-
 uetur & afficitur, sic illud ipsum ad intelligentiam
 refert id enim eius est munus. Artes vero cum
 ratione conspirantes ad eligendum & sumen-
 dum id quod ipsis est familiare, ad declinan-
 dumque & repellendum alienum, illa sua sponte
 præcipuè, hæc ad deuitandum obiter inspectant.
 Quippe medicina morbum, musica absonum,
 quemadmodum se habeat, ad contrariorum spe-
 ctare effectiōnem solet. Atque artium omnium ab-
 solutissimæ, temperantia & iustitia & prudentia,
 quæ non